

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO
BORIS GREGORKA (1906 – 2001)

JURE KERN

LJUBLJANA 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
ŠPORTNO TRENIRANJE
ŠPORTNA GIMNASTIKA

BORIS GREGORKA (1906 – 2001)

DIPLOMSKO DELO

MENTOR:

izr. prof. dr. Ivan Čuk

SOMENTOR:

mag. Toni Bolkovič

RECEZENT:

doc. dr. Tomaž Pavlin

Avtor dela:
JURE KERN

Ljubljana 2007

Toda, ako naj narod živi polno življenje, je treba smotrnega, krepkega in vztrajnega dela dan za dnem. Tako delo ne mora biti brez močnih in trajnih uspehov, ki narodni zavesti šele dajo prave korenine, zdrave in čvrste.

Dr. Viktor Murnik

ZAHVALA

Za prizadevnost, pomoč in svetovanje se zahvaljujem skrbniku Športne zbirke Borisa Gregorke v Narodnem muzeju Slovenije mag. Jožetu Podpečniku in gospodični Dušici Orešnik.

Hvala tudi Narodnemu muzeju Slovenije za dostop in uporabo dokumentov v Športni zbirki Borisa Gregorke.

Zahvaljujem se mentorju dr. Ivanu Čuku za pomoč in hitre povratne informacije ter staršem Igorju in Mariji za spodbudo in tehnično pomoč.

Prijazno se zahvaljujem tudi vsem, ki so me kakorkoli spodbujali in mi na različne načine pomagali pri ustvarjanju diplomske naloge.

Jure Kern

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2007
Športno treniranje, športna gimnastika

BORIS GREGORKA (1906 – 2001)

Ključne besede: športna gimnastika, Boris Gregorka, zgodovina športa

Št. strani: 107

Št. slik: 74

Št. grafov: 2

Povzetek

Boris Gregorka, dobitnik olimpijske medalje v Amsterdamu leta 1928 ter medalj iz svetovnega prvenstva v gimnastiki v Luksemburgu leta 1930 in Pragi 1938, se je rodil 2. avgusta 1906 v Brezini pri Brežicah. Oče Miroslav F. Gregorka in mati Marija, rojena Preskar, oba zavedna Slovenca, sta ga leta 1913 vpisala v Ljubljanski Sokol, najstarejše slovensko telovadno društvo. Boris Gregorka je osvojil vse naslove državnih prvakov v ekipnem mnogoboju (meč kralja Aleksandra), bil je večkratni slovenski prvak in rekorder v skoku v višino ob palici, uspešno je tekmoval tudi v plavanju, skokih v vodo, smučarskih skokih in tekih. Nastopil je na številnih sokolskih tekmah doma in v tujini. Leta 1935 je zmagal na tekmi Jugoslovanske sokolske zveze v Ljubljani, dve leti kasneje pa še v Novem Sadu.

Boris Gregorka je najuspešnejši povojni slovenski gimnastični trener, vzgojitelj izjemno uspešne slovenske gimnastične generacije z Mirom Cerarjem na čelu. Organiziral je številne športne prireditve, med drugim je vodil organizacijo XVII. svetovnega prvenstva v gimnastiki v Ljubljani leta 1970. Uveljavil se je tudi kot mednarodni gimnastični sodnik, inventivni raziskovalec športnega orodja, pisec strokovnih monografij in člankov. Zbran spominski in dokumentarni material je uredil v svoji »muzejski sobi« ter ga leta 1993 podaril Narodnemu muzeju Slovenije. Po krajši bolezni je 16. marca 2001 umrl na svojem domu v Ljubljani.

Za svoje zavzeto delo v gimnastiki je prejel številna domača in tuja priznanja. Za izjemne trenerske dosežke je prejel Bloudkovo nagrado, najvišje slovensko priznanje za dosežke v športu. Republika Slovenije ga je odlikovala z najvišjim državnim odlikovanjem, s srebrnim znakom svobode.

Jure Kern
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2007
Športno treniranje, športna gimnastika

BORIS GREGORKA (1906 – 2001)

Key Words: artistic gymnastics, Boris Gregorka, sport history

Number of pages: 107

Number of pictures: 74

Number of grafs: 2

Abstract

Boris Gregorka, owner / holder of an Olympic medal in Amsterdam 1928 and medals from world championship in Luxemburg 1930, Prague 1938, was born on the 2nd of Avgust 1906 in Brezina at the city of Brežice. Father Miroslav F. Gregorka mother Marija, maiden name Preskar, both patriots, introduced him to /Ljubjanski Sokol/ in 1913. He was a team winner in all five national competitions for »the sword of king Alexander« and was several times national champion and record holder in pole vault. Gregorka was also successful in swimming, diving, skiing, ski jumps and crosscountry skiing. He competed in numerous competitions at home and abroad. In 1935 he won the Yugoslav Sokol Association competition in Ljubljana and two years later in Novi Sad.

Gregorka is the most successful Slovenian postwar gymnastics trainer and mentor of exceptional Slovene generation with Miroslav Cerar on top. He organized numerous sporting events and was also chief of male technical committee in the XVII. world gymnastics championship in Ljubljana 1970. He got affirmed also as international gymnastics judge, researcher of sports equipment and author of »expert« scientific monographies and articles. Gregorka collected and displayed old documents at his home and in 1993 gave his collection to /Narodni muzej Slovenije/. After a short disease he died at his home on 16th of March 2001.

For his enthusiastic work in gymnastics, he received countless recognition at home and abroad. For exceptional achievements as a trainer, he received the highest Slovene award for sports /Bloudkova nagrada/. He was also awarded /Srebrni znak svobode/, the highest medal of The Republic of Slovenia.

KAZALO

KAZALO	7
UVOD	9
ŠPORTNIK	22
TELOVADEC	23
<i>LJUBLJANSKI SOKOL</i>	23
OLIMPIJSKE IGRE.....	26
<i>Amsterdam 1928</i>	27
<i>Berlin 1936</i>	30
SVETOVNA PRVENSTVA.....	33
<i>Luksemburg 1930</i>	34
<i>Pariz 1931</i>	36
<i>Praga 1938</i>	41
MEDNARODNE GIMNASTIČNE TEKME.....	43
SOKOLSKE TEKME.....	44
<i>Ljubljana 1922</i>	45
<i>Beograd 1930</i>	47
<i>Ljubljana 1933</i>	48
TEKME ZA MEČ KRALJA ALEKSANDRA.....	50
1. tekma za meč.....	51
2. tekma za meč.....	52
3. tekma za meč.....	53
4. tekma za meč.....	54
5. tekma za meč.....	55
ATLET	56
SMUČAR	58
TRENER	60
<i>DRUŠTVO</i>	61
<i>DRŽAVNA REPREZENTANCA</i>	64
<i>Iz pogovora z Janezom Brodnikom</i>	65
<i>Iz pogovor s Tineto Šrotom</i>	66
<i>MIROSLAV CERAR</i>	67
<i>Iz pogovora z Miroslavom Cerarjem</i>	71
<i>Iz pogovora z Janezom Šlibarjem</i>	72
SODNIK	73
<i>Iz pogovora z Jožetom Senico</i>	75
ORGANIZATOR	76
<i>PARTIZAN NARODNI DOM</i>	78
<i>Zletne prireditve</i>	78
<i>SVETOVNO PRVENSTVO 1970</i>	80
<i>Iz pogovora z Jožetom Kokoletom</i>	85
RAZISKOVALEC IN STROKOVNJAK	86
<i>RAZVOJ GIMNASTIČNEGA ORODJA</i>	86
<i>PUBLIKACIJE</i>	91
<i>ZBIRATELJ</i>	94
<i>AMATERSKI FOTOGRAF</i>	96
MEDIJI O BORISU GREGORKI	97

V SPOMIN	99
LITERATURA	105
<i>VIRI</i>	105
<i>INTERVJUJI.....</i>	107
<i>SLIKE.....</i>	108

UVOD

Boris Gregorka je ena od najpomembnejših osebnosti v zgodovini slovenskega športa. Skozi celotno življenjsko obdobje je bil prisoten v športu z visokimi tekmovalnimi in strokovnimi dosežki doma in v svetu. Kot trener, sodnik in organizator je vse svoje moči namenil razvoju ter napredku gimnastike in športa nasploh. Njegovo strokovno delo je raznoliko: bil je avtor in soavtor akademskih in množičnih nastopov, pisec mnogih strokovnih člankov in publikacij, sodelavec tovarne Elan, organizator velikih gimnastičnih tekmovanj, predvsem pa je bil trener slovenskih oziroma jugoslovanskih gimnastičnih reprezentantov. Svoje bogato znanje in izkušnje je razdajal mlajšim gimnastičnim rodovom. Kot zbiratelj je na svojem domu uredil prvi zasebni športni muzej.

Borisa Gregorko je odlikovala natančnost, zanesljivost, vestnost, marljivost in doslednost pri delu. S svojo avtoriteto in ambicijami je pomembno pripomogel k dvigu vrhunskosti športa na Slovenskem. Za rezultate njegovega dela, ki so pripomogli k razpoznavnosti tako Jugoslavije kot Slovenije, je dobil številna domača in tuja priznanja.

Pri raziskovanju življenja in dela Borisa Gregorko sem se zavedal vrednote sokolstva. Poudarjali so celosten razvoj posameznika, njegovo duhovno in telesno stran. Njihova športna tekmovanja so povzdignila fizično in psihično najsposobnejše in vsestranske športnike.

KRATEK ŽIVLJENJEPIS

Boris Gregorka se je rodil 2. avgusta 1906 v Brezini pri Brežicah očetu Miroslavu F. Gregorki in materi Mariji, rojeni Preskar.

Oče je že med študijem v Ljubljani telovadil pri Ljubljanskem Sokolu v Narodnem domu. Pod vodstvom dr. Viktorja Murnika je pridobil znanja in spoznal pomembnost sokolske ideje za uspešen boj za slovenske narodnostne pravice. Leta 1906 je bil službeno premeščen v Brežice. Leta 1907 je sodeloval pri ustanovitvi brežiškega telovadnega društva Sokol, leto kasneje pa še pri ustanovitvi ptujskega sokolskega društva.

Slika 1: družina Gregorka (1924): (od leve proti desni) Marija, Miroslav, Dušan, Boris

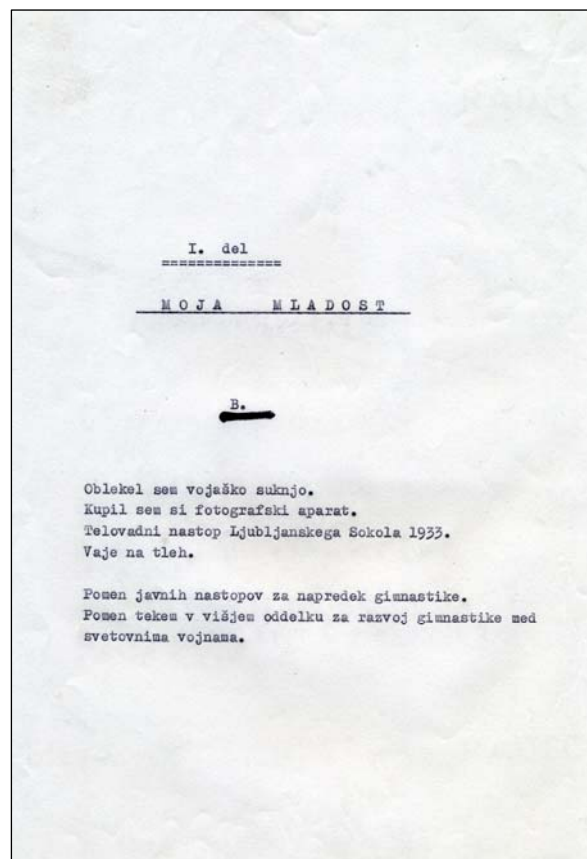
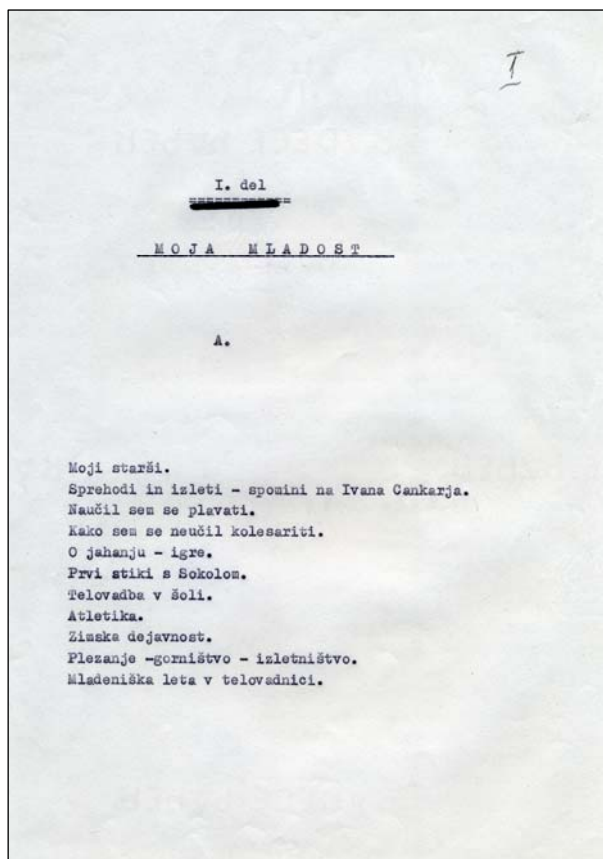

Slika 2: brata Dušan in Boris Gregorka (1913)

V svojih spominih je Boris Gregorka zapisal številne dogodke iz svoje mladosti. V zapisih je veliko podatkov o preživljanju prostega časa družine Gregorka. Med drugim piše o tem, kako ga je oče naučil plavati na kopališču Kolezija, o sankanju in drsanju v Tivoliju, o začetkih smučanja, o jahanju, o prvih prevoženih metrih na kolesu, o gimnastiki, o prvem fotoaparatu, o služenju vojaškega roka ter o izletih in sprehodih.

Slika 3: vsebina spominov Borisa Gregorke (A) Slika 4: vsebina spominov Borisa Gregorke (B)

Sprehodi in izleti (kratek opis iz spominov Borisa Gregorke)

Ko je družina živela pri stari šišenski cerkvi, so pogosto zahajali na Rožnik k očetovemu sošolcu Ivanu Cankarju. Gregorka se spominja dogodka, ko je oče tekmoval s sinovoma v skoku v višino. Cankar je dejal: "Pusti fanta, naj skačeta sama, saj vidiš, da ti s svojim trebuhom ne moreš več skakati."

Drsanje (kratek opis iz spominov Borisa Gregorke)

Drsali so po ribnikih in jezerih, največkrat omenja Tivolski ribnik. Tam niso divjali, pač pa so skupinsko drsali v lokih, posamezno pa izvajali različne like. Boris Gregorka piše tudi o tem, kako ga je lepota drsanja povsem prevzela. Želel je iti med drsalce, pa so bile takrat drsalke predrage. Z bratom sta jih dobila, ko je imel že štirinajst let.

Sankanje (kratek opis iz spominov Borisa Gregorke)

Boris Gregorka se je sankal že v svoji rani mladosti. Ko je bil samo štiri leta star, so starši za novo leto kupili sani. Ker se je po cele dneve sankal in se pregrel, je dobil pljučnico. Zelo rad si je ogledal tudi sankške tekme. Omenja, da se je bal hitrosti, s katero so tekmovalci pridrveli po strmini.

Slika 5: Boris Gregorka (1922)

Poleti 1925 je Boris Gregorka z maturo uspešno končal strojni oddelek na Tehnični srednji šoli v Ljubljani. Januarja 1926 je bil vpoklican na služenje vojaškega roka v dijaško četo Vojne mornarice v Boki Kotorški (Gjenovič).

Opis spominov Gregorke iz služenja vojaškega roka v celoti:

Oblekel sem vojaško suktnjo

»Po maturi na Tehnični srednji šoli v Ljubljani leta 1925 sem bil skoraj pol leta brez dela, ker je bilo takrat zelo težko dobiti službo. V tem času sem se lotil urejevanja obsežnega društvenega

arhiva Ljubljanskega Sokola. Listine sem razvrstil po letih. Ko še vedno nisem mogel dobiti službe, sem se prijavil za predčasni nastop obvezne enoletne 'dijaške vojaške službe'. Prva prilika je bila pri mornarici in takoj sem privolil na to ponudbo. Dne 15. 1. 1926 nas je pet Slovencev, štirje sošolci: Janko Brilij, Tone Kremžar, Karol Korenini, Boris Gregorka, pa še ing. kemije Kramaršič, odšlo v Tivat v Boki Kotorski. Že ob prihodu v vojašnico smo videli, da bomo imeli v mornarici zelo ugodne razmere. Bili smo prva mornariška 'vojaška' četa v Jugoslaviji in smo služili še po avstroogrskih uredbah. Tako smo bili le 2 meseca mornarji II. razreda - rekruti, nato dva meseca mornarji I. razreda, zatem štiri mesece podnaredniki, vkrcani na ladje, zadnji mesec pa naredniki, ko smo se pripravljali na skušnjo za rezervnega častnika. Že od prvega dne smo dobivali 24 dinarjev na dan za hrano. Jedli smo v podoficirski jedilnici, za kar smo plačevali 12 dinarjev. Ostalo nam je 12 din na dan za žepnino; takrat je bil to za vojaka lep denar. Že prvi mesec sem poiskal kapetana Janija Kovača, profesorja na mornariški podoficirski šoli v Gjenoviču, ki je vodil tudi telesno vzgojo pri mornarici. Ko je zame zvedel, je tako uredil, da sem lahko hodil k njemu v Gjenovič k telovadbi. Vozil sem se tja z vojaškim motorjem. Ko sem končal čez dva meseca rekrutski rok, me je premestil v Gjenovič v strojno podoficirsko šolo. Tam sem le telovadil in z drugimi mornarji vred gojil atletiko, ki sem jo v mornarico šele uvajal.

Že zgodaj spomladi smo se začeli pripravljati za vsesokolski zlet v Pragi. Kapetanu Kovaču sem pomagal učiti nekaj manj od 10 kadetov strojne šole Mumikovo telovadno skladbo Naprej zastave slave. Razen tega sem jih naučil še drugih Murnikovih skladb, ki sem jih znal, Kovač pa je sestavil svoje skladbe Buči, buči morje Adriansko in vaje z vesli. Pri vseh teh skladbah sem tudi sam delal. Pri učenju mornarjev sem pridobil pri kapetanu Kovaču zelo veliko skušnjo, na primer: kako učiti večje število telovadcev. Prav ti pedagoški prijemi so mi pozneje, ko sem pripravjal oddelke za množične nastope, izredno veliko koristili. Lahko trdim, da bi bil imel brez Kovačeve šole pozneje pri svojem delu veliko hujše težave. Nepozabni spomini me vežejo na vsesokolski zlet v Pragi 1926. leta, saj sem prvič potoval v tujino kot telovadec. Mornariška odprava je bila res dobro pripravljena. Razen vadbe smo imeli tudi vsi obvezno sončenje, tako smo bili lepo ogoreli. Bele mornariške kape in bele hlače so se lepo ujemale z ogorelim trupom. Z drugimi rodovi vojske smo imeli v Zemunu skupno pripravo. Od tam smo šli s potniško ladjo Sv. Nikolaj po Donavi do Bratislave, naprej z vlakom v Prago. Naravno je bilo, da smo največ pozornosti vzbujali mornarji, ki so Čehom, posebno pa Čehinjam, že od nekdaj hudo pri srcu. Preveč bi bilo opisovati vse vtise, ki smo jih dobili na Češkoslovaškem; omenim naj le to, da so nas ljudje pri Sokolskem sprevodu iskreno pozdravljali. Nihče od mornarjev tudi ni mogel v Pragi zapraviti dinarja, kjer si kaj kupoval, je že pristopil domačin in plačal račun. Nastopili smo vzorno in ko smo se vračali z zletišča v mesto, se je za nami razvil cel sprevod. Pri tem so bila dekleta zelo agilna in zadovoljna, da so se držala mornariške obleke.

Po povratku v Boko Kotorsko smo čakali 14 dni na angleško mornarico, ki je prišla k nam v goste. Zanj smo ponovili svoj praški nastop. Razen tega smo z gosti tekmovali v vlečenju vrvi in veslanju od Gjenoviča do Tivta. Z vrvjo so tekmoval tri vrste. Prvi dve vrsti gostov sta

zmagali. Ko pa je Kovač videl njihov način vlečenja, je tega hitro in skrivaj naučil našo zadnjo vrsto in na našo veliko veselje je ta tudi zmagala.

Posebno omembe vredna tekma je bila v veslanju. Izbrani mornarji so se več mesecev pripravljali nanjo. Nestrpno smo pričakovali, kako se bo končala. Že od daleč smo videli, da so vsi naši trije čolni spredaj in res: naša zmaga je bila popolna; toda užaljeni Angleži so zahtevali ponovitev, in sicer tako, da bi zamenjali čolne, naši bi tekmovali z njihovimi, Angleži pa z našimi. Čez nekaj dni smo regato ponovili, toda Angleže je tudi takrat doletel popoln poraz. Z našimi težkimi čolni je eno samo angleško moštvo prišlo na cilj kot zadnje, več sto metrov za našim tretjim čolnom; druga dva čolna gostov pa sta med vožnjo tekmo opustila. Po taki sijajni zmagi smo dobili 14 dni dopusta.

Po vrnitvi z dopusta sem se vkrcal na Torpedovko 8, ki je bila v popravilu v arzenalu v Tivtu. Na njej mi je bilo zelo lepo. Stanoval sem v kabini poveljnika skupine torpedovk, kuhal nam je naši mali posadki dober ladijski kuhar. S prvim oficirjem sva se dobro razumela in sva se vsak dan vozila s čolnom v kopališče, tako da je v eno smer eden plaval, drugi veslal, v drugo sva pa opravili zamenjala. Zadnji mesec smo se vsi dijaki zbrali v strojni mornariški šoli in se pripravljali na naše oficirske skušnje. Podnevi smo se pridno in vestno učili, zvečer pa poveselili, vmes smo našli čas tudi za kopanje. Okoli 10. oktobra smo opravili izkušnje, potem pa se posvetili le kopanju v prelepem sončnem vremenu in prelepi vodi. Res je bilo mnogo lepih doživljajev, vendar ne spadajo v ta življenjepis; ob koncu naj omenim še naše lepe izlete v Cetinje in Lovčen. Na povratku domov sem se odločil z ing. Nagyjem iz Zagreba, da pošljeva kovčka po železnici, sama pa greva peš iz Travnika skozi Jajce do Banje Luke. Prelepa dolina, toda osamljena zaradi podrtega mostu, tako da sva na kakih 60 km dolgi poti srečala le dva domačina. Potem sem jo pozneje še enkrat prevozil po osvoboditvi, toda še zdaleč ni bila več tako lepa kot takrat, ko cesta še ni bila asfaltirana in še ni bilo avtomobilov. Dolina je bila prelepa v vsej svoji naravni lepoti.«

Slika 6: jugoslovanski mornarji v Pragi leta 1926

Službovanje

Leta 1927 se je Boris Gregorka zaposlil na železnici, kjer je postal strokovnjak za železniško vleko. Boris Rebrnik piše v sestavku In memorium BORIS GREGORKA: *Železničar ter sokolski telovadec, trener in vzgojitelj*:

»Bil je železničar tako rekoč že od svojega rojstva, ko se je leta 1906 rodil železničarskim staršem v kolodvorskem stanovanju na postaji Brežice, pa vse do svoje upokojitve kot strokovnjak za parno vleko. Vse njegovo življenje je potekalo vzporedno po dveh tirih: prvi je bil lokomotivski, drugi pa neprekinjeno športni. Na obeh področjih je bil vrhunski.

Pa se ozrimo daleč nazaj v njegova železničarska leta, ko je kot mladi strojni tehnik delal v Kurilnici Ljubljana 2. Leta 1936, že pri devetih letih delovnega staža, je 'v imenu Njegovega Visočanstva Kralja in kraljevih namestnikov' prejel Zlato medaljo za vestno delo. Ali pa posebno pohvalo od direkcije železnice, ker je 20.12.1938 z dosledno vestnostjo našel izredno težko vidljiv nalom batnice lok 06-020 in tako preprečil večjo škodo na lokomotivi in občutnejšo nerednost v prometu. To najlepše ilustrira njegov strokovni lik in delovno vnemo vrhunskega strokovnjaka za vleko, ki so ga imele železnice na Slovenskem. Napredoval je v vodjo delavnice v Šiški; nato v vodjo vleke v Kurilnici Ljubljana 2.

Leta 1941 je Jugoslavijo zajela druga svetovna vojna in okupacija. Železničarji so bili številni člani Sokola, torej telesnovzgojne organizacije, v kateri je veljalo najvišje načelo: narodnovzgojna vloga. Zato so bili sokoli med slovenskimi železničarji glavni nosilci organiziranosti v Osvobodilno fronto in odporništvo. Med njimi je bil tudi Boris Gregorka, ki so ga pa žal že leta 1942 okupatorjevi sodelavci aretirali, zaprli in nato poslali v konfinacijo v Italijo, od koder se je vrnil po koncu vojne. Zaposlil se je zopet na železnici v kurilnici. Ko se je na železnico vrnil ing. Ciril Mravlja, imenovan za direktorja in ki je nekoč tudi sam bil sokol, je sedaj vse zasluge za organiziranost odporništva na železnici pripisoval le delu Partije, kar je Gregorko in druge sokole močno grenilo.

Leta 1946 je zaradi izredne strokovnosti povišan v višjega tehnika ter premeščen na direkcijo. Delal je na zahtevnih delovnih mestih od inšpektorja do svetnika v tehničnem sektorju kot strokovnjak za vleko. S prihodom gradbenega inženirja Cirila Mravlje za generalnega direktorja železnic na Slovenskem leta 1959 je začela strojna stroka izgubljati svoj pomembni primat na račun gradbenikov-progarjev in prometnikov. Strojna elita se je znašla na stranskem slepem tiru. Ignorirani strokovnjaki so začeli odhajati. To je pospešilo tudi Gregorkovo odločitev, da se upokoji. To se je zgodilo poleti leta 1962, kar pa nikakor ni pomenilo odhod v upokojeniško mirovanje, nadaljevalo se je še bolj delovno po športnem tiru. To mu je omogočilo le še večjo angažiranost pri trenerskem in vzgojiteljskem delu, kjer je bil zvest sokolskemu nesebičnemu načelu 'Ne koristi ne slave'.«

Direkcija železnic v Ljubljani je 17. septembra 1949 podelila Borisu Gregorki pohvalo za uspešno delo in sodelovanje pri izvedbi proslave 100-letnice Jugoslovanskih železničarjev. Odbor sindikata železničarjev mu je 15. julija 1950 podelil pohvalo za izredne delovne uspehe. Z ukazom države št. 161 z dne 23. decembra 1950 pa je bil odlikovan z Medaljo dela.

Poročil se je avgusta 1935 v Kraljevici (Hrvaška) z leto mlajšo društveno telovadko Vero Vadnal (+2000), ki je ves čas njegove športne in trenerske kariere z velikim razumevanjem prenašala njegovo odsotnost in obveznosti. Otrok nista imela.

Slika 7: Vera in Boris s prijatelji na telovadišču

ŽIVLJENJSKO PRIJATELJSTVO

Boris Gregorka je v svojih letih kot trener in funkcionar tesno sodeloval z Jelico Heleno Zoe Vazzaz. Jelica je vodila podobna življenjska pot kot Borisa. Oba sta trenirala več športov in vzljubila gimnastiko, sodelovala sta z dr. Viktorjem Murnikom in bila ves čas zvesta člana Ljubljanskega Sokola (Narodni dom). Bila sta odlična strokovnjaka. V nadaljevanju sledi izvleček in del poglavja Življenjsko prijateljstvo iz diplomske naloge Jelica Helena Zoa Vazzaz – legenda slovenske gimnastike avtorice Bogomire Brložnik.

Kdo je bila Jelica?

»Jelica Helena Zoe Vazzaz se je rodila 5. avgusta 1914 (tik pred začetkom prve svetovne vojne) izven meja današnje Slovenije, v Gorici. S šestimi leti je stopila v osnovno šolo, nadaljevala na klasični gimnaziji, po enem letu prestopila na realko, leta 1934 pa maturirala na učiteljišču v Ljubljani. Od leta 1938 je službovala kot predmetna učiteljica telovadbe. V letu 1939, ko je učila na Trebelnem nad Mokronogom, so v Beogradu odprli prvo Visoko šolo za telesno vzgojo in Jelica je s štipendijo v žepu odšla v Beograd. Njen študij je prekinila druga svetovna vojna, med katero je bila zaradi sodelovanja z OF odpeljana v gestapovski zapor, nato v koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Po vojni je še naprej telovadila, vodila vrste mladink in članic v Narodnem domu, trenirala telovadni naraščaj in končala tudi novoustanovljena tretji in četrti letnik šole v Beogradu ter leta 1951 diplomirala na Državnem inštitutu za telesno vzgojo. V letih 1956–1960 je predavala na Višji, nato pa do leta 1978 na Visoki šoli za fizkulturo v Ljubljani, od leta 1962 tudi kot redna profesorica.

Prvič je kot tekmovalka v športni gimnastiki sodelovala leta 1930 na vsesokolskem zletu v Beogradu. Leta 1938 je bila članica jugoslovanske vrste na svetovnem prvenstvu v Pragi, kjer je ekipa zasedla 2. mesto, 1939. leta pa je bila članica zmagovalne vrste Ljubljanskega Sokola za zastavo kraljice Marije. Bila je učenka dr. Viktorja Murnika, ki ji je bil velik vzgled in čigar znanje je kasneje s pridom prenašala na svoje varovanke. Kot trenerka jugoslovanskih reprezentantk v gimnastiki je bila aktivna med leti 1946 do 1970. Tedaj je bila na vodilnih strokovnih položajih v Jugoslovanski gimnastični zvezi in Zvezi za telesno vzgojo Partizan. Bila je začetnica ritmične gimnastike v Sloveniji. Na svoji športni poti je bila od leta 1948 do 1979 mednarodna sodnica v športni gimnastiki, je pa tudi prva Slovenka, ki je opravila mednarodni sodniški izpit v ritmični gimnastiki (1965). Njen bogat publicistični opus zajema mnogo strokovnih del in učbenikov ter celo vrsto znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov. Je tudi avtorica številnih telovadnih vaj, akademskih sestav, plesov in ritmičnih vaj. Leta 1965 je za svoje strokovno delo od takratne Zveze za telesno kulturo Slovenije prejela Bloudkovo nagrado in s tem postala prva ženska dobitnica

tovrstnega priznanja. Vse do svoje smrti pa je redno prihajala v Narodni dom v Ljubljani, kjer je vodila starejšo skupino žensk v ritmični gimnastiki.

Jelica in Boris

Ko je šestletna Jelica leta 1920 prvič stopila v telovadnico Narodnega doma, takrat še Ljubljanskega Sokola, je tam že sedem let pridno vadil tudi Boris Gregorka.

Slika 8: portret Borisa Gregorke

Boris in Jelica sta hodila po isti poti že od samih začetkov. Spoznala sta se, kje drugje kot v telovadnici takratnega Ljubljanskega Sokola. Oba sta veliko časa preživela ob piljenju gimnastičnih elementov ter vaj, oba sta tekmovala v najrazličnejših športih in bila uspešna pri tem, vendar je bila vedno njuna največja ljubezen gimnastika. Skupaj sta rasla in se učila pod okriljem dr. Viktorja Murnika, ki je obema dal veliko znanja in izkušenj. Ko sta odraščala, sta kaj kmalu postala njegova desna roka pri vodenju mladih in sestavljanju zletnih sestav. Ko je prišel čas, pa sta samostojno in uspešno nadaljevala njegovo delo. Bila sta vedno istega mnenja o načinu treniranja, pri sestavljanju vaj sta družno sodelovala, vendar je bila Jelica za kanček bolj odločna in vztrajna pri svojih idejah in

načrtih.

Bila sta res ustvarjalen par! Kar nekaj del je nastalo z njunimi skupnimi idejami in zagnanostjo. Vsekakor je v Jeličinem spominu nepozabna telovadna sestava z zastavami in rutami, ki so jo njuni varovanci izvajali za Dan mladosti leta 1963 v Beogradu.

Tesno sta sodelovala pri organizaciji svetovnega prvenstva v športni gimnastiki leta 1970 v Ljubljani.

Oba sta bila mednarodna sodnika za športno gimnastiko, kar ju je še dodatno zbliževalo, saj so na tekmovanja vsi delegati potovali skupaj. Po tekmovanjih sta

skupaj pisala poročila o preteklih dogajanjih ter podajala dobre ideje in izhodišča za izboljšanje slovenske gimnastike.

Tudi nekaj publikacij je nastalo izpod njunih peres. Njuna najpomembnejša skupna knjiga je zagotovo Razvoj tekmovalnega orodja na Slovenskem (1984), s katero sta sodelovala s tovarno Elan. Jelica je bila avtorica dodatnega besedila Gregorkove knjige Zlata doba slovenskega sokolstva (1991). Boris pa je bil ilustrator Jeličine knjige /Športna gimnastika: ženske/; in prispeval je fotografije za še dve njeni publikaciji, in sicer /Lestve – letvenik – plezala/ ter /Ritmična igra z enim kijem in obročem/.

Za svoja številna dela sta prejela poleg številnih drugih tudi dve istoimenski priznanji, in sicer državno odlikovanje Red dela z rdečo zastavo ter cenjeno Bloudkovo nagrado.

Po vsem tem pa ni nenavadno, da je med njima preskočila tudi iskrica ljubezni. Naklonjenost, ki sta jo gojila drug do drugega in mnoge skupne dejavnosti, ki sta se jih lotevala z enako mero ljubezni, je morala slej ko prej prerasti v nekaj več. To – nekaj več – je iz dneva v dan raslo in prišel je trenutek, ko je moralo priti na dan.

Zgodilo se je v Zagrebu na nekem tekmovanju, ko sta bila Jelica in Boris že trenerja. Tekmovanje je trajalo nekaj dni skupaj in imela sta dovolj priložnosti, da sta prosti čas posvetila drug drugemu. Čeprav so takrat dečki stanovali ločeno od deklet, to zanju ni predstavljalo ovire. Našla sta se na skrivnem mestu, kjer sta si izpovedala ljubezen in se tudi prvič poljubila.

Slika 9: *Jelica in Boris*

Jelica je svojo ljubezen dolgo skrivala in tudi v tem odločilnem trenutku zadržano in negotovo priznala svoja čustva. Boris je namreč imel ženo, ki pa jo je sama dobro poznala. Zaradi obzirnosti do nje ta čustva pač niso smela na dan. Vendar je ljubezen kot zajezena voda. Če narediš le majhno luknjico v jez, bo voda s svojim močnim pritiskom jez porušila in se razlila povsod. Tako se je tudi zgodilo.

Njuna medsebojna naklonjenost je prišla na dan in tudi v ženino uho je padla kapljica. Borisa je le enkrat povprašala, če je res. On ni zatajil, ona pa ni nikoli več vprašala. Njune zveze ni ne zanikala in ni je skušala onemogočiti. Ne Borisu ne Jelici ni ničesar očitala.

Seveda pa so se okrog širile govorice, vendar se zanje ni menil nihče. Bila sta oba zelo spoštovana zaradi svojega dela in njuno zasebno življenje nikoli ni stalo nikomur na poti. Bila je odkrita ljubezen, ki je ni nihče črnil. Poročila se nista nikoli, bila pa sta poročni priči Zdenki in Miru Cerarju.

Jelico je na Borisu najbolj privlačilo to, da je bil delaven in pošten človek. Če jo je kdaj kaj motilo, je šlo v pozabo. Nikoli pa ne bo izgubila iz spomina njegovih modrih odkritih oči. Skupaj sta potovala po svetu, tako zaradi raznih tekmovanj kot tudi iz strasti do spoznavanja tujih dežel in ljudi, ki prebivajo v njih. Lepe spomine ima na Finsko, kjer sta prvič uživala v savni, in na potovanje po Španiji v poletnih dneh, ko sta se v brezskrbnih dneh predajala užitkom Azurne obale. Najlepši trenutek po prvem poljubu pa so bile skupne počitnice sredi poletja nekje na morju.

Njuna neizmerna ljubezen do gimnastike, vzajemno delo z roko v roki, iskreno prijateljstvo in velika naklonjenost drug do drugega so rodili mnoge bogate sadove, ki jih slovenska gimnastika oziroma šport na splošno ne sme pozabiti.«

ŠPORTNIK

V Ljubljanskem Sokolu se je Boris Gregorka razvil v vsestranskega športnika, tako telovadca kot atleta; društvo je postalo njegov drugi dom. Sokoli so stremeli, da bi s pomočjo telovadbe razvili posameznika v vsestranskega športnika, narodno zavednega in moralno trdnega človeka. Zaradi svoje višine (181 cm) mu je med gimnastičnimi orodji najbolj odgovarjal konj z ročaji, na katerem je dosegel največje uspehe. Kot član SK Ilirija je postal slovenski prvak v skoku v višino ob palici in postavil tri državne rekorde v tej disciplini. V zimskem času se je ukvarjal tudi s smučarskimi skoki, teku na smučeh, alpskim smučanjem in drsanjem.

Tekme Mednarodne gimnastične zveze, Slovenske sokolske zveze, Jugoslovanske sokolske zveze oziroma Sokola Kraljevine Jugoslavije so bile mnogoboji, ki so obsegali nastope na klasičnih orodjih (bradlja, krogi, konj z ročaji, preskok čez konja), proste vaje (parter), atletske panoge (suvanje krogle z levo in desno roko, met diska in kopja, skok v višino ob palici, skok v višino in v daljino, tek na 100 m, tek čez ovire na 110 m), plavanje (50 m) in plezanje (od 6 do 12 m).

Večjih zdravstvenih problemov ali poškodb zaradi napornih treningov in tekmovanj ni imel. Od leta 1933 se je v desnem ušesu občasno pojavljala močna bolečina, ki ga je ovirala pri treningu ter mu onemogočala vrhunске rezultate. Med vadbo na drogu leta 1940 si je pretrgal veliko prsno mišico. Njegovo športno kariero je leta 1941 dokončno prekinila vojna.

TELOVADEC

LJUBLJANSKI SOKOL

Skupaj z bratom Dušanom ga je oče leta 1913 vpisal v telovadno društvo Ljubljanski Sokol, kjer sta istega leta opravila prvi telovadni nastop na svečani akademiji ob praznovanju 50-letnice ustanovitve Ljubljanskega Sokola v telovadnici Narodnega doma.

Po končani 1. svetovni vojni je dejavnost Ljubljanskega Sokola ponovno zaživela. Vodnik sokolskega naraščaja Janez Gostič je s svojimi izvrstnimi in elegantnimi nastopi pomembno vplival na nadaljnji telovadni razvoj Borisa Gregorke. Ob sredah in sobotah med šesto in osmo uro zvečer je potekal redni društveni trening naraščajnikov s prostimi vajami in vajami na orodju, ki se ga je Boris Gregorka redno in vestno udeleževal. Nastopal je tudi na prvem nastopu Ljubljanskega Sokola po 1. svetovni vojni, ki je potekal na nogometnem igrišču Ilirije. Boris Gregorka je, kot veliko njegovih vrstnikov, hodil v telovadnico in na letno telovadišče, kjer je našel prijatelje, zdravje in veselje. Med vrstniki in prijatelji si je krepil duha in telo, vodniki pa so ga vzgajali v duhu zavednega Slovenca, vestnega, marljivega in poštenega telovadca.

Na pokrajinskem zletu sokolske zveze v Mariboru 29. avgusta 1920 je Boris Gregorka opravil svoj prvi tekmovalni telovadni nastop. Istega leta se je udeležil še VII. vsesokolskega zleta v Pragi. Vodnik Milče Kušar je peljal naraščaj Ljubljanskega Sokola na II. pokrajinski sokolski zlet v Osijek leta 1921, kjer je Boris Gregorka nastopil v prostih vajah.

Mnogi vaditelji so po ljubljanskem zletu leta 1922 prenehali z aktivno dejavnostjo, kar je povzročilo kadrovsko krizo v društvu. Mladi telovadci Ljubljanskega Sokola so bili nekaj časa prepuščeni samemu sebi, zaradi pomanjkanja strokovnega dela v društvu je največ izgubila perspektivna naraščajska vrsta. V tem obdobju je bil Boris Gregorka prepuščen samemu sebi; veliko pa se je naučil z budnim posnemanjem sotelovadcev, ki jih je videl vaditi v društvu oziroma nastopati na društvenih in zletnih tekmovanjih. Zadnji telovadni nastop med naraščajniki je Boris Gregorka opravil na III. pokrajinskem sokolskem zletu v Sarajevu leta 1924. Jugoslovanski naraščajniški prvaki so postali člani Ljubljanskega Sokola: Zdenko Kuhar, Mirko Pibernik, Bratomil Rebek, Viktor Rojc, Oton Sajovic, Boris Gregorka in Srečko Sršen (Sokol Zagorje ob Savi).

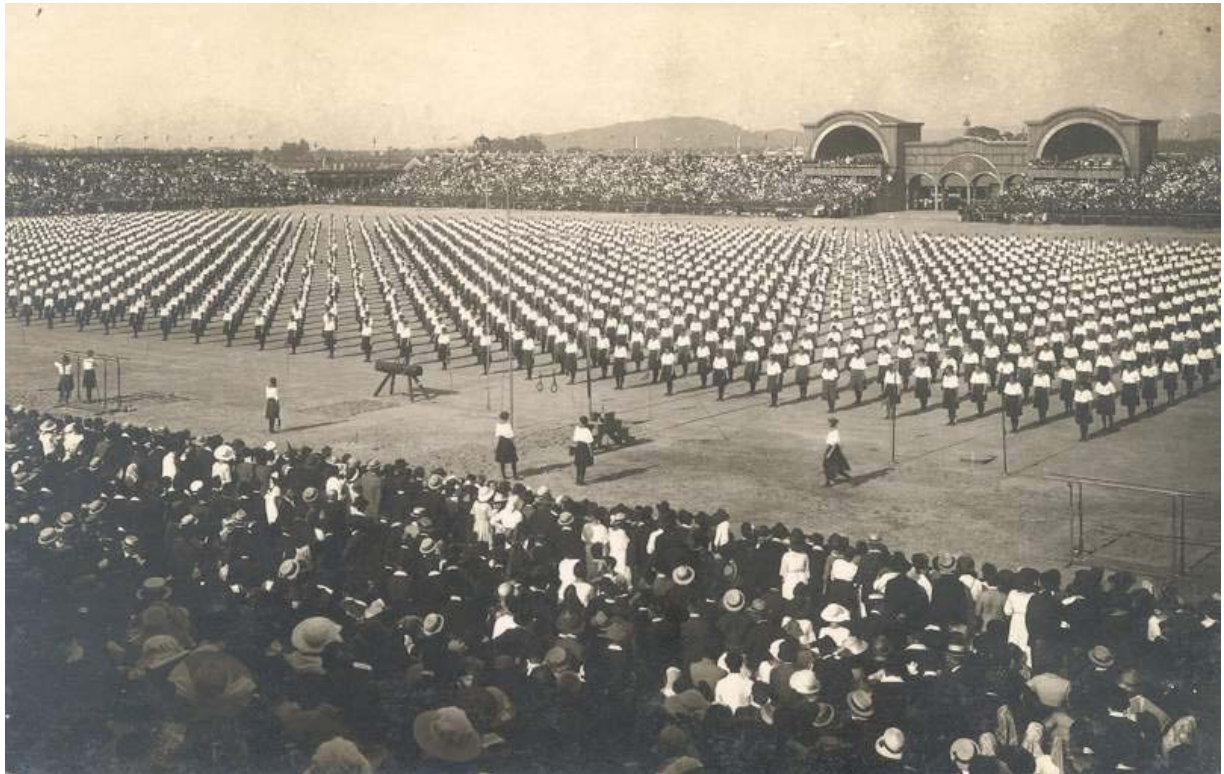
Slika 10: sokolska izkaznica Borisa Gregorke (1924)

Kot član Ljubljanskega Sokola je nastopal na domala vseh sokolskih tekmah, ki jih je organizirala Slovenska oziroma Jugoslovanska Sokolska zveza, se udeleževal otvoritev sokolskih domov, številnih društvenih pohodov, izletov in drugih sokolskih prireditev. Vse do leta 1940 je uspešno nastopal v najmočnejši članski konkurenci.

Kmalu se je razvil v odličnega in vsestranskega športnika-telovadca, v društvu pa so zgodaj odkrili tudi njegove izjemne organizacijske in pedagoške sposobnosti. Sprva je pomagal, kasneje pa tudi vodil organizacijsko pripravo in izvedbo številnih javnih nastopov Ljubljanskega Sokola. Za odlično organizacijo in sodelovanje pri vodenju zletov in medzletnih tekmovanj je prejel več priznanj. Izkazal se je tudi kot društveni vodnik mladinskih oddelkov na sokolskih tekmah tako doma kot v tujini.

Slika 11: zlet v Ljubljani leta 1922

TELOVADEC

OLIMPIJSKE IGRE

Boris Gregorka je nastopil na dveh olimpijskih igrah, v Amsterdamu (Nizozemska) leta 1928 in v Berlinu (Nemčija) leta 1936. Največji mednarodni tekmovalni uspeh je dosegel z osvojitvijo bronaste medalje v Amsterdamu leta 1928 v ekipnem nastopu, poleg tega pa še več visokih uvrstitev. Leta 1936 je nastopil na olimpijskih igrah v Berlinu kot eden starejših v reprezentanci in dosegel povprečne rezultate.

Na olimpijskih igrah v Los Angelesu (ZDA) leta 1932, kjer so jugoslovanski telovadci realno pričakovali več medalj, po sklepu nacionalnega Olimpijskega komiteja niso nastopili. Sokolsko vodstvo je januarja 1932 sprejelo sporno odločitev, da na olimpijskih igrah v Los Angelesu jugoslovanski telovadci ne smejo nastopiti. Leon Štukelj in Josip Primožič sta bila resna kandidata za osvojitve olimpijskih medalj, medaljo pa je bila sposobna osvojiti tudi vrsta. Razočarani slovenski reprezentanti se iz protesta niso udeleželi izbirne tekme za zletne tekme češkega sokolstva v Pragi leta 1932.

OLIMPIJSKE IGRE Amsterdam 1928

Leta 1928 je nastopil kot član jugoslovanske gimnastične reprezentance na IX. letnih olimpijskih igrah v Amstredamu. Na izbirni tekmi, ki je potekala v času V. pokrajinskega sokolskega zleta od 27. do 29. junija 1927 v Ljubljani, je zmagal Josip Primožič pred Tonetom Malejem in Borisom Gregorko. Zaključne priprave za olimpijski nastop je vodil dr. Viktor Murnik v Ljubljanskem Sokolu. Gimnastična tekmovanja so potekala na olimpijskem stadionu od 8. do 10. avgusta 1928.

Slika 12: jugoslovanska olimpijska vrsta leta 1928: (od leve proti desni) Leon Štukelj, Edvard Antosiewicz, Ivan Porenta, Anton Malej, dr. Viktor Murnik, Stane Derganc, Josip Primožič, Dragotin Ciotti, Boris Gregorka

Novost gimnastičnega programa olimpijskih iger v Amsterdamu je bila vključitev proste vaje, ki je na naslednjih olimpijskih igrah niso več izvajali. Izbor in avtorja je določila vsaka država sama, vajo pa so morali hkrati izvajati vsi tekmovalci v vrsti. Dolžina vaje je bila omejena na 10 do 12 minut, sodniki pa so jo ocenjevali po posebnem pravilniku. Skladbo je pripravil dr. Viktor Murnik in jo imenoval »Jugoslovanska epopeja«, sestavil pa jo je iz svojih »telovadnih plesov«. Sestava je bila dinamična, fiziološko zelo zahtevna in popolnoma usklajena z glasbo. Na pripravah in tudi na tekmi je klavir igral mladi Marjan Lipovšek, član Ljubljanskega

Sokola, kasnejši profesor glasbe, priznan slovenski pianist in komponist. Olimpijski mnogoboj je obsegal sestavo proste vaje, po eno obvezno in eno poljubno vajo na bradlji, drogu, krogih in konju z ročaji, obvezen preskok čez konja na šir z ročaji in poljuben preskok čez konja vzdolž brez ročajev. Zaradi spremembe pravilnika je smela vsaka vrsta nastopiti s svojo prosto vajo oziroma kompozicijo.

Slika 13: Amsterdam leta 1928 – izkaznica Borisa Gregorke

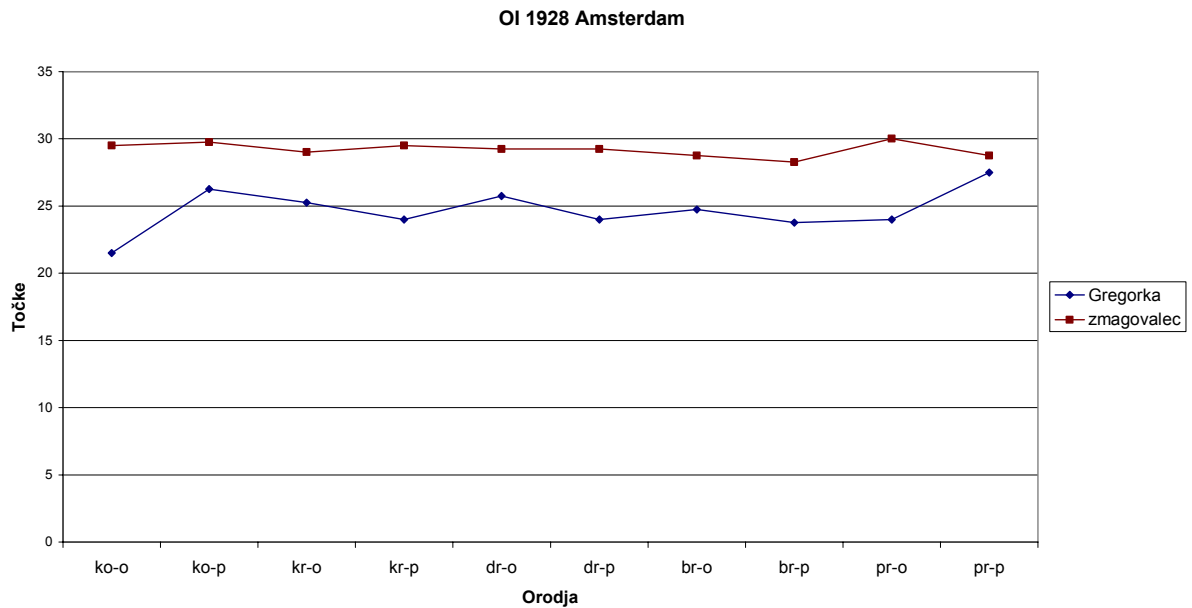
Na olimpijskih igrah, ki so potekale od 17. maja do 12. avgusta 1928 v Amsterdamu, so za jugoslovansko vrsto nastopili in osvojili bronasto medaljo: Edvard Antosiewicz, Dragotin Ciotti, Stane Derganc, Anton Malej, Ivan Porenta, Josip Primožič, Leon Štukelj in Boris Gregorka. Vodnik vrste dr. Viktor Murnik je bil ocenjen kot avtor skladbe; njegova ocena se je prištelala k seštevku ocen vrste. Uspeh olimpijskega nastopa je kronal Leon Štukelj z osvojitvijo zlate medalje na krogih in bronaste medalje v mnogoboju posameznikov; Josip Primožič s srebrno medaljo na bradlji ter Stane Derganc z bronasto medaljo za uspešno izvedbo preskoka čez konja.

Slika 14: Amsterdam leta 1928 – štartna številka Borisa Gregorke, inv. št.: N 17134

Boris Gregorka je s štartno številko 747, ki jo je za spomin prinesel domov, osvojil 20. mesto na bradlji in v skoku čez konja, na drogu se je uvrstil na 23. mesto, na krogih na 26. mesto, na konju z ročaji na 27. mesto in na 31. mesto med posamezniki v mnogoboju. Zaradi pomanjkanja denarja je vrsta takoj po nastopu odpotovala v domovino, odlikovanje pa prejela po pošti po koncu iger. Ko se je vrsta 14. avgusta vrnila v Ljubljano, jo je na železniški postaji dočkala domala vsa Ljubljana in jo v povorki spremljala v Narodni dom.

Graf 1: primerjava točk med Borisom Gregorko in zmagovalcem posameznega orodja (OI 1928)

Na grafu 1 so primerjane dosežene točke med Borisom Gregorko in zmagovalcem na posameznem orodju, za vsako orodje (konj z ročaji, krogi, drog, bradlja, preskok) ter za vsako vajo posebej (obvezno, poljubno). Vidimo, da se je Boris Gregorka zmagovalcu najbolj približal na preskoku vzdolž in v poljubni vaji na konju z ročaji. Nastop se mu je najbolj ponesrečil pri obvezni vaji na konju z ročaji.

OLIMPIJSKE IGRE

Berlin 1936

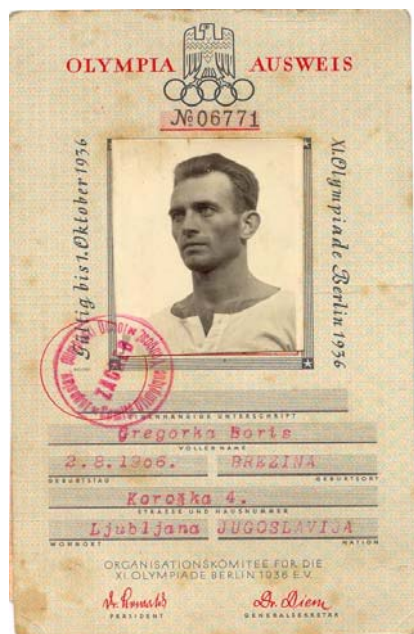
Na izbirni tekmi za XI. poletne olimpijske igre, ki je potekala v Ljubljanskem Sokolu maja 1935, se je Gregorka ponovno uvrstil v jugoslovansko gimnastično vrsto. Skupne priprave reprezentantov so potekale v Narodnem domu oziroma na letnem telovadišču v Tivoliju pod vodstvom dr. Viktorja Murnika. Petletna odstotnost slovenskih oziroma jugoslovanskih telovadcev na mednarodnih tekmah je zahtevala svoj davek. Zaradi tega so bili tekmovalci pred nastopom v Berlinu v negotovosti glede ravni olimpijske tekme in tudi same uvrstitve.

Slika 15: olimpijska vrsta leta 1936: (od leve proti desni) Aleksander Grilec, Miro Forte, Josip Primožič, Janez Pristov, dr. Viktor Murnik, Boris Gregorka, Dimitrije Merziklin, Jože Vadnov, Leon Štukelj

Do leta 1936 so slovenski oziroma jugoslovanski telovadci na mednarodnih tekmah nastopali v predpisani (sokolski) telovadni obleki: v temno modrih volnenih triko hlačah s sinje modrim ozkim pasom, v beli majici brez rokavov, obrobljeni z rdečim trakom, in v črnih copatah. Telovadna obleka v barvah državne zastave je bila ozko povezana s sokolsko zgodovino. Na olimpijskih igrah v Berlinu so naši športniki prvič nastopili v svetli telovadni obleki z državnim grbom na prsih, v kakršnih so že nastopale druge tekmovalne vrste. Edino Čehi so ostali pri svojih tradicionalnih telovadnih oblekah.

Slika 16: Berlin leta 1936 – izkaznica Borisa Gregorke

Gimnastične tekme na XI. olimpijskih igrah v Berlinu so potekale 11. in 12. avgusta 1936. V jugoslovanski olimpijski gimnastični vrsti so nastopili: Miroslav Forte, Aleksander Grilec, Dimitrij Merzlikin, Josip Primožič, Janez Pristov, Leon Štukelj, Jože Vadnov in Boris Gregorka. Tekmovalci so nastopili s predpisano in poljubno vajo v prostih vajah, na drogu, bradlji, konju z ročaji, krogih in v preskoku. Jugoslovanska priletna vrsta je zasedla šesto mesto med štirinajstimi udeleženkami. Leon Štukelj kot najstarejši v vrsti je pri 38-ih osvojil srebrno medaljo na krogih in se edini v jugoslovanski telovadni vrsti okitil z medaljo ter na najlepši možni način zaključil svojo izjemno športno kariero.

Med sprehodom po olimpijski vasi sta Boris Gregorka in Leon Štukelj naletela na Jesse Owens, štirikratnega olimpijskega zmagovalca na berlinskih olimpijskih igrah. Boris Gregorka ga je v pospešenem koraku ujel, izvlekel beležnico in peresnik, stopil predenj, ga pozdravil in mu oboje pomolil brez besed v podpis. Nato je izvlekel še svoj fotoaparater in slikal.

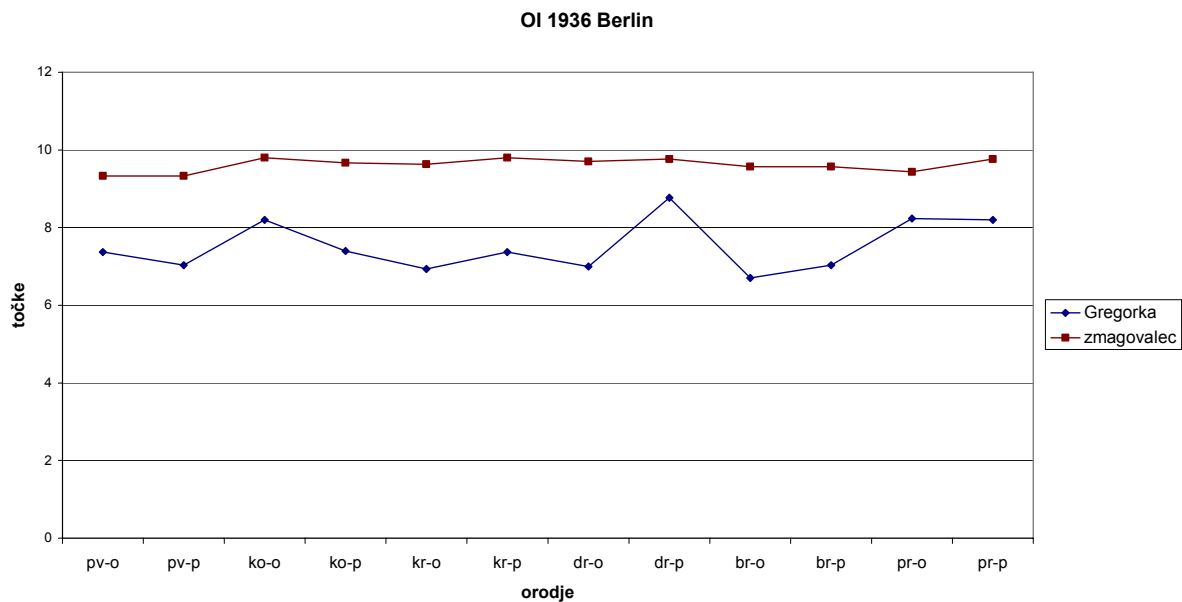
Slika 17: Štukelj – Owens, fotografiral Boris Gregorka (1936)

Boris Gregorka je z dopolnjenimi 30-imi leti spadal v starejšo gimnastično generacijo. V gimnastičnem mnogoboju se je uvrstil na 78. mesto, na posameznih orodjih pa je zasedel 50. mesto v skoku čez konja, 62. na konju z ročaji, 68. na drogu, 80. na krogih, 86. na bradlji in 90. v prostih vajah.

Na grafu 2 so primerjane dosežene točke med Borisom Gregorko in zmagovalcem na posameznem orodju, za vsako orodje (parter, konj z ročaji, krogi, drog, bradlja, preskok) ter za vsako vajo posebej (obvezno, poljubno). Boris Gregorka se je zmagovalcu najbolj približal v poljubni vaji na drogu, veliko pa ni zaostal pri obvezni vaji na konju z ročaji in preskoku. Po točkah se je od zmagovalca najbolj oddaljil pri obveznih vajah na drogu in bradlji.

Graf 2: primerjava točk med Borisom Gregorko in zmagovalcem posameznega orodja (OI 1936)

TELOVADEC

SVETOVNA PRVENSTVA

Kot član jugoslovanske reprezentance je Boris Gregorka nastopil na največjih mednarodnih tekmah in dosegal visoke uvrstitve. Uspešno je nastopil na svetovnih prvenstvih v Luksemburgu leta 1930 in v Pragi leta 1938 ter na posamičnem svetovnem prvenstvu v gimnastiki leta 1931 v Parizu. Svetovnega prvenstva v Budimpešti leta 1934 se jugoslovanski telovadci zaradi politične odločitve Sokola Kraljevine Jugoslavije niso smeli udeležiti.

SVETOVNA PRVENSTVA

Luksemburg 1930

IX. svetovno prvenstvo v gimnastiki je potekalo 12. in 13. julija 1930 v Luksemburgu. Izbirna tekma je potekala v času I. zleta Sokola Kraljevine Jugoslavije (SKJ) v Beogradu leta 1930. Jugoslovanska vrsta v postavi: Edvard Antosiewicz, Rafael Ban, Anton Malej, Josip Primožič, Leon Štukelj, Peter Šumi, Stane Žilič in Boris Gregorka je osvojila bronasto medaljo. Na prvenstvu sta bili prvič predpisani obvezna in poljubna prosta vaja, ki jo je izvajal vsak telovadec posebej, tekmovali pa so na parketu v telovadnici. Mnogoboj je obsegal kar 15 disciplin: obvezno in poljubno prosto vajo, vaji na drogu, bradlji, konju z ročaji in na krogih, v plezanju (8 m), v skoku v daljavo, v skoku v višino ob palici, suvanju krogle in teku na 100 m. Zaradi dežja je organizator prestavil tekmovanje v telovadnico, s tem pa so odpadli nastopi v atletskih panogah.

Žal je ostalo prvenstvo v senci nesrečnega padca Antona Maleja med vajo na krogih. Malej si je tako težko poškodoval vratna vretenca, da je čez dva dni umrl v bolnišnici. Leon Štukelj se je pri doskoku med izvajanjem vaje na drogu poškodoval, kljub temu pa je jugoslovanska vrsta osvojila bronasto medaljo za zlato Francijo in srebrno Češkoslovaško. Obliž na rano je predstavljala prepričljiva zmaga Josipa Primožiča-Toše v gimnastičnem mnogoboju, v prostih vajah, na bradlji in na konju z ročaji, Peter Šumi je osvojil drugo mesto na konju z ročaji, Leon Štukelj pa tretje mesto na drogu.

Slika 18: *Boris Gregorka na bradlji (1936)*

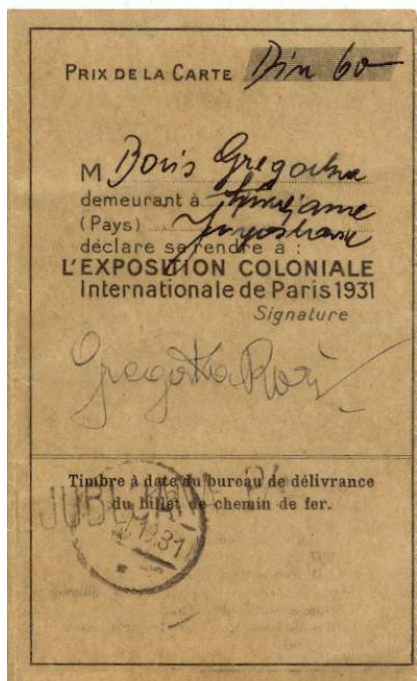
Boris Gregorka, najvišji in najtežji v vrsti, se je v mnogoboju uvrstil na 24. mesto, na posameznih orodjih pa je dosegel 11. rezultat na konju z ročaji, 19. na drogu, 27. na bradlji, 31. v prostih vajah in 37. na krogih.

SVETOVNA PRVENSTVA

Pariz 1931

Ob 50-letnici ustanovitve Mednarodne gimnastične zveze (FIG) je francoska telovadna zveza organizirala neuradno svetovno prvenstvo posameznikov, ki je potekalo v Parizu od 11. do 14. julija 1931. Ker je bil del obveznih vaj enak predpisanim za olimpijske igre v Los Angelesu leta 1932, so jo tekmovalci sprejeli tudi kot pripravljalno tekmo za olimpijado. Vaje na orodjih so bile izredno zahtevne, zato na izbirnem tekmovanju ni bilo gneče. Izbirno tekmovanje je potekalo v začetku maja 1931 v Ljubljanskem Sokolu, sredi junija pa še skupinska vaja pod vodstvom dr. Viktorja Murnika.

Slika 19: Pariz 1931 – izkaznica Borisa Gregorke

Na prvenstvu so nastopili: Miroslav Forte, Josip Primožič, Milan Stefanović, Leon Štukelj, Peter Šumi in Boris Gregorka. V enem samem dnevu so tekmovalci izvedli po 14 nastopov: na bradlji, krogih, drogu, konju z ročaji, v prostih vajah, skoku čez konja vzdolž, skoku v višino, suvanju krogle (z levo in desno roko), v plezanju (8 m) in teku (100 m). Tekma se je zavlekla do 22. ure, tako da so tekmovalci med plezanjem po vrvi nastopali že v popolni temi. Prvič so tekmovalci v prostih vajah nastopili posamezno in le v poljubni vaji, ki jo je sestavil sam tekmovalec. Ponovno je blestel Leon Štukelj z osvojenim 2. mestom na bradlji in krogih in 3. mestom na konju z ročaji.

Boris Gregorka se je najbolj bal nastopa na bradlji, kjer so bile predpisane izredno težke telovadne in akrobatske prvine. Zaradi svoje višine ni mogel končati svojega nastopa v predpisanem zaporednem vrstnem redu, ker so morali organizatorji posebej zanj nekatera orodja dvigati oziroma zviševati. V mnogoboju je zmagal Čeh Alojz Hudec. Boris Gregorka se je uvrstil na 16. mesto, najboljša med našimi pa sta bila Josip Primožič in Leon Štukelj z osvojenim 8. oziroma 9. mestom. Boris Gregorka je najbolje nastopil v preskoku, kjer je skupaj s Štukljem osvojil peto mesto, v prostih vajah se je uvrstil na 7. mesto, bil je 12. na krogih in 15. na drogu. Srebrne kolajne Unije je prejelo prvih 25 uvrščenih.

Slika 20: Spomenica prvenstva v Parizu, inv. št.: N 17019

Tekmovanje v Parizu so zaznamovala tudi nesoglasja med zveznimi spremljevalci odprave in Borisom Gregorko. Dne 12. avgusta 1931 je prejel uradni opomin zveze SKJ o nespodobnem vedenju. V daljši pritožbi natanko odgovori, kako je dogodek sam doživel. Sokolska zveza je to razumela kot napad na njeno avtoriteto. Z dopisom 8. decembra 1931 je naročila upravi Ljubljanskega Sokola, naj izvede disciplinski postopek proti bratu Borisu Gregorki. Poročilo o disciplinarni zadevi je napisal dr. Fran Kandare.

Slika 21: poročilo o disciplinskem postopku proti Borisu Gregorki (list 1)

P O R O Č I L O

preiskovalnega komisarja br. dr. Landare Frana
v disciplinarni zadevi br. Gregorka Borisa.

Z dopisom z dne 8. decembra 1931 št. 6361 je starešinstvo saveza SKj potom župne uprave pozvalo Ljubljanskega Sokola, da uvede proti br. Gregorki Borisu disciplinarno postopanje radi prestopkov pro-načelom sokolskega bratstva, kršenja sokolske avtoritete in discipline in kršenja pravilnikov storjenega s tem, da se je obrnil s svojo vlogo direktno na starešinstvo saveza, mesto da bi bil predložil svojo vlogo potom društvene uprave.

Brat Gregorka je prejel od saveznega načelnštva opomin z dne 12. avgusta 1931 št. 557, v katerem ga opozarja, da ~~xx~~ njegovo ponašanje napram saveznim funkcionarjem pri tekmah ni bilo korektno in sokolsko ter poziva, da se v bodoče izogne takim nepremišljenim in žaljivim izjavam. Brat Gregorka je smatral ta dopis za pismeni ukor in se je pritožil na starešinstvo. Vlogo je pa poslal direktno na starešinstvo saveza.

Inkriminiralo se je, da se brat Gregorka ni hotel pokoriti načelnikovi odredbi, da prevzame za br. Primožiča darilo in da je ob različnih prilikah omalovaževal člane saveznega T.O. Zaslišani so bili br. Kostenapfel, Trček, nač. Bajželj in Mačus. Važna je izpovedba br. Trčka, ki je potrdil, da je

Slika 22: poročilo o disciplinskem postopku proti Borisu Gregorki (list 2)

ob priliki mednarodne tekme v Parizu brat Gregorka med tekmovalcem v skikih prosil br. Trčka, da poišče pri sodnikih, koliko točk se prizna za skok v višino kako jo je on določil. Ker brat Trček tega med tekmo ni hotel storiti, ga je brat Gregorka odpravil z besedo "zgini" in da se je isti dan zvečer netaktno obnašal napram podnač. ČOS br. Klingerju, tako da se je ta čutil primoranega, ga prav ostro zavrnil. Slednje je potrdil tudi br. sav. načelnik.

Priči nač. Bajželj in Trček sta tudi potrdili da se je brat Gregorka nebratsko in nespoštljivo obnašal napram načelniku, ko ga je ta pozval, da ta prevzame mesto odsóbnega br. Primožiča darilo.

Brat nač. Župe Maribor Mačus je pa izpovedal da je brat Gregorka kritiziral odredbe načelstva glede sodnikov za Pariz in delal pri tekmovalcih nerazpoloženje napram sodnikom. Njega samega je pa bagateliziral s tem, da ga je poslal po dopisnice into iz III. nastropja v hotelu.

Brat Gregorka prizna te dogodke kot resnične, vendar jih slika v nekoliko milejši luči razen nastopa z br. Trčkom, ki ga v celoti prizna. Izgovarja se pa glede dogodkov ob priliki tekme, da je bil izmučen in da ga je br. Trček nebratski zavrnil, ko ga je prosil za pojasnilo. Prizna dalje, da se je o odrejenih sodnikih nepovoljno izrazil, da pa so bili v tem pogledu vsi tekmovalci edini. Trdi, da so bili sodniki razen br. Smernika neizkušeni. Nerazpoložen je bil, ker je že v Ljubljani brez vspeha ugovarjal imenovanju teh sodnikov.

Za posamezne trditve pa ponudi dokaz resnice.

Slika 23: poročilo o disciplinskem postopku proti Borisu Gregorki (list 3)

Ker se pa ne inkriminira besed br. Gregorke, češ da njegovi očitki niso bili upravičeni, marveč samo v tem pogledu, da niso bili v dostojni in bratski obliki iznešeni in da ni bil ton br. Gregorke bratski, se ni bilo spuščati v pretres, ali so bili očitki utemeljeni in se je dokazovanje omejilo samo na konstatovanje posameznih besed br. Gregorke.

Zadeva je za razsodo zrela.

Ljubljana, 25. aprila 1932.

Frank Kampfer

SVETOVNA PRVENSTVA Praga 1938

Svetovnega prvenstva v gimnastiki leta 1934 v Budimpešti se jugoslovanska vrsta zaradi političnih vzrokov ni udeležila. Na izbirni tekmi, ki je potekala 19. in 20. julija 1934 v Ljubljanskem Sokolu, so se v reprezentanco uvrstili: Miroslav Forte, Aleksander Grilec, Dimitrije Merzlikin, Josip Primožič, Janez Pristov, Leon Štukelj, Jože Vadnov in Boris Gregorka. Neudeležba slovenskih oziroma jugoslovanskih telovadcev v mednarodni areni v obdobju 1932 - 1935 je imela številne negativne posledice za razvoj gimnastike pri nas.

Slika 24: Praga 1938 – izkaznica Borisa Gregorka

T X. VŠESOKOLSKÝ SLET V PRAZE 1938 **Z**

50-60 %

SLETOVÁ LEGITIMACE číslo 002.589

platná k jedné přímé jízdě do Prahy v době od 1. dubna do 7. července a zpět v době od 29. května do 31. července, 1938.

člen, tělocvičná organizace *Sokol Ljubljana*
členka, *Gregorka Boris*
Dorostenec, jméno a příjmení
Dorostenka,
žák,
žákyně, spolkový průkaz tělocvičné organizace čís.

jest oprávněn(a) požadovati podle výnosu ministerstva železnic ze dne 18. června 1937 čís. 1.140-III/3-37 slevu jízdného na tratích, vyjmenovaných v železničním tarifu cestujících ve skupině »A« a »B« vyjma Frýdlantských okresních drah, Hustopečské místní dráhy a lanové dráhy Horní Hanychov-Ještěd, za podmínek, vytištěných na rubu této legitimace.

Podpis držitele: *Gregorka Boris*

Podpis předsedy výkonného výboru X. všesokolského sletu v Praze 1938: *Prustov*

Na izbirni tekmi za svetovno prvenstvo v Pragi leta 1938 se je Boris Gregorka ponovno uvrstil v državno reprezentanco. V okviru priprav na prvenstvo je na tekmi Ljubljanske sokolske župe v Ljubljani spomladi leta 1938 osvojil 2. mesto.

Od 27. junija do 2. julija 1938 je v Pragi potekalo 11. svetovno prvenstvo v gimnastiki. Tekma je sovpadala z zletom čeških sokolov. Jugoslovanska gimnastična vrsta v postavi Stjepan Boltžar, Miroslav Forte, Josip Kujundžić, Josip Primožič, Janez Pristov, Miloš Skrbinšek, Josip Vadnav in Boris Gregorka je zasedla 3. mesto med osmimi ekipami, za Češkoslovaško in Švico. Tekmovalci so nastopili v predpisani in

poljubni vaji na drogu, bradlji, konju z ročaji, na krogih, v obveznem in poljubnem skoku čez konja vzdolž, v skoku v višino, suvanju krogle in v teku na sto metrov; skupno torej v trinajstih tekmovalnih nastopih. Josip Primožič je pri 38-tih letih osvojil bronasto medaljo na bradlji, na drogu pa se je uvrstil na odlično 5. mesto.

V mnogoboju se je Boris Gregorka uvrstil na 22. mesto med 59 nastopajočimi. V posameznih orodjih je bil najboljši na drogu z osvojenim 17. mestom. Na tej tekmi se je poslovil in ni več tekmoval na največjih mednarodnih tekmah. To je bil njegov peti in poslednji nastop na največjih mednarodnih gimnastičnih tekmah. To je bila tudi poslednja velika mednarodna gimnastična tekma v obdobju med svetovnimi vojnami. Boris Gregorka je bil v tem obdobju, najuspešnejšem v zgodovini slovenskega tekmovalnega športa, pomemben člen nadvse uspešne generacije slovenskih telovadcev.

Slika 25: vrnitev iz Prage leta 1938 (Boris Gregorka v prvi vrsti dugi z leve)

TELOVADEC

MEDNARODNE GIMNASTIČNE TEKME

Kot član Ljubljanskega Sokola ali jugoslovanske državne reprezentance je nastopil na številnih gimnastičnih tekmah na tujem. Posebej je ponosen na nastop, ki ga je opravil kot član jugoslovanske mornariške čete v času VIII. vsesokolskega zleta v Pragi leta 1926. Še posebej rad je tekmoval s češkimi sokoli, ki so mu bili zaradi društvene organiziranosti in vrhunskih rezultatov ves čas vzor. Pristne prijateljske vezi je navezal s športniki iz številnih držav, s katerimi je vzdrževal stike tudi po končani športni karieri.

Junija 1929 je vodil vrsto višjega oddelka Ljubljanskega Sokola na VII. zlet Poljske sokolske zveze v Poznanju, kjer je na tekmi posameznikov v višjem oddelku prepričljivo zmagal. Z jugoslovansko vrsto je nastopil na VII. (1935) in IX. (1939) slovanskem vsesokolskem zletu v Sofiji (Bolgarija). Za najbolj naporno (mednarodno) tekmo je ocenil nastop za slovansko prvenstvo v Beogradu leta 1930, kjer je v enem samem dnevu opravil kar 17 tekmovalnih nastopov.

TELOVADEC

SOKOLSKE TEKME

Sploh prvi tekmovalni telovadni nastop je Boris Gregorka opravil na pokrajinskem zletu slovenske sokolske zveze v Mariboru 29. julija 1920. V sokolski organizaciji so potekale tekme v članski in naraščajski konkurenci obeh spolov. Člani in članice so tekmovali v nižjem, srednjem in višjem razredu ter za prvenstvo Jugoslovanske sokolske zveze, naraščaj pa v nižjem in višjem razredu. Sokolski telovadci so nastopali v sokolski vadbeni obleki, oblečeni v belo majico brez rokavov, obrobljeno z rdečim trakom, modre volnene hlače iz trikoja z modrobelim pasom, obuti v črnih copatih.

Boris Gregorka je nastopil tudi na prvi tekmi naraščajnikov na zveznem nivoju, ki je potekala v času 1. jugoslovanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani 1922, zadnji nastop med naraščajniki pa je opravil na III. pokrajinskem sokolskem zletu v Sarajevu 1924 kot član zmagovite vrste Ljubljanskega Sokola. V članski konkurenci je prvič nastopil na sokolskem zletu v Zagrebu avgusta 1924, kjer se je predstavila tudi uspešna olimpijska reprezentanca na čelu z Leonom Štukljem.

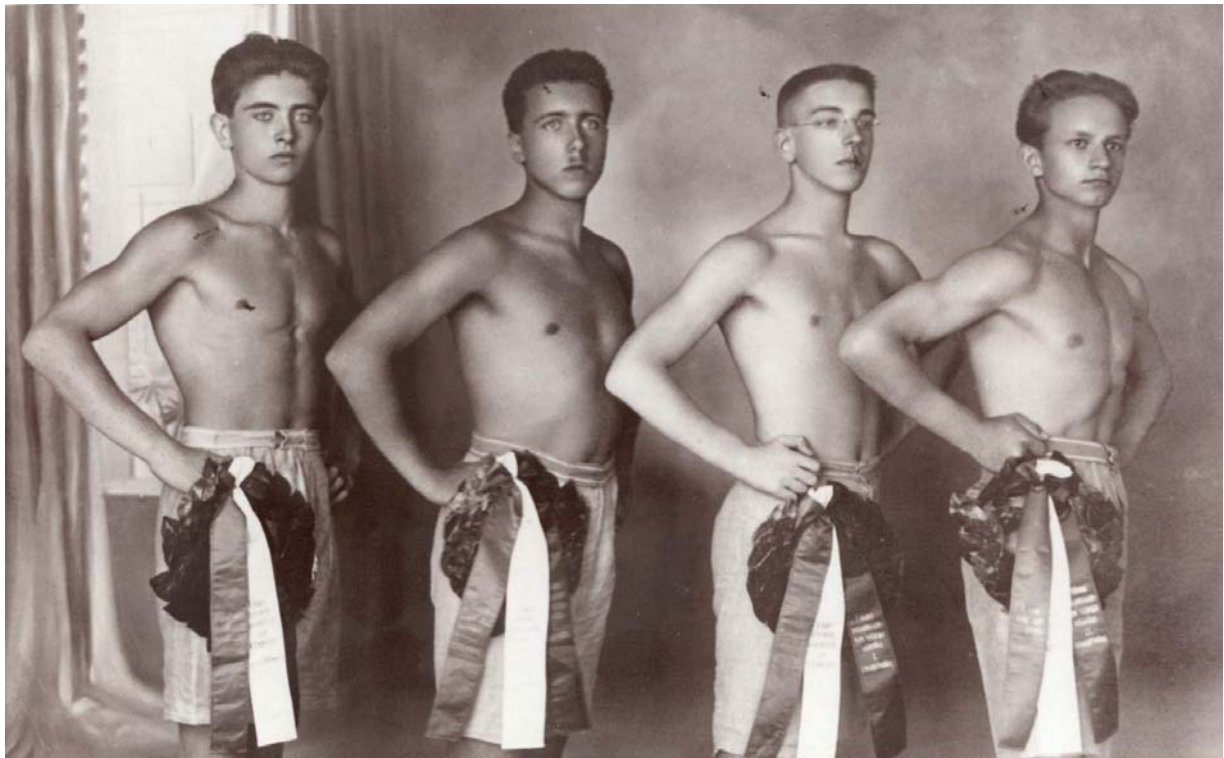
Vrhunec tekmovalnih uspehov predstavlja osvojitve naslova državnega prvaka v gimnastičnem mnogoboju na prvenstvu SKJ, ki je potekalo v Ljubljani 22. in 23. junija 1935. Zadnji zmagovalni venec je prejel junija 1937 na II. medzletni tekmi Zveze Sokola kraljevine Jugoslavije v Zemunu za zmago na konju z ročaji, svojem najljubšem telovadnem orodju. V okviru priprav na XI. svetovno prvenstvo v gimnastiki (Praga) je na tekmi Ljubljanske sokolske župe v Ljubljani leta 1938 osvojil drugo mesto. Zadnji tekmovalni nastop je opravil na tekmi vzhodnih in zahodnih (jugoslovanskih) sokolskih žup 12. maja 1940 v Zemunu (Beograd).

SOKOLSKE TEKME **Ljubljana 1922**

Vodnik Kušar je leta 1922 pripravljajl višji oddelek naraščajnikov Ljubljanskega Sokola, med katerimi je bil tudi Boris Gregorka, na nastop na I. jugoslovanskem vsesokolskem zletu, ki je potekal v Ljubljani julija 1922. Nekdanji telovadec Stane Vidmar je brezplačno prispeval kompletno telovadno orodje. Zletne tekme in nastopi so se odvijali na improviziranem prostoru med Linhartovo in Vilharjevo ulico za Bežigradom. Med pripravami je Boris Gregorka grdo padel z droga, vendar njegov padec na srečo ni imel hujših posledic. To je bil pravzaprav njegov edini resni padec z orodja v telovadni karieri.

Z ekipo naraščajnikov Ljubljanskega Sokola je Boris Gregorka nastopil na I. jugoslovanskem vsesokolskem zletu, prvi množični manifestaciji jugoslovanskega sokolstva ob veliki udeležbi čeških sokolov. Prireditve v okviru vsesokolskega zleta so potekale od začetka junija do sredine avgusta na posebej za to priliko zgrajenem zletnem telovadišču. Dne 5. julija 1922 je na tekmi v višjem oddelku naraščajnikov osvojil svoj prvi zmagovalni lovorov venec z osvojitvijo vseh možnih točk v peteroboju. Isto število točk so osvojili še Viktor Lintner in Aton Sajovic (oba iz Ljubljane) ter Srečko Sršen (Zagorje ob Savi). Nastopil je tudi v zmagoviti vrsti naraščajnikov Ljubljanskega Sokola.

Slika 26: *zmagovalci moškega naraščaja 1922: (od leve proti desni) Boris Gregorka, Viktor Lindtner, Oton Sajovic, Srečko Sršen*

Poleg tekme naraščajniških oddelkov so potekale tudi tekme moškega prvenstva Jugoslovanske sokolske zveze, tekme vrst in posameznikov v višjem, srednjem in nižjem oddelku za moške ter v višjem in nižjem za ženske ter tekme v prostih (atletskih) panogah. V okviru zleta je bil en dan posebej namenjen sokolskim naraščajnikom (23. julij 1922), ki so se ga kot gosti udeležili tudi češki ženski in moški naraščajniki. Dijaki in vojaki so se predstavili 6. avgusta, glavni zletni dnevi pa so potekali od 12. do 16. avgusta. Vrh manifestacije je predstavljala povorka nad 1000 sokolov v slavnostnih krojih po ljubljanskih ulicah na zletišče.

V času od 11. do 12. avgusta 1922 je potekala VII. mednarodna tekma Mednarodne gimnastične zveze (FIG). Organizacija prve tekme FIG po prvi svetovni vojni je bila velika čast in priznanje slovenskemu sokolskemu gibanju in njenemu nespornemu vodji, dr. Viktorju Murniku. Jugoslovanska članska vrsta v postavi: Vlado Simončič, Stane Derganc, Stane Vidmar, Slavko Hlastan, Peter Šumi in Leon Štukelj se je uvrstila na 2. mesto, za vrsto Češkoslovaške in pred vrsto Francije. V mnogoboju je postal svetovni prvak Peter Šumi, drugo mesto pa sta si delila Stane Derganc in Čeh František Pechaček.

Slika 27: 1. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani leta 1922 – izkaznica Borisa Gregorke

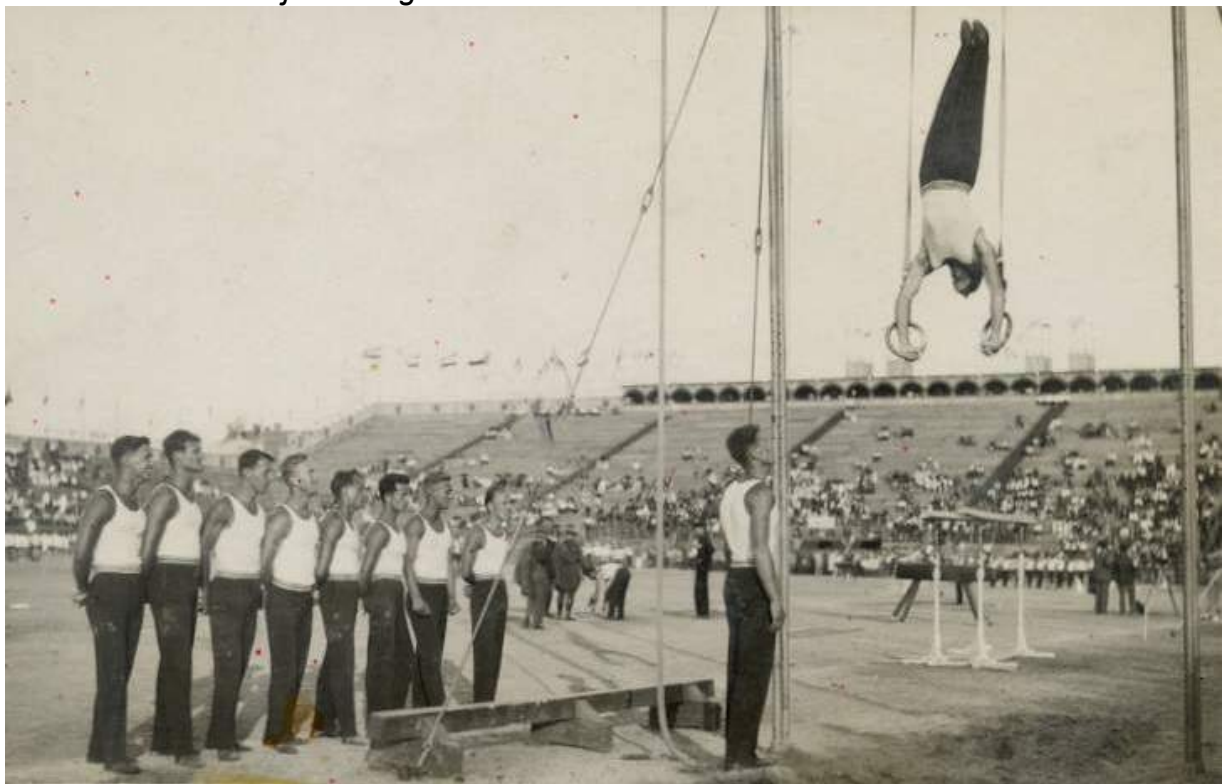

SOKOLSKE TEKME

Beograd 1930

I. vsesokolski zlet SKJ (Sokol Kraljevine Jugoslavije), ki je potekal v Beogradu od 24. do 26. junija 1930, je bila prva velika sokolska prireditev po razpustu Jugoslovanske sokolske zveze (JSZ). Prvi dan zleta je potekala tekma za slovansko prvenstvo, ki je bila hkrati tudi izbirna tekma za IX. svetovno prvenstvo v gimnastiki v Luksemburgu. Tekma je bila ena najbolj napornih, kar jih je imel v svoji bogati športni karieri; v enem samem dnevu je opravil kar 17 tekmovalnih nastopov. Na tekmi je zmagal Emanuel Löfler (Češki Sokol) pred Josipom Primožičem (Sokol Maribor Matica); Boris Gregorka se je uvrstil na 14. mesto.

Slika 28: *tekmovanje v Beogradu leta 1930*

SOKOLSKE TEKME

Ljubljana 1933

Ob 70 letnici ustanovitve Ljubljanskega Sokola (1863-1933) je potekal v Ljubljani I. slovenski pokrajinski zlet SKJ. Društveno vodstvo (načelnik Gojmir Pehani, podnačelnika Boris Gregorka in Tomaž Šavnik, načelnica Ada Kuhar, podnačelnica Silva Boltavzer-Burja in Herna Barl) se je ob asistenci dr. Viktorja Murnika lotilo tega projekta velikopotezno. Gregorka je jeseni 1932 prevzel celotno organizacijo priprav za društveni nastop. Murnikova zaluga je, da se je društvo na zletni prireditvi predstavilo v posebni množični točki kot celota, združeno od najmlajših do najstarejših v skupni nepretrgani telovadni skladbi kot ena sama sokolska družina. V skupni društveni točki je nastopilo 450 sokolov in sokolic, v posebni Murnikovi točki »Naprej zastave slave« pa še 272 nastopajočih. Po razvitju novega društvenega prapora je sledil še mimohod nastopajočih mimo glavne tribune. Zvečer je na zletišču potekala enako uspešna telovadna akademija.

Usklajen nastop Ljubljanskega Sokola je izzval množično narodno navdušenje ne le v Ljubljani, ampak tudi širše. Češki kronist je v sokolski list Telorvik med drugim zapisal: »Posebni nastop Ljubljanskega Sokola smo nestrpno pričakovali. Poznamo težko delo po društvih, zato se moramo tembolj pokloniti Ljubljanskemu Sokolu ob 70-letnem jubileju. Izraziti moramo popolno priznanje vsem njegovim delavcem in posebno dolgoletnemu načelniku bratu dr. Viktorju Murniku, ki mu društvo dolguje mnogotere originalne skladbe in gotovo tudi iniciativo za vzgojo drugih bratov in sester. Ljubljansko društvo je prikazalo visoko telovadno in nravno vrednost, kajti 500 telovadečih razdeliti za poseben nastop vsakega oddelka posebej, potem združiti vse v eno neutrujajočo sliko, ki se konča z mogočnimi Murnikovimi jubilejnimi skladbami za vse oddelke in s skladbo 'Naprej' z začasno telovadbo in petjem, pomeni časti vredno organizatorično delo. Poslednji dve mogočni skladbi budita s svojo pestrostjo gibanja in tvorbenih sprememb resnično občudovanje. Srečno društvo, ki je doseglo v svojem jubilejnem letu tako izreden uspeh in vzgojilo celo vrsto navdušencev za sokolsko stvar.«

V času zletnih slovesnosti je potekalo več sokolskih slavnostnih in športnih prireditev, ki se jih je udeležilo poleg slovenskih sokolov še sosednji zagrebška in karlovska sokolska župa ter češkoslovaški sokoli. Samostojno sta se predstavila tudi slovenska naraščajniška sokolska generacija in vojska. V gimnastičnem mnogoboju članov višjega oddelka na I. medzletni tekmi SKJ, ki je štela tudi za 'meč kralja Aleksandra', je med desetimi ekipami zmagala prva pred drugo vrsto Ljubljanskega Sokola.

Vodstvu SKJ in Ljubljanskega Sokola sta Borisu Gregorki izročila posebni priznanji za odlično organizacijo in sodelovanje pri vodenju zleta in medzletnih tekmovanj. Največja nagrada pa mu je bila uspeh prireditve.

Slika 29: 1. pokrajinski zlet SKJ v Ljubljani leta 1933 – izkaznica Borisa Gregorke

TELOVADEC

TEKME ZA MEČ KRALJA ALEKSANDRA

Jugoslovanska sokolska zveza je organizirala pet tekem za meč kralja Aleksandra Karađorđevića, kjer so se v gimnastičnem mnogoboju med sabo pomerila najboljša jugoslovanska sokolska društva. Meč, ki je bil izdelan iz srebra s pozlačenim ročajem, v katerega je bilo vdelenih 25 rubinov, je bil prehodno darilo zmagovalni vrsti. Po pravilniku ga dobi v trajno last društvo, ki petkrat zaporedoma zmaga.

Na vseh petih tekmah »za meč« je v višjem oddelku članov zmagala vrsta Ljubljanskega Sokola, Boris Gregorka pa je bil edini tekmovalec, ki je nastopil na vseh petih tekmah v zmagoviti vrsti.

V knjigi Zlata doba slovenskega sokolstva je obširno opisal vse tekme za meč. Po drugi svetovni vojni se je za dragocenim mečem izgubila vsaka sled.

TEKME ZA MEČ KRALJA ALEKSANDRA

1. tekma za meč

Prva tekma za meč kralja Aleksandra je potekala 27. junija 1925 v Beogradu. Za zmagovito vrsto Ljubljanskega Sokola so nastopili: Gojmir Pehani (vodnik), Lojze Vrhovec, Vladimir Orel, Srečko Sršen, Rudolf Rudel, Bahovec, Čik, Vrančič, Stane Žilič in Boris Gregorka. Osvojil je 78 točk, kar je zadostovalo za 15. mesto.

Ker meč še ni bil izdelan, ga je vrsta prejela šele naslednje leto na slavnostni akademiji v Narodnem gledališču v Beogradu. Nepričakovana zmaga je imela izjemen odmev med mladimi Ljubljančani in je pomembno vplivala na včlanjevanje mladih v društvo.

Slika 30: zmagovalna vrsta na 1. tekmi za meč: (od leve proti desni) Gojmir Pehani, Boris Gregorka, Vlado Orel, Srečko Sršen, Stanko Žilič, Lojze Vrhovec, Kajetan Kavčič

TEKME ZA MEČ KRALJA ALEKSANDRA 2. tekma za meč

Druga tekma za meč je bila izvedena na II. vsesokolskem zletu SKJ v Beogradu (24. - 26. junija 1930), sočasno pa je potekala tudi izbirna tekma za svetovno prvenstvo v Luksemburgu. Vrsta Ljubljanskega Sokola v postavi: Edvard Antosiewicz, Kajetan Kavčič, Vlado Orel, Peter Šumi, Stanko Žilič, Gabrijel Župančič in Boris Gregorka je zmagala pred vrsto Sokola Celja, tretja je bila vrsta Sokola Maribor Matica. Med posamezniki se je Boris Gregorka uvrstil na 2. mesto, za Jožetom Primožičem (Maribor) in pred Antonom Malejem (Sokol Ljubljana I).

Slika 31: zmagovalna vrsta na 2. tekmi za meč: (stojijo od leve proti desni) Stanko Žilič, Gabrijel Zupančič, dr. Vlado Orel, Boris Gregorka, (sedijo od leve proti desni) Edvard Antosiewicz, Kajetan Kavčič, Peter Šumi

TEKME ZA MEČ KRALJA ALEKSANDRA
3. tekma za meč

Gimnastični mnogoboj članov višjega oddelka na I. medzletni tekmi SKJ leta 1933 v Ljubljani je veljal kot 3. tekma za meč. Vrsta Ljubljanskega Sokola v postavi France Borko, Miroslav Forte, Milan Potokar, Ivo Pustišek, Jože Vadnov, Danijel Zupančič, Stanko Žilič in Boris Gregorka je ponovno slavila, tokrat pred drugo vrsto Ljubljanskega Sokola, na tretje mesto se je uvrstila vrsta Ljubljana II. Med posamezniki je zmagal Danijel Zupančič (Ljubljanski Sokol), Boris Gregorka se je uvrstil na 7. mesto.

Slika 32: zmagovalna vrsta na 3. tekmi za meč: (od leve proti desni) Miroslav Forte, dr. Ivko Pustišek, Milan Potokar, Stanko Žilič, France Borko, Danijel Zupančič, Boris Gregorka

TEKME ZA MEČ KRALJA ALEKSANDRA
4. tekma za meč

20. junija 1937 je na letnem sokolskem telovadišču v Zemunu (Beograd) v okviru II. medzletne tekme Zveze SKJ potekala 4. tekma za meč. Prva ekipa Ljubljanskega Sokola v postavi Edvard Antosiewicz, Janez Malnarič, Ivko Pustišek, Edo Slana, Miloš Skrbinšek, Danijel Zupančič (vodnik) in Boris Gregorka je že četrtič zapovrstjo zmagala. Drugo mesto je ponovno osvojila druga vrsta Ljubljanskega Sokola, kar kaže na izvrsten trenerski kader in tekmovalni potencial v društvu. Med posamezniki je Boris Gregorka dosegel 5. mesto, na konju z ročaji pa edini dosegel vseh 100 točk in osvojil (svoj zadnji) zmagovalni venec.

Slika 33: zmagovalna vrsta na 4. tekmi za meč: (od leve proti desni) Miloš Škrbinšek, Edo Slanina, dr. Ivko Pustišek, Janez Malnarič, Danijel Zupančič, Boris Gregorka, Milan Potokar, Edvard Antosiewicz

TEKME ZA MEČ KRALJA ALEKSANDRA
5. tekma za meč

Na 5. tekmi za meč, ki je potekala 22. julija 1939 v Zagrebu, je Ljubljanski Sokol še petič zapovrstjo zmagal in prejel meč kralja Aleksandra v trajno last. Za zmagovalno ekipo so nastopili: Edvard Antosiewicz, Miroslav Forte, Miro Longyka, Ivko Pustišek, Miloš Škrbinšek, Edo Slana, Danijel Zupančič (vodnik) in Boris Gregorka. Med posamezniki se je Boris Gregorka uvrstil na 2. mesto za Jurajem Budjo (Beograd) in pred društvenim kolegom Miroslavom Fortejem.

Slika 34: zmagovalna vrsta na 5. tekmi za meč: (od leve proti desni) Miloš Škrbinšek, Miroslav Forte, dr. Ivko Pustišek, Edo Slanina, Danijel Zupančič, Boris Gregorka, Miro Longyka, Edvard Antosiewicz

ATLET

Boris Gregorka se je kot ostali sokoli ukvarjal tudi z atletiko. Zaradi svoje visoke postave so mu odgovarjali skoki v višino. Še posebej se je dokazal kot rekorder v skoku ob palici.

Slika 35: slovenski atletske rekorderji (Slovenski šport 9.5.1926)

Atletika (kratak opis iz spominov Borisa Gregorke)

Med treningom v skoku v višino na dvorišču Narodnega doma je Gregorko opazil Ante Gnidovec in ga povabil v atletske klub SK Ilirija, kjer je poslej nastopal tudi v atletske disciplinah. Člani Ljubljanskega Sokola, ki so se ukvarjali tudi z atletiko, so nastopali za SK Ilirijo, za Primorje pa so nastopali člani Sokola Ljubljana II (Tabor). Med člani Ljubljanskega Sokola je Stane Derganc postal slovenski prvak v metu kroglice, Oto Zupan v metu kladiva, Lojze Vrhovec v metu diska, Drago Stepišnik v teku "na hitrost" in v skoku v daljavo, Peter Pavšič v tekih na kratke razdalje, v skoku v daljavo in v metu kroglice. Član Ljubljanskega Sokola Danijel Zupančič je bil v svojem času najbolj vsestranski slovenski športnik: bil je srednji napadalec nogometnega društva Ilirija, postal je državni in balkanski prvak v atletske deseteroboju. Boris Gregorka je 11. junija 1925 postal slovenski prvak v skoku v višino ob palici s preskočenimi 3.00 m in s tem dosegel slovenski rekord v tej disciplini. Na državnem atletske prvenstvu, ki je potekalo 12. in 13. septembra 1925 v Zrenjaninu, je v skoku ob palici dosegel drugo, v skoku v višino pa tretje mesto. Nastopal je na vseh srednješolske atletske tekmah, na tekmah SK Ilirije in Atletske

zveze. Septembra 1925 je na atletskem prvenstvu v Ljubljani osvojil tretje mesto v skoku v višino in drugo mesto v skoku v višino ob palici. Inženir Stanko Bloudek mu je prinesel šprintarice in drugič še bambusovo palico za skok v višino ob palici. Borisu Gregorki, vzgojenem v sokolskem bratstvu, se je zameril z izjavo, naj palico ne posoja nikomur, da je samo zanj.

Slika 36: skok ob palici (Beograd 1930)

SMUČAR

Smučanje (kratek opis iz spominov Borisa Gregorke)

V zimskem času se je Boris Gregorka ukvarjal tudi z drsanjem in smučanjem. Tehnike smučanja in smučarskih skokov ga je učil Mirko Pibernik, član Ljubljanskega Sokola in Akademskega kluba Skala. Načelnik Ljubljanskega Sokola ing. Nace Perko je uvajal smučarske discipline, ker so bili v zimskem obdobju pogoji za gimnastično vadbo zelo slabi.

Slika 37: Boris Gregorka na smučanju (1926)

Pozimi leta 1929 se je Gregorka med treningom smučarskih skokov, ki ga je vodil norveški trener Hansen, rahlo poškodoval in nato tudi opustil smučarske skoke. Na I. društveni tekmi v smučarskem teku posameznikov okoli Šmarne gore je Gregorka 14. februarja 1932 osvojil drugo mesto in prejel diplomu. Za osvojeno prvo mesto v spustu z Zvoha (Krvavec) v Tiho dolino je prejel Gregorka lično izrezano medaljo iz surovega krompirja!

Slika 38: diploma za 2. mesto v smučarskem teku (1932)

TRENER

Že v času aktivne športne kariere je svoje bogato znanje in iskušnje prenašal na mlajši rod telovadcev v društvu, najprej kot vodnik in vzgojitelj, kasneje tudi kot trener reprezentance. S svojim zavzetim delom, profesionalnim pristopom in vrhunskimi rezultati v društvu je opozoril nase, vodstvo Ljubljanskega Sokola pa je koristilo tudi njegove izjemne organizacijske sposobnosti. Z leti se je vse bolj posvečal vzgoji mladih telovadcev in organizaciji telovadnih nastopov in drugih društvenih prireditev.

TRENER DRUŠTVO

Leta 1927 je postal vodnik društvenega naraščaja. Vrsto naraščajnikov Ljubljanskega Sokola je prvič vodil na sokolskem zletu v Splitu, kjer so njegovi varovanci nastopili s samostojno točko. V organizaciji Jugoslovanske sokolske zveze (JSZ) se je udeležil več seminarjev, kjer se je kot vodnik še dodatno usposabljal. Sodeloval je pri organizaciji in vodenju številnih sokolskih tekem in prireditev. Ni se ustrašil izziva, ko je postal voditelj vaditeljskega zbora društvenega naraščaja. Postal je član Tehničnega odbora Zveze SKJ ter kot športni funkcionar skrbel za izvedbo in brezhiben potek številnih sokolskih tekem in zletnih nastopov. Letno telovadišče Ljubljanskega Sokola v Tivoliju in dvorana Narodnega doma, kjer je domoval Ljubljanski Sokol, sta postala njegov drugi dom.

Leta 1933 je zavrnil ponudbo zveznega načelnika SKJ Miroslava Ambrožiča, da bi pripravljal in vodil državno gimnastično reprezentanco na svetovnem sprvenstvu v Budimpešti. Sprejel pa je ponudbo za vodenje vrste Ljubljanskega Sokola, ki je leta 1934 uspešno nastopila na zletu v Zagrebu. Z velikim uspehom je vodil (slovenski) moški mladinski oddelek na tekmi za prvenstvo Slovanske sokolske zveze v Novem Sadu 19. decembra 1937. Na tekmi vzhodnih in zahodnih sokolskih žup 12. maja 1940 v Zemunu je Gregorka vodil zmagovito vrsto zahodnih sokolskih žup, ki je zmagala z velikansko prednostjo.

Slika 39: vaditelji moškega naraščaja (1940) – Boris Gregorka stoji v vrsti peti z leve

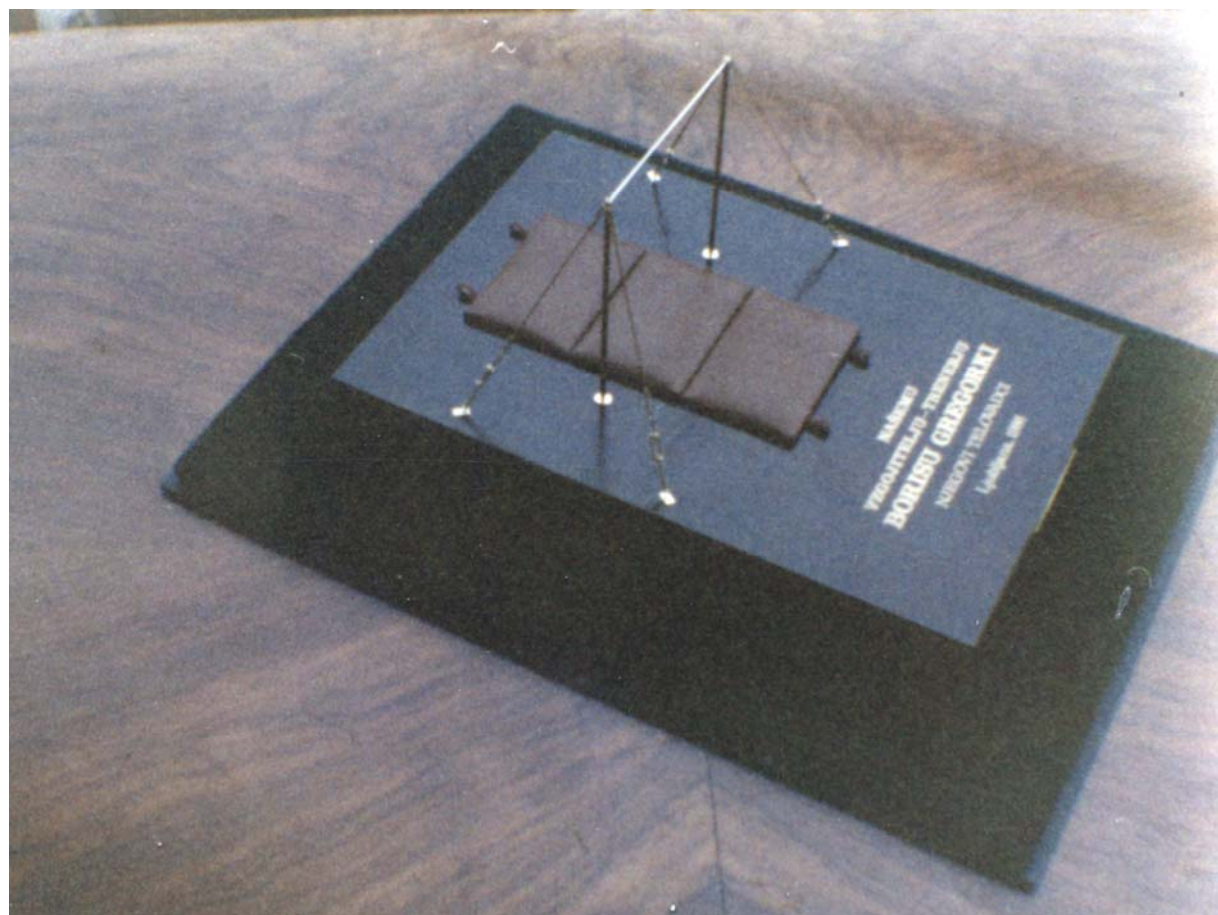
Nova politična garnitura, ki je maja 1945 prevzela oblast v Jugoslaviji, je ukinila sokolsko organizacijo in jo večkrat (ne)uspešno reorganizirala. Ljubljanski Sokol je bil najprej preimenovan v "Udarnik", nato v "Enotnost", leta 1948 pa v "Telovadno društvo Ljubljana I". Konec leta 1951 je bilo društvo dokončno preimenovano v "Partizan, društvo za telesno vzgojo Ljubljana Narodni dom".

Leta 1945 se je povsem posvetil trenerskemu in vzgojiteljskemu delu v društvu. Da bi novi generaciji telovadcev zagotovil kar najboljše vadbene pogoje, se je lotil inovacij na področju izdelave sodobne gimnastične opreme. Na njegovo pobudo so leta 1954 nekdanjo društveno kinodvorano preuredili v "študijsko telovadnico", namenjeno za vrhunsko športno gimnastiko. Bil je reden gost seminarjev jugoslovanskih gimnastičnih trenerjev.

Njegovi varovanci, med katerimi sta še posebej izstopala Miroslav Cerar in Tine Šrot, so kot za stavo osvajali republiške in državne naslove in se enakopravno kosali s svetovno konkurenco. Zaradi izjemnih rezultatov, ki jih je dosegel kot klubski in reprezentančni trener, velja za najuspešnejšega slovenskega gimnastičnega trenerja po 2. svetovni vojni. Za izjemno uspešno trenersko delo v društvu je prejel najvišja društvena priznanja. Ob praznovanju 90-letnice društva leta 1953 je postal častni član.

Med društvenimi kolegi in učenci je slavil osebne in športne zmage ter življenjske jubileje. Med vsemi priznanji mu največ pomeni zlati drog, ki ga je izdelal njegov uspešen učenec in priznan zlatar Tine Šrot. Drog so mu podarili nekdanji učenci za 80. rojstni dan.

Slika 40: zlati drog, ki ga je izdelal Tine Šrot za osemdesetletnico Borisu Gregorki

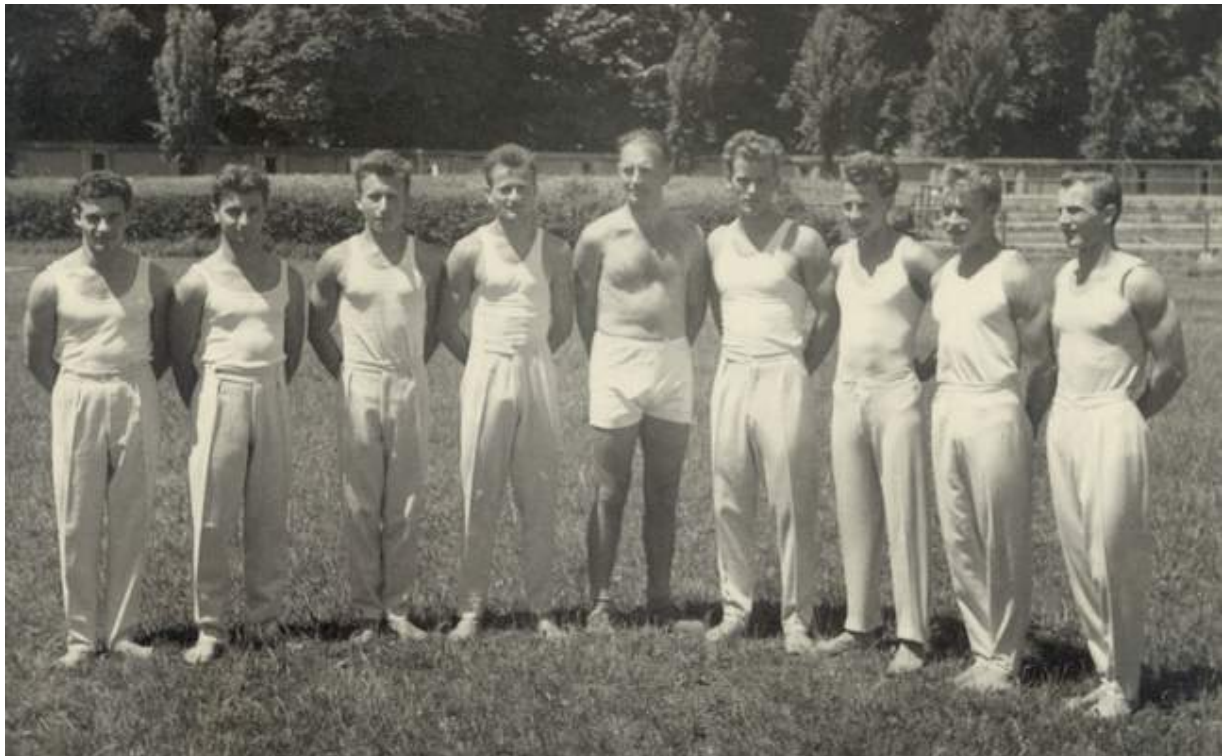
TRENER

DRŽAVNA REPREZENTANCA

Največje trenerske uspehe je doživel kot vodja in trener slovenskih oziroma jugoslovanskih mladinskih in članskih vrst. Na pionirskih, mladinskih in članskih tekmah je iskal mlade gimnastične talente, jih spodbujal k discipliniranemu delu in jih vodil. Z njemu lastno zavzetostjo in sistematičnim delom je pripomogel, da so se mladi talenti oblikovali v vrhunske telovadce in zrele može, fizično in psihično sposobni premagati vso konkurenco.

Od leta 1946 do 1965 je vodil slovensko in jugoslovansko reprezentanco na državnih, balkanskih, mediteranskih, evropskih in svetovnih prvenstvih ter na olimpijskih igrah. Bil je vodja reprezentance na svetovnem prvenstvu v Rimu 1954, v Moskvi 1958 in v Pragi 1962, na evropskem prvenstvu v Frankfurtu 1955, v Københavnu 1959, v Luksemburgu 1961, v Beogradu 1963 in Antwerpnu 1965. Gimnastično reprezentanco je vodil na mediteranskih igrah v Neaplju 1963 in zadnjč na olimpijskih igrah v Tokiju leta 1964.

Slika 41: dvoboj Slovenija – Avstrija (1952), Boris Gregorka kot vodnik na sredini

Iz pogovora z Janezom Brodnikom

Janez Brodnik je telovadil že v mladosti na Bledu. Največ ga je naučil Niko Robič, ki je prihajal z Jesenic. Ko je leta 1960 začel obiskovati srednjo šolo v Ljubljani, je začel vaditi v Narodnem domu. Leta 1961 je vrsto prevzel Oti Vildman in z njo osvojil državno prvenstvo. Pod vodstvom Borisa Gregorke je treniral od jeseni 1962 do konca leta 1964. Spominja se ga kot zavzetega trenerja, ki ni podpiral drugih metod dela: »Ne glejte! To je napačna šola.« jim je večkrat dejal.

Za priprave na Olimpijske igre v Tokiu leta 1964 so trenirali štirikrat do petkrat na teden po 2 uri. Da bi se prilagodili času tekme na Japonskem, so v Ljubljani avgusta 1964 trenirali ponoči. Janez Brodnik pravi, da je trener z močnim priganjanjem pretiraval. To naj bi bil tudi razlog za nepričakovan slabši rezultat reprezentance. Po tekmovanju konec leta 1964 so mu telovadci rekli, da tako ne želijo nadaljevati, kar ga je zelo prizadelo. Trenerstvo je prevzel Jože Senica, za njim pa Janez Šlibar. Gregorka je kasneje nadaljeval z delom v gimnastiki. Leta 1967 je Boris Gregorka na Mangartu organiziral zvezne višinske priprave gimnastične reprezentance za Olimpijske igre v Mehiki.

V Narodnem domu je Gregorka nadaljeval s pripravo raznih načrtov, tudi za razvoj Elanovega orodja. Janez Brodnik je bil njegov demonstrator za nova Elanova orodja.

»Duša je bil pri tej telovadbi Boris Gregorka. Tega moreš verjeti, koliko energije je vložil in kako vestno je delal. Ampak čas ga je povozil,« pravi Janez Brodnik. Boris Gregorka je imel dober občutek za tehniko, saj jo je kot visok telovadec in skakalec ob palici moral obvladati. Ni pa prilagodil vadbe posameznemu telovadcu. Za vsakega je imel isti postopek.

O odnosu Borisa Gregorke do varovancev se Janez Brodnik rad pošali: »Küssla je imel rad, Cerar je bil služba, nad menoj, 'krampastim' Gorenjcem, se je pa izživljal.«

Iz pogovor s Tinom Šrotom

Tine Šrot, rojen v revni delavski družini v Celju, se je v mladosti ukvarjal s številnimi športi: z nogometom, atletiko in gimnastiko. V Partizanu Gaberje se je posvetil gimnastiki, sprva bolj za zabavo. Največ pozornosti so posvečali akrobatiki, preskoku, drogu in krogom v gugu. V Ljubljani je obiskoval srednjo oblikovalsko šolo in treniral gimnastiko najprej na Viču, kasneje pa tudi v študijski telovadnici pod vodstvom Mira Longyke. Šrot pravi, da je bil Boris Gregorka absolutna avtoriteta v Narodnem domu. Učil in podpiral je samo člane svojega društva. Tine Šrot, član društva Partizan Celje Gaberje, zato ni treniral z vrsto Narodnega doma. Šele v reprezentančni vrsti je vadil pod vodstvom Borisa Gregorke.

Borisa Gregorko, nestorja slovenskih trenerjev, je spoznal leta 1954 v Mozirju na poletnem tečaju gimnastike, kamor je bil povabljen kot perspektivni telovadec. Spomni se, da se je o prihodu Borisa Gregorke govorilo v strahospoštovanju. In res je pokazal avtoriteto. Za tiste čase je imel izjemno pozitivne prijeme za vzgojo mladostnika. Ustvarjal je pozitivno delovno vzdušje. Varovance je ogromno naučil, predvsem discipline, delovnih navad, vztrajnosti, brezkompromisnosti in natančnosti. Kasneje se je izkazalo, da je precej konzervativen. »Gregorka je bil pošten, skromen, delal je predano a amatersko. Tine Šrot pravi, da ni sprejemal kritik: »V tej svoji gorečnosti je večkrat naredil več škode kot koristi.« Vse telovadce je treniral po modelu in jih ni individualno obravnaval.

Okoli leta 1965 so prekinili sodelovanje z Borisom Gregorko, kar jim je ta zameril. Ko se je s tem sprijaznil, je dejal: »No, fantje, če že drugega ne, vsaj delati sem vas naučil.« Treninge so pod vodstvom Janeza Šlibarja, ki je deloval popolnoma drugače, predvsem pa bolj sproščeno.

Šrot meni, da je bila avtoriteta nad telovadci verjetno pogojena z zasebnim življenjem Borisa Gregorke. Z ženo namreč nista imela otrok, zato je imel telovadce za »svoje fante«, do katerih si je dovolil strogo disciplino. Ob njegovi osemdesetletnici so se mu telovadci oddolžili z zlatim drogom, katerega je izdelal Tine Šrot. Kljub temu, da je bil tako stroga avtoriteta, darilo sprejel s solzami v očeh. S svojim delom si je zaslužil posebno mesto v slovenski športni zgodovini.

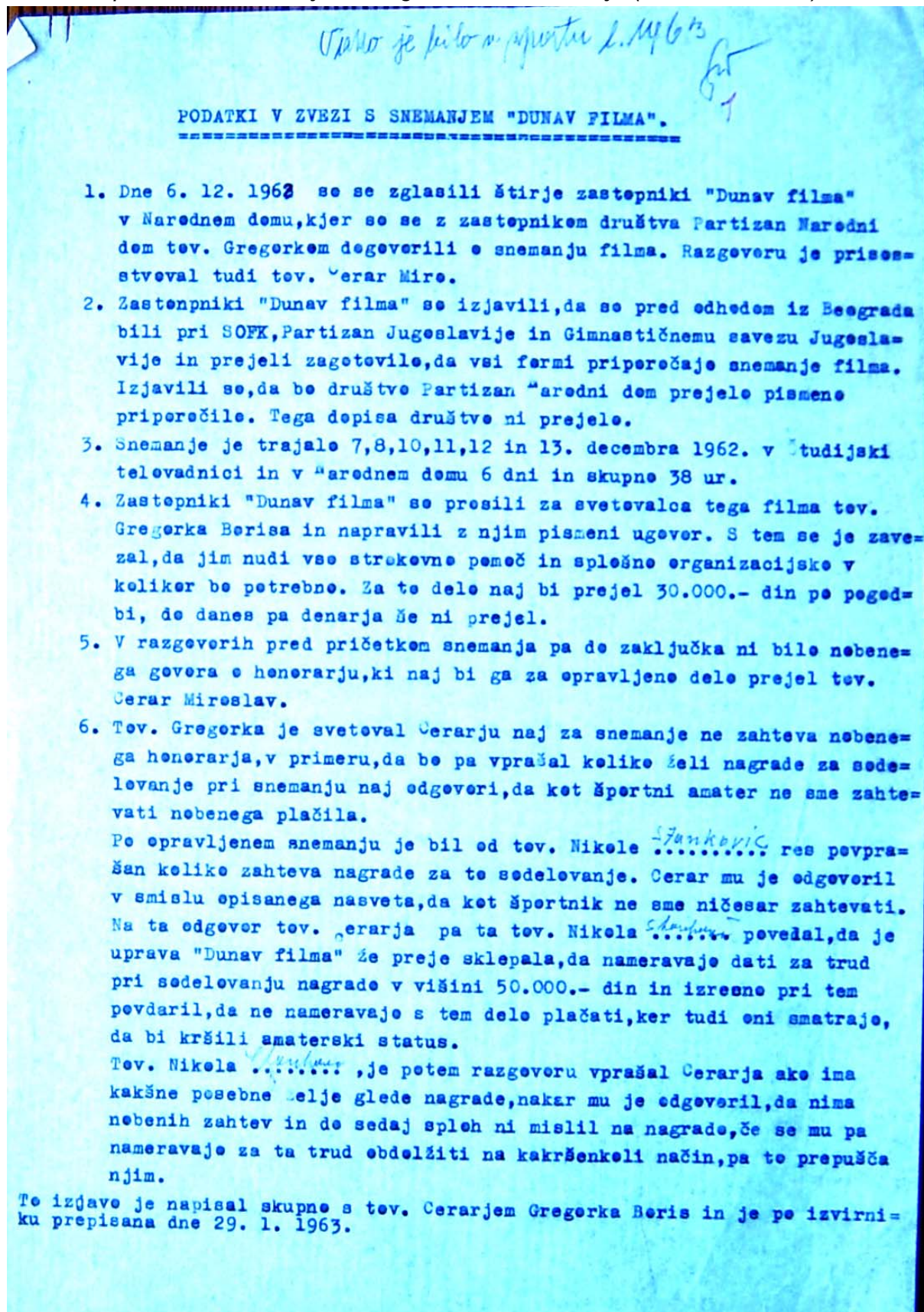
TRENER
MIROSLAV CERAR

Slika 42: Boris Gregorka in Miroslav Cerar po svetovnem prvenstvu v Moskvi (1958)

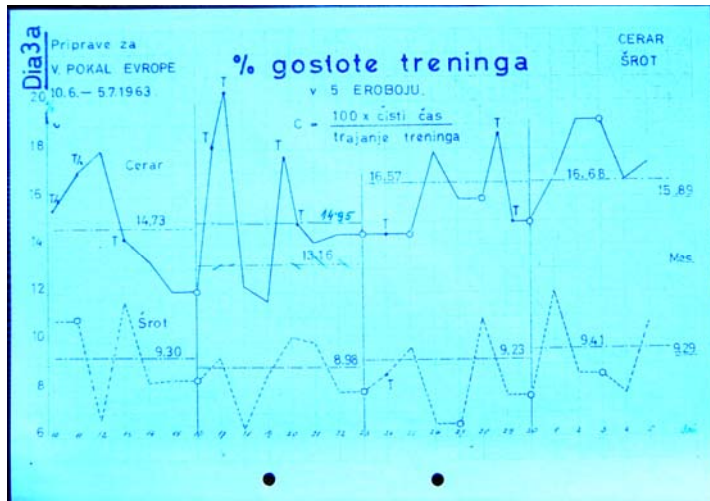
Največje trenerske uspehe je dosegel z Miroslavom Cerarjem, ki je v obdobju 1958 - 1970 suvereno dominiral na konju z ročaji, Gregorkovem najljubšem orodju. S Cerarjem sta tekmovalni program pripravila že za XIV. svetovno prvenstvo v Moskvi leta 1958. Program je vseboval povsem nov slog gibanja in tako sta osvojila bronasto medaljo. To je bila vrhunska tehnična izvedba z velikimi amplitudami in brezhibno držo telesa. Pozimi leta 1962 je bil posnet film o njegovem treningu, za katerega je Gregorka pripravil osnutek.

Slika 43: poročilo o snemanju treninga Miroslava Cerarja (7. – 12.12.1962)

Gregorka je bil natančen pri delu s svojimi varovanci. Za gimnastično zvezo je pisal načrte in poročila treningov, priprav in tekmovanj. Za priprave na evropsko prvenstvo v Luksemburgu od 10. junija do 5. julija 1963 so opravili intenzivne meritve in primerjave merjenih količin med Cerarjem in Šrotom. Meritve so obsegale: povprečni čas ogrevanja za posamezne dele telesa, procent gostote treninga, število celih sestav, tlak in razpoloženje, koeficient intenzivnosti, indeks intenzivnosti in dinamični stereotip na orodjih.

Slika 44: meritve gostote treninga (priprave na EP 1963)

Članek o njegovem programu treninga Cerarja na konju z ročaji za evropsko prvenstvo leta 1963 je bil objavljen tudi v nemščini, francoščini in angleščini.

Slika 45: članek Borisa Gregorke o treningu Cerarja na konju z ročaji

Na olimpijskih igrah v Tokiju leta 1964 in v Meksiku leta 1968 je Cerar osvojil zlato medaljo na konju z ročaji. Zaporedoma je postal svetovni prvak na konju z ročaji v Pragi leta 1962, Dortmundu leta 1966 in v Ljubljani leta 1970, poleg tega je osvojil 1. mesto na bradlji v Pragi leta 1962 in 3. mesto na bradlji v Dortmundu leta 1966. Na evropskem prvenstvu v Luksemburgu leta 1961 je postal prvak v gimnastičnem mnogoboju ter osvojil zlate medalje na konju z ročaji, na bradlji in na krogih, v Beogradu leta 1963 je ubranil naslov v gimnastičnem mnogoboju, zmagal v finalnih

nastopih na drogu, krogih in na konju z ročaji ter osvojil srebrno medaljo v preskoku čez konja in bronasto v prosti vaji. V Antwerpnu leta 1965 je postal evropski prvak na bradlji, osvojil srebrno medaljo na konju z ročaji in na parterju ter bronasto medaljo na krogih. Športno kariero je zmagovalno zaključil na svetovnem prvenstvu v Ljubljani leta 1970.

Boris Gregorka in Miroslav Cerar sta bila za svoje odlične rezultate tudi dvakrat gosta pri predsedniku Jugoslavije Josipu Brozu Titu.

Slika 46: sprejem pri predsedniku Josip Broz Titu (1964): drugi z desne Boris Gregorka, ob njem Miroslav Cerar

Iz pogovora z Miroslavom Cerarjem

Miroslav Cerar je začel telovaditi pri devetih letih v Narodnem domu. Spominja se, da je bila telovadnica vedno nabito polna. Njegovi trenerji so bili: Janez Reisner, Janez Šlibar in Boris Gregorka, ki ga je treniral tudi kot člana. Miroslav Cerar je kmalu opozoril nase: z 12-imi leti je postal pionirski prvak, s 14-imi leti je demonstriral določene elemente obveznih vaj članom reprezentance, s 15-imi leti postal mladinski državni prvak, s 17-imi že članski državni prvak, z 18-imi pa osvojil kolajno na svojem prvem svetovnem prvenstvu v Moskvi. V svoji karieri je krojil svetovni vrh gimnastike. Po tekmovalni karieri je služboval kot pravnik. Zdaj pa je ponovno aktiven v športu. Deluje v Olimpijskem komiteju Slovenije in je ambasador gibanja za fairplay.

O Gregorki pravi, da je izhajal iz stare Murnikove šole in se strogo držal starih sokolskih načel. Veliko je dal na lepoto gibanja, bil je strog, natančen in odličen asistent. Mnogo treningov so porabili z izpopolnjevanjem osnovnih prvin, kar je bil razlog za počasnejši napredek. Zato so se nekatere elemente tekmovalci sami učili, nad čimer Boris Gregorka ni bil navdušen. Šele ko so jih sami v prostem času zadosti natrenirali, je popustil in jih sprejel. Poudarjal je tudi dopolnilne discipline: atletiko, planinstvo, aktivnosti v naravi.

O razlogih, zakaj je Boris Gregorka prenehal trenirati člansko vrsto Narodnega doma in reprezentanco, Miroslav Cerar ne želi govoriti. Povedal je samo, da se ni strinjal z nekaterimi predlogi in jih ni sprejel. Vrsto je sprejel Jože Senica.

Iz pogovora z Janezom Šlibarjem

Janez Šlibar se je z Borisom Gregorko spoznal v Narodnem domu, kjer je leta 1948 začel vaditi v mladinskem oddelku. Pod vodstvom Borisa Gregorke je tekmoval za društvo na republiških tekmovanjih. Ker je tedaj vladala praksa, da tekmovalci vodijo mlajše oddelke, je za nekaj časa prevzel vodenje mladinske vrste Narodnega doma, v kateri je treniral tudi Miroslav Cerar. Z njimi je dosegel tudi več naslovov državnih prvakov. Leta 1956 je odšel na služenje vojaškega roka, kar je tudi označil kot konec svoje tekmovalne kariere. Leta 1961 je nadaljeval z delom v gimnastiki kot trener v študijski telovadnici.

Janez Šlibar pravi, da je bil Boris Gregorka dober trener, ki je želel vplivati na posameznikovo osebno življenje, zato je zahteval tudi stvari, ki se jih mora oziroma ne sme delati. S trdo vzgojo in strogim načinom treningov je imel popolno oblast nad svojimi tekmovalci. Takemu delu so se tekmovalci zveznega razreda uprli in se leta 1964 z njim tudi razšli. Do konca življenja je deloval v dobro telovadbe tudi potem, ko je prenehal s trenerstvom. Bil je delaven in absolutist, v želji da bi telovadba čimbolj napredovala.

Spominja se, da je prišlo do pogovora med Ivanom Ivančevičem in Borisom Gregorko o izvedbi svetovnega prvenstva v Hali Tivoli. Boris Gregorka je bil glavni pogonski motor svetovnega prvenstva v Ljubljani.

Na koncu življenjske poti je Boris Gregorka na svojem domu uredil muzej, v katerem je zbral veliko materiala. Z njim je izrazil svoj odnos do telovadbe. Telovadil je z veseljem, z ljubeznijo in vse svoje življenje je posvetil gimnastiki.

SODNIK

Kot nekdanji uspešen tekmovalec, priznan pedagog in trener je veljal Boris Gregorka v strokovni javnosti za izrednega poznavalca gimnastike. Bil je častni gost največjih domačih in mednarodnih športnih prireditev, aktivni udeleženec kongresov Mednarodne gimnastične zveze. Navezal je pristne odnose s številnimi domačimi in tujimi športniki, športnimi funkcionarji, gimnastičnimi društvi in zvezami. Ves čas se je zavzemal za popularizacijo gimnastike in spodbujal njen razvoj doma in v tujini, posebno pozornost je namenil tudi športni rehabilitaciji vojnih in delovnih invalidov.

Med domačimi in tujini športnimi sodniki si je takoj pridobil ugled, njegovo oceno so brez pridržka priznavali tudi športniki. Uveljavil se je kot zahteven in nadvse pošten gimnastični sodnik, ki je znal z dobro oceno nagraditi pogum in inovativnost tekmovalca. Sprva je sodil na domačih gimnastičnih tekmah, po opravljenih izpitih pa si je pridobil še mednarodno licenco in sodil na največjih gimnastičnih prireditvah. Na olimpijskih igrah v Londonu leta 1948 je sodil poljubne vaje na bradlji, enako tudi na olimpijskih igrah v Helsinkih leta 1952. Sodil je več svetovnih in evropskih prvenstev v gimnastiki, med drugim na svetovnem prvenstvu v Baslu leta 1950 in na evropskem prvenstvu v Frankfurtu leta 1955.

Boris Gregorka je sodil tudi v dveh dvobojih Evropa – Azija. Podatki za dvoboj 11. novembra 1862 v Frankfurtu na Maini se nahajajo v publikaciji *Wettkampf japanischer Turnerinnen der Nationalriege Japan – Europa*, (1962). Drugi dvoboj Evropa - Azija se je odvijal 8. in 9. julija 1963 v Münchnu (podpisi tekmovalcev in datacija B. Gregorke v knjigi *Hundert Jahre Turn- und Sportverein München von 1860*, (1960)).

Mednarodna gimnastična zveza je tako cenila njegovo znanje, da mu je zaupala organizacijo kontrolnih tekem in mednarodnega seminarja za sodnike v začetku oktobra 1969 v Ljubljani. Bil je eden od stebrov organizacije mednarodnega tekmovanja v gimnastiki "Ljubljana 69", nekakšne uverture v bližnje svetovno prvenstvo. Tekmovanje je potekalo od 17. do 19. oktobra 1969.

Slika 47: sodniška izkaznica Borisa Gregorka (Olimpijske igre v Londonu 1948)

Iz pogovora z Jožetom Senico

Senica se je pri 12-ih letih začel ukvarjati s telovadbo v Hrastniku pod vodstvom Marina Urbanca, ki je uspešno posredoval prijeme Borisa Gregorke na svoje telovadce. Borisa Gregorko je spoznal na tečajih v Mozirju in med semestralnimi počitnicami v Ljubljani. Po končanem izobraževanju na visoki šoli za fizkulturo je bil od leta 1959 do 1961 republiški trener. Od leta 1964 do 1968 je vodil državno reprezentanco, kasneje se je uveljavil tudi kot sodnik.

Boris Gregorka je bil tisti, ki je na novo postavil na noge slovensko gimnastiko. Senica ocenjuje dr. Viktorja Murnika za očeta slovenske gimnastike, Borisa Gregorko pa za njegovega sekundanta. Med njima je bila ogromna intelektualna razlika. Murnikova družina je bila visoko izobražena, tako glasbeno kot pravno. Povsem verjetno si je Gregorka pridobil pri dr. Viktorju Murniku največjo težo tudi zato, ker je bil ustrezljiv, dober asistent in bil skrben pomočnik.

Po 2. svetovni vojni je Boris Gregorka organiziral veliko vodniških tečajev. Tečaji so bili v letnem času v Mozirju, pozimi pa v Ljubljani, kasneje v študijski dvorani. Tako so se kalili prvi telovadni kadri. To sistematično delo je privedlo do rezultatov Miroslava Cerarja, s katerim se je Boris Gregorka dokazal.

Boris Gregorka je zahteval trdo delo in pošten odnos do dela, bil je svetel lik, zaslužen, da smo šli v gimnastiki v korak s svetovno gimnastično elito. Čeprav je veljal za velikega strokovnjaka, je tudi on delal velike napake. Od svoje teorije ni odstopal in tisti redki posamezniki, ki so z njim sodelovali, so ga morali popolnoma ubogati. O strokovni avtoriteti v tistem času je Senica povedal komično izjavo Dušana Furlana: »Če zvežeš in skotališ po bregu Jeločnika, Longyko in Gregorko, bo Gregorka vedno na vrhu.«

ORGANIZATOR

Po letu 1945 je Boris Gregorka odigral pomembno vlogo pri oživitvi tako množične kot tekmovalne gimnastike najprej v društvu, kasneje pa po vsej Sloveniji. Posebno pozornost je namenil oživitvi (gimnastičnega) športa na Primorskem, kjer je zaradi več kot 20-letnega fašističnega nasilja povsem zamrl. Med drugim je Boris Gregorka sodeloval pri organizaciji prve povojne telovadne akademije v Trstu, pripravljala telovadne nastope v Kopru, Ajdovščini idr. Največje uspehe je dosegel z organizacijo in izvedbo množičnih zletnih nastopov, na katerih so mladinci in mladinke, občasno tudi vojaki, ob glasbeni spremljavi med ovacijami navdušene publike izvajali zahtevne figure.

Slika 48: letak telovadne akademije v Trstu leta 1945

Zveza Društev za Telesno Vzgojo za Primorje in Trst

GLEDALIŠČE FENICE
Četrtek, 20., petek, 21. decembra 1945 ob 20. uri

Telovadna akademija

telesnovzgojnega društva „Udarnik“ iz Ljubljane

Spored

I.

1. Člani: »Napreji«, telovadna skladba po Simona in Davorina Jenka narodni himni, zložil tov. dr. Viktor Murnik
2. Moški naraščaj: Telovadna skladba po partizanskih napevih, zložil tov. Boris Gregorka
3. Ženski naraščaj: Vaje na gredeb, sestavil tov. Boris Gregorka
4. Člani: Vaje na konju
5. Članice: Vaje na dvovišinski bradlji
6. Zletne proste vaje:
 - a) iz leta 1914 (članice)
 - b) iz leta 1930 (člani)

PO ODMORU

II.

7. Člani: Vaje na drogu
8. Telovadni plesi, zložil tov. dr. Viktor Murnik:
 - a) Članice: »Soči«, po pesmi Simona Gregorčiča in na napev Jakoba Aljaža
 - b) Člani: »Poloneza« na Chopinovo skladbo op. 40 št. 1
 - c) Članice (s kiji): »Poloneza« na Chopinovo skladbo op. 40 št. 1, zložena za našo tekmovalno vrsto pri mednarodni tekmi v Pragi l. 1938
 - d) Člani: »Turška koračnica« na Beethovno skladbo (iz »Atenskih razvalin«)
 - e) Članice: 1. »Po jezeru«, na pesem M. Vilharja - 2. Valček na Chopinovo skladbo op. 64 št. 1
 - f) Člani: »Scherzo« na Mendelssohnovo skladbo op. 64 št. 2
 - g) Člani: »U boju«, bojni ples po Ivana Zajca skladbi

CENE: Porter: sedeži I. vrste lir 120.—
" " " " " II. " " " " 80.—
Galerija: sedeži lir 50.—
Stojilča " " " " 30.—

Predprodaja vstopnic v knjigarni Stoka in v knjigarni na Corsu št. 1

Poleg organizacije tekmovanj in seminarjev za vrhunske športnike vseh starostnih kategorij je organiziral številne množične prireditve za šolsko mladino in sindikalno organizirano delavstvo. Ves čas se je zavzemal za popularizacijo gimnastike in spodbujal njen razvoj doma in v tujini, posebno pozornost je namenil tudi športni rehabilitaciji vojnih in delovnih invalidov. Vrhunec njegovega organizacijskega dela pa predstavlja organizacija svetovnega prvenstva v gimnastiki leta 1970 v Ljubljani.

Slika 49: *trening partizana Narodni dom (1958)*

ORGANIZATOR

PARTIZAN NARODNI DOM

Boris Gregorka je sodeloval pri organizaciji številnih športnih prireditev v okviru matičnega društva, pri organizaciji pionirskih, mladinskih in članskih gimnastičnih tekmovanj ter pri največjih gimnastičnih in drugih športnih oziroma rekreativnih prireditvah. Sodeloval je pri pripravah, organizaciji in vodenju številnih zletov Partizana, iger bratstva in enotnosti, partizanskih športnih iger, mednarodnih gimnastičnih dvobojev, balkanskih, evropskih in svetovnih prvenstev ter številnih solidarnostnih športnih prireditvah (npr. ob potresu v Skopju leta 1964).

Organizatorski talent je dopolnjeval z izkušnjami, ki jih je pridobil na številnih športnih prireditvah doma in v tujini. Na povabila organizacijskih komitejev največjih gimnastičnih in drugih športnih prireditev doma in na tujem se je rad odzival ter svoje znanje in izkušnje nesebično posredoval. Kot uradni opazovalec Mednarodne ali Jugoslovanske gimnastične zveze se je udeležil največjih gimnastičnih in drugih športnih prireditev doma in v svetu.

Zletne prireditve

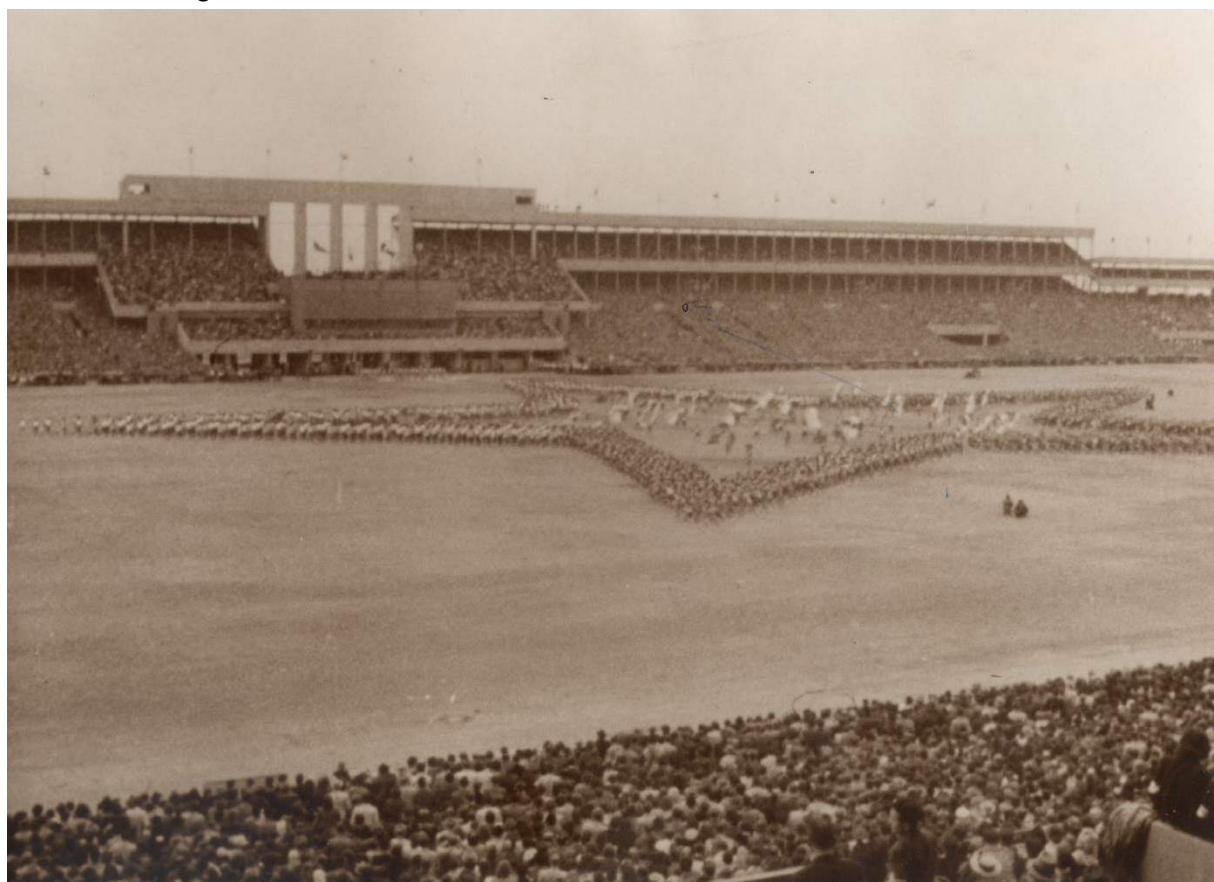
Boris Gregorka je sodeloval pri pripravi in izvedbi številnih sokolskih zletnih prireditev, do leta 1941 še kot asistent dr. Viktorja Murnika, kasneje pa sam ali skupaj s sodelavci. Po letu 1945 je sodeloval pri organizaciji množičnih športnih prireditev, društvenih in političnih manifestacijah, predvsem pa pri množičnih paradnih in telovadnih nastopih. Navkljub politični spremembi je nadaljeval in še nadgradil Murnikovo tradicijo množičnih zletnih nastopov ob spremljavi glasbe. Natančno izvedene skupinske točke mladih telovadcev in telovadk so navduševale ne samo udeležence športnih, društvenih in političnih prireditev v Ljubljani, ampak tudi drugod po Sloveniji oziroma Jugoslaviji.

Vrhunec množičnih zletnih prireditev predstavlja nastop slovenske oziroma jugoslovanske mladine v Beogradu in na XI. vsesokolskem zletu v Pragi leta 1948. Nad 3400 jugoslovanskih mladincev in mladink ter 700 mornarjev je 3. in 4. julija 1948 v Pragi nastopilo s skladbo dr. Viktorja Murnika pod vodstvom Viktorja Lindtnerja, Polde Šege, Jelice Vazzaz in Borisa Gregorke na glasbo Vladimirja Prinčiča. Jugoslovanska mladina je predstavila prvo množično kompozicijo telovadcev in telovadk z motivi iz zgodovine jugoslovanskih narodov v boju za svobodo in neodvisnost. Na jasno izraženo željo vodstva prireditve in ob velikem odobravanju več kot 200.000 gledalcev na praškem stadionu Strahov so naslednji dan nastop ponovili. V času praškega zleta je bila objavljena resolucija Informbiroja,

kar pa ni negativno vplivalo na razpoloženje Pražanov, ki so z burnim navdušenjem pozdravili oba jugoslovanska zletna nastopa.

Nastop v Pragi, zibelki sokolskega gibanja, je pomenil velik uspeh slovenske in jugoslovanske telovadbe ter osebno zmago slovenskih kreativnih avtorjev in organizatorjev. Komite za fizkulturo vlade FLR Jugoslavije in Fizkulturna zveza Jugoslavije sta 29. novembra 1948 avtorju nastopa in strokovnemu vodstvu priprav in izvedbe nastopa v Pragi izrekla posebno pohvalo.

Slika 50: *Praga 1948*

ORGANIZATOR

SVETOVNO PRVENSTVO 1970

Vrhunec dela na področju organizacije predstavlja priprava in izvedba XVII. svetovnega prvenstva v gimnastiki v Ljubljani, ki je potekalo od 22. do 27. oktobra 1970 v športni dvorani Tivoli. V okviru priprav na prvenstvo je Boris Gregorka organiziral številne kontrolne tekme in mednarodni seminar za sodnike. Boris Gregorka je bil član organizacijskega komiteja, vodja izvedbe svetovnega prvenstva in predsednik moške tehnične komisije XVII. svetovnega prvenstva. Uspešno otvoritveno prireditev je ob sodelovanju številnih slovenskih avtorjev akademskih sestav pripravil skupaj s prof. Jelico Vazzaz. Kot organizator je uspešno iskoristil vse najsodobnejše tehnične možnosti, ki so omogočile nemoten potek tekmovanja, ažurnost objavljanja rezultatov in njihovo preglednost.

Za zasluge pri organizaciji tehničnega dela prvenstva je prejel plaketo Organizacijskega komiteja Mednarodne gimnastične zveze, diplomu in srebrno plaketo Organizacijskega komiteja. Pohvale in priznanja so mu izrekli tudi udeleženci in njihove športne zveze oziroma organizacije. Uspešni nastopi Miroslava Cerarja in celotne moške vrste so zaokrožili celotno podobo prvenstva in zadovoljili tako strokovno kot laično javnost.

O tem, kako je Ljubljana pridobila organizacijo svetovnega prvenstva, obstaja več razlogov. K temu je pripomogla nova športna dvorana, uspehi naših telovadcev in nenazadnje tudi zveze v mednarodni gimnastični srenji. Boris Gregorka je ohranil zgodbo na papirju.

Slika 51: Kako smo dobili svetovno prvenstvo (list 1)

-5-

KAKO SMO DOBILI SVETOVNO PRVENSTVO V GIMNASTIKI

LETA 1970 V LJUBLJANO / SPG 70 /

Nekaj mesecev pred svetovnim prvenstvom v gimnastiki leta 1966 v Dortmundu, Zvezna republika Nemčija, je prišel v Ljubljano inž. Ivan Ivančević, predsednik moškega tehničnega odbora Mednarodne telovadne zveze/MTZ/. Rad bi videl novo dvorano Halo Tivoli o kateri so takrat veliko pisali v Jugoslaviji. Ko sva si jo ogledovala je dejal: "Tu bi lahko bilo tudi svetovno prvenstvo v gimnastiki!". Oba sva se zasmejala, ker v tistem trenutku nobeden od naju ni mislil, da bi bilo to res izvedljivo. Ko pa sva bila zvečer zopet skupaj, sva se že bolj stvarno pogovarjala o možnosti za takšno prireditev v Ljubljani. Ivančević je povedal, da bodo na kongresu MTZ v Dortmundu odločali tudi o državi in mestu, ki naj bi prevzelo organizacijo XVII. svetovnega prvenstva.

Ta najin razgovor mi ni dal spati. Vedel sem, da je le malo, skoraj premalo časa za to, da bi pravočasno uredili vse kar zahteva pravilnik MTZ od kandidata za tako prvenstvo. Kandidatura za svetovno prvenstvo se mora poslati tajništvu MTZ več mesecev pred kongresom, zato sem moral ukrepati zelo hitro.

Odločil sem se za to zainteresirati nekaj naših vodilnih funkcionarjev: tov. Kutina, Zemljariča in Kristančiča. Ti naj bi dali pristanek za SPG 70 v Ljubljani.

Prva pot me je vodila k direktorju dvorane Tivoli inž. Borisu Kristančiču. Vprašal sem ga, kako gleda na to misel. Obrazložil sem mu osnovne pogoje, ki jih mora zagotoviti organizator svetovnega prvenstva: urejen tekmovalni oder, priprava prostorov za vadbo pred tekmo, nositi stroške za tehnično vodstvo MTZ in druge organizacijske stroške. Tekmovalci, njihovi vodniki in uradni zastopniki pa pridejo na tekmo na stroške svoje federacije.

To tej obrazložitvi je bil Boris Kristančič navdušen nad to za-

Slika 52: Kako smo dobili svetovno prvenstvo (list 2)

-6-

mislijo in takoj jamčil, da prevzame uprava Hale Tivoli garancijo za izvedbo te prireditve v Ljubljani.

Nato sem šel k predsedniku Gimnastične zveze Slovenije tov. Francetu Kutinu in mu razložil svoj namen in vsebino razgovora s tov. Kristančičem. V nekaj dneh je bil prvi sestanek. Sklical ga je takratni predsednik Zveze za telesno kulturo tov. Janez Zemljarič. Sestali smo se: Janez Zemljarič, Boris Kristančič, France Kutin in jaz. Po ponovni obrazložitvi vseh pogojev za organizacijo SPG 70 smo se soglasno odločili, da predložimo kongresu MTZ v Dortmundu ustrezen predlog. Tov. Zemljarič je o vsem obvestil predsednika Gimnastične zveze Jugoslavije tov. Milivoja Radovanovića-Parbina, jaz pa Ivana Ivančevića. Ta mi je odpisal zelo navdušeno pismo in obljubil vso mogočo pomoč, predvsem v tem, da bi kongres upošteval našo kandidaturo, čeprav je bil rok prijave že zamujen.

Zasluga za to, da je tajništvo MTZ našo kandidaturo sprejelo ima predvsem g. Maks Bangartner, generalni tajnik MTZ in predsednik MTK Ivan Ivančević. Po pravilniku MTZ je lahko prireditelj SP samo državna telovadna zveza ne pa kakšno nižje telo, zato je morala predlog za organizacijo SPG 70 v Ljubljani vložiti Gimnastična zveza Jugoslavije in priložiti tudi garantno pismo Hale Tivoli s katerim jamči kritje vseh stroškov v zvezi s tem tekmovanjem. Kmalu nas je GZJ obvestila, da bo kongresu MTZ predložila našo kandidaturo. Spet smo se sestali in se dogovorili, kakšen bo naš nastop na kongresu MTZ. Določili so me, da grem z delegacijo GZJ na kongres v Dortmund, kjer je potekalo XVI. svetovno prvenstvo v gimnastiki. Dan pred kongresom sem se pogovarjal le z nekaterimi delegati navzočih držav, ker so bili vsi močno zaposleni s tekmovanji. Več priložnosti za to je imel Ivan Ivančević, saj je kot predsednik MTK MTZ bil v stalnih stikih z delegati tudi med tekmovanjem.

Na kongresu je našo kandidaturo utemeljil predsednik GZJ Milivoje Radovanović-Parbin, ki je imel v MTZ tudi funkcijo blagajnika. Za njim

Slika 53: Kako smo dobili svetovno prvenstvo (list 3)

-7-

sta govorila še zastopnika avstrijske in romunske telovadne zveze, ki sta kandidirali za SFG 70. Pri prvem glasovanju je dobila Avstrija 12 glasov, Romunija 10 in Jugoslavija 19 glasov. Pri ponovnem tajnem glasovanju pa je dobila Avstrija 12 glasov, Romunija 9 in Jugoslavija 20 glasov. S tem je bilo odločeno, da bo XVII. svetovno prvenstvo v Jugoslaviji. Vsi smo bili zadovoljni, celo zastopniki tistih zvez, ki so v začetku podpirali kandidaturo Romunije. Odkrito so nam čestitali.

Domov smo se vračali zadovoljni. Kmalu pa so se začele domače spletke. GZJ je hotela imeti prireditve v Beogradu kjer je sedež zveze in ne v Ljubljani. Končni odločitvi so prispevali tudi tekmovalci saj je bila državna vrsta takrat sestavljena predvsem od Slovencev. Ti so dejali, da bodo tekmovali samo v Ljubljani. Šele na seji uprave GZJ, ki je bila kmalu po Dortmundu, se je odločilo, da bo svetovno prvenstvo v Ljubljani.

Po vrnitvi v Ljubljano smo takoj začeli z organizacijo. Najprej smo morali postaviti vodstvo - predsednika, ki naj bi zbral okoli sebe starejše in mlajše telovadbi predane delavce in tudi druge, ki so že imeli izkušnje s svetovnimi prvenstvi izvedenimi v Hali Tivoli. Predlog, da bi bil predsednik OK Zoran Polič, je dala tedanja članica izvršilnega odbora GZJ tov. Dana Poljšak. Tov. Poliča smo vsi poznali kot dobrega organizatorja, saj je bil v mladih letih dober telovadec, tekmovalec in načelnik enega največjih društev v Jugoslaviji, Sokola I Ljubljana-Tabor. Njegovo pomembno delo v Osvobodilni fronti in odgovorne funkcije v novi Jugoslaviji pa so nam bile jamstvo, da bo zbral okoli sebe prizadevne delavce.

Zoran Polič je tako prevzel mesto predsednika pripravljalnega odbora za SFG 70 v Ljubljani, ki se je kasneje preimenoval v organizacijski komite SFG 70 v Ljubljani.

Najprej je bilo imenovano predsedstvo OK SFG 70 in objavljeno v prvi številki Biltena. Nato smo zbrali še druge člane in v drugi številki biltena je bil objavljen Organizacijski komite SFG 70 v celoti.

Slika 54: Kako smo dobili svetovno prvenstvo (list 4)

-8-

V sestav OK SFG 70 se je pozneje vključil še organizacijski sekretar tov. Rajko Šugman, člani komiteja pa so prevzeli razne odbore in komisije.

Med letom je bilo v OK več osebnih sprememb, delno zaradi potreb same organizacije, delno pa zaradi odhoda tov. Viktorja Repiča na novo službeno mesto in smrti tov. Viktorja Polaka.

Administrativno delo v OK je opravljala Lidiija Šifrer-Rupnikova, nekdanja mednarodna tekmovalka.

Prvo leto smo imeli vse seje pri Zoranu Foliču na SZDL v Komenškega ulici, kasneje pa v predavalnici SDK na Cankarjevem nabrežju.

Generalni in organizacijski sekretar sta delala v posebnih prostorih dvorane Tivoli, tehnična komisija pa je imela na voljo eno sobo v Narodnem domu pri Partizanu Narodni dom.

Boris Gregorka

Iz pogovora z Jožetom Kokoletom

Jože Kokole je bil samouk, član društva Partizan Vič. Veliko je treniral v Narodnem domu v študijski telovadnici. Pravi, da ga je Boris Gregorka cenil kot telovadca.

Tudi po končani tekmovalni karieri je še prihajal v telovadnico. Na Gimnastični zvezi je pomagal od leta 1963, leta 1972 je postal mednarodni sodnik, od leta 1985 do 91 je bil predsednik strokovnega odbora na Gimnastični zvezi Slovenije, na ljubljanskih prvenstvih pa vodja sodniškega zbora.

Borisa Gregorko je spoznal leta 1953 na tečaju za tekmovalce v Mozirju (Partizan Slovenije). Boris Gregorka je bil vaditelj na bradlji. Bil je avtoritativen, dosleden in zagovornik modernega trenda gimnastike, katerega je že začel uvajati Josip »Tošo« Primožič. Novost so bile velike amplitude pri kolebnih prvinah. Miroslav Cerar je bil prvi na konju z novim slogom.

Skupaj sta sodelovala pri organizaciji svetovnega prvenstva v Ljubljani leta 1970. Boris Gregorka je bil vodja tehnične komisije za moško gimnastiko, v kateri je deloval tudi Jože Kokole: vodil je pripravo za sodnike. Boris Gregorka je pri organizaciji komisije vodil 120 ljudi. Podatke o organizaciji je zbral Jože Kokole (dva fascikla) in eno kopijo dal Borisu Gregorki. Po tem modelu so bila tudi izpeljana nekatera tekmovanja: Mediteranske igre leta 1979 v Splitu, Balkansko prvenstvo v Ljubljani leta 1980 in Univerziada v Zagrebu leta 1987. Zanimivo je tudi to, da je bil Boris Gregorka v stiku tudi z organizacijskim komitejem za OI v Münhnu, kjer so uporabili ta organizacijski model. Jože Kokole je to izvedel, ko je bil mednarodni sodnik na SP v Stuttgartu leta 1989. Tam so na sejah sodnikov pred tekmovanjem dobili tudi protokol sodnikov, kar so izvedli že v Ljubljani. Imel je tudi nekaj zaslug za prvo računalniško podprto svetovno tekmovanje. Kot štipendist bibliotekarstva je v Angliji spoznal delo z računalniki.

Boris Gregorka je sodeloval tudi pri razvoju športnih orodij in opreme Spieth in Elan. Veliko se je zgledoval po nemških standardih, katere mu je Jože Kokole prevajal.

Jože Kokole je Borisa Gregorko opisal kot dobrega in trmastega trenerja, ki ni spreminjal načina učenja, četudi so se pokazale napake. Ceni ga kot izredno dobrega asistenta, nazornega predavatelja in poštenega človeka.

RAZISKOVALEC IN STROKOVNJAK *RAZVOJ GIMNASTIČNEGA ORODJA*

V sodelovanju s tovarno športne opreme in gimnastičnega orodja Elan oziroma za njegov razvojni institut je Boris Gregorka začel razvijati lastno tehnologijo za proizvodnjo gimnastičnega orodja in opremo po standardih Mednarodne gimnastične zveze tako za vrhunsko kot množično žensko in moško telovadbo. Za potrebe svetovnega prvenstva v gimnastiki v Ljubljani leta 1970 je Elan že izdelal določena gimnastična orodja. Tudi s pomočjo Borisa Gregorke je Elanu do leta 1980 uspelo izdelati celoten program vrhunškega gimnastičnega orodja in naprav za moško in žensko telovadbo. Postal je izredni tovarniški svetovalec in sodelavec tovarniškega Inštituta ter ves čas sodeloval pri razvoju projekta množične in vrhunske gimnastične opreme. Bil je tudi strokovnjak za telovadnice. Sodeloval je pri določanju jugoslovanskih standardov, pri čemer se je zgledoval po določbah in načelih razvitih držav. Po pričevanju Jožeta Kokoleta in Janeza Šlibarja ni izključeno njegovo sodelovanje s tovarno Spieth.

Slika 55: poročilo komisije Inštituta tovarne športnega orodja Elan (list 1)

Gregorka Boris
61000 LJUBLJANA
Posavskega 17

ZAPAŽANJA PRI GRADNJI NOVIH TELOVADNIC

Komisija Inštituta tovarne športnega orodja Elan je dne 7.11.1972 pregledala več telovadnic in podala poročilo.

Sodobni pouk telesne vzgoje v šolah zahteva razen dobrega strokovnega kadra tudi ustrezne materialne pogoje. Med te spadajo sodobni telesnovzgojni objekti, kot so telovadnice, vadišča na prostem, kabineti za namenske vadbe (za krepitev, TRIM- naprave itd) in drugi prostori, namenjeni za telesnovzgojno dejavnost. Ni dovolj, da popravljamo izboljšamo in posodobimo učni program telesne vzgoje v šolah ali partizanskih in športnih društvih, če hkrati ne upoštevamo realizacijo teh zahtev v ustreznem projektovanju telesnovzgojnih objektov bodo vsi dobri nameni ostali neizpolnjeni. Če v tem prispevku govorimo konkretno o telovadnicah, se borimo za to, da bodo te telovadnice urejene tako, da bodo lahko porabniki (to je: šolska, partizanska, športna, mladina in ostali) v njej izvajali vse kar razumemo pod besedo " sodobna vadba" in da bodo urejene tako, da bo v njih možno predvideti ali urediti tudi tisto, kar bo še bolj novo v prihodnosti. Za izvedbo programa pa uplivajo tudi čisto projektantski programi kot so n.pr. velikost, lega, osvetlitev, prezračevanje, obloga tal in sten, čiščenje, garderobe, sanitarije, namestitve orodja, shrambe za drobno in premično orodje in še marsikaj. Kot lahko pravilna, funkcionalna rešitev skupka vseh teh problemov veliko pomaga k spolnjevanju nalog v telesni vadbi, pa nasprotno lahko tudi vpliva zaviralno, če teh zahtev ne upošteva.

Telesna vzgoja mora potekati po znanstvenih izsledkih in zagotoviti pravilno rast mladega rodu, pa tudi vplivati na sposobnost zrelih ljudi in starejših.

Da dosežemo ta namen morajo biti vse komponente, ki uplivajo na pravilno vzgojo dosledno izvedene. Zato pa so potrebni mnogi faktorji. Telovadnica je pri tem prav gotovo pomemben faktor. Tega se družba zaveda, zato v zadnjem času pospešeno izvaja gradnje telovadnic. Zavedati se moramo, da bo objekt, to je telovadnica služila svojemu namenu gotovo več kot 50 - 70 let, saj še danes uporabljamo telovadnice, ki so bele grajene v začetku našega stoletja. Zato morajo biti telovadnice danes zgrajene najsodobnejše, da bodo tudi v bližnji prihodnosti ustrezale svojemu namenu. Pri pregledu telovadnic pa smo ugotovili, da mnoge ne ustrezajo svojemu namenu in bo zato telesna vzgoja desetletja in tudi več ovirana in se ne bo mogla posodobiti.

Naj naštejemo le nekaj bistvenih elementov, ki motijo izvajanje

Slika 56: poročilo komisije Inštituta tovarne športnega orodja Elan (list 2)

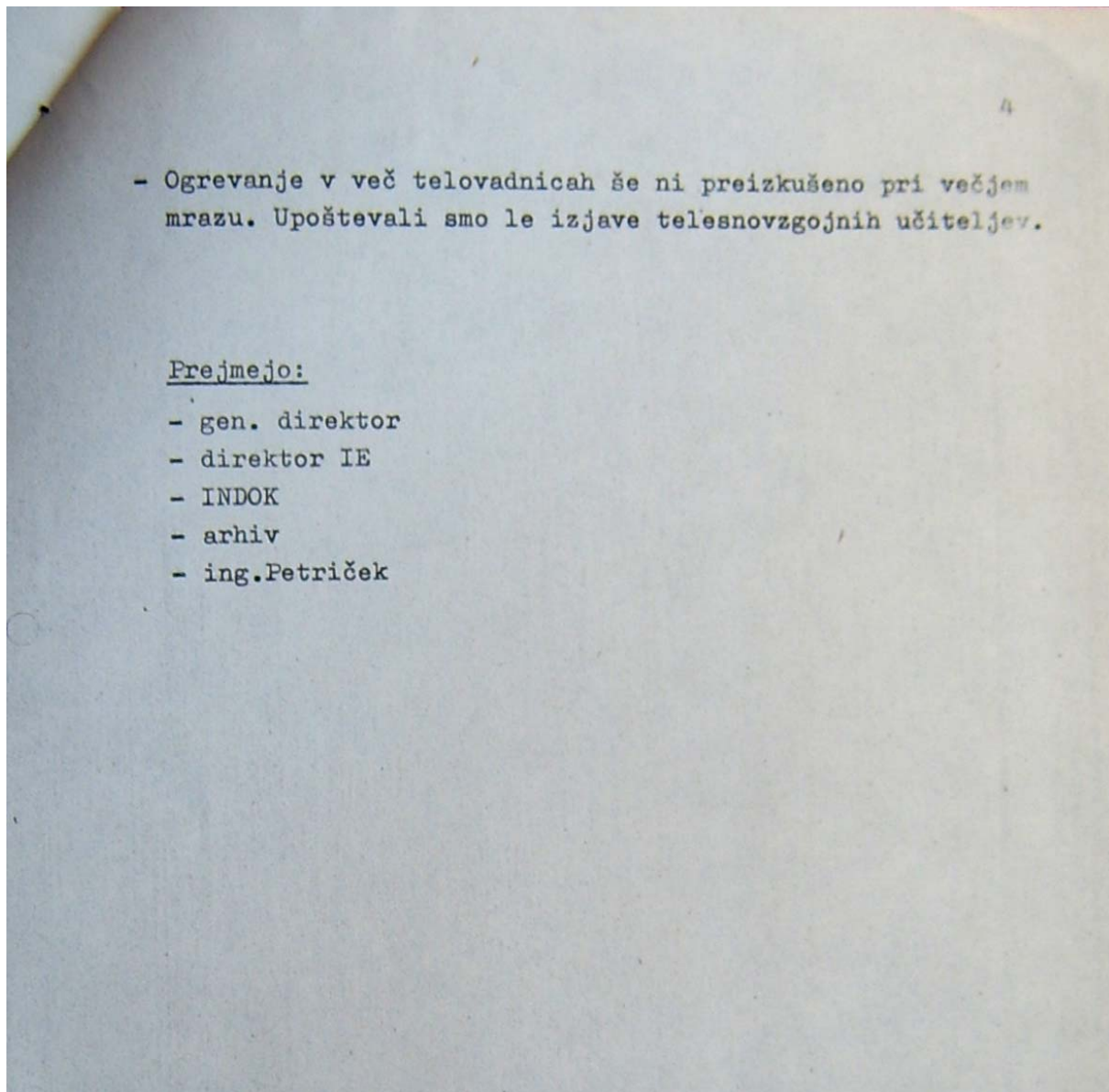
sodobne telesne vzgoje:

- Neustrezne dimenzije telovadnic.
- Nepravilna lega telovadnice v odnosu na sončno dnevno pot in nepravilna izvedba oken kar povzroča bleščanje in moti vadce pri vadbi in kar je mnogokrat vzrok za poškodbe.
- Telovadnica naj služi v raznih krajih namenskim uporabnikom. N.pr: V krajih kjer so dvorane za tekmovanja imajo gledalci dostop na tribune s posebnim vhodom. V krajih, kjer pa je le ena telovadnica pa naj bi bila grajena z galerijo, kamor imajo dostop gledalci s posebnim vhodom in ne skozi telovadnico in prav tako ne po hodniku določen izrecno za hojo v copatah.
- Umestno pa je vprašanje ali nebi sploh predpisali v vsaki telovadnici manjšo galerijo namenjeno opazovanju vadbe, za učence starše itd.
- Telovadnico največkrat čez dan uporabljajo šole v večernem času pa partizanska in športna društva. Temu se verjetno še dolgo ne bomo izognili, ker ni gospodarno imeti za vsakega med temi uporabniki posebno telovadnico. Taka je zasedba telovadnice še danes v znatno bogatejših državah kot smo mi. Ker se moramo s tem sprijazniti, moramo pri gradnji telovadnic upoštevati tudi zahteve in potrebe partizanskih in športnih društev vsaj v mejah možnosti.
- Solska telovadnica bi morala postati drugi dom mladini tudi kasneje, ko zapusti šolske klopi. Sedanje gradnje šolskih telovadnic pa tega ne upoštevajo. V večernem času po končanem delu mora imeti mladina možnost telovadnega in športnega udejstvovanja.
- Veliko je šol ki za pouk potrebujejo dve telovadnici zaradi velikega števila razredov ali zaradi ločenega pouka z deklicami in dečki, predvsem v višjih razredih. Nekateri projektanti so zahtevi ugodili in projektirali galerije, ki lahko sprejmejo telovadnice ali gledalce. Lahko bi trdili, da niti ena galerija, kar smo jih videli ne ustreza povsem temu namenu. Kadar galerija služi za drugo telovadnico mora ustrezati v glavnem tem pogojem:
 - a) možnost popolne ločitve tega prostora od telovadnice, da pouk v enem prostoru ne bo motil drugega
 - b) določitev minimalne širine galerije, ki je namenjena drugi telovadnici
 - c) kadar pa je ta prostor namenjen tudi gledalcem pa mora biti urejen tako, da gledalci vidijo v telovadnico. V ta namen je treba proučiti namestitev ustreznih zložljivih tribun in funkcionalne ograje. Sedanje zidane ograje onemogočajo vsak razgled v dvorano.
- Poseben študij in predpis zahteva vprašanje blažilcev glasu oz. hrupa in podobno v telovadnicah, ki ga povzroča že normalno šolsko delo. Hrup utruja ne samo mladino, predvsem pa učitelja telesne vzgoje, ki je po več ur dnevno v telovadnici. Utujenost pedagoga pa močno vpliva na kakovostno vodenje vadbene ure. Mnogi projektanti tega ne upoštevajo ker so osredotočeni le na izvedbo gradnje telovadnice, ne upoštevajo pa kako se vsakodnevno delo razvija v telovadnici.
- Zavarovanje svetlobnih teles in njih ščitnih mrež v mnogih primerih ni strokovno izvedeno. Že po kratki uporabi nove telovadnice svetlobna telesa ne gorijo in celo odpadajo ščitne mreže.

Slika 57: poročilo komisije Inštituta tovarne športnega orodja Elan (list 3)

- 3
- Šrambe telovadnega orodja so v mnogih primerih nefunkcionalne. Že večkrat smo poudarili zahtevo, da mora biti šramba telovadnega orodja locirana ob vzdolžnih stenah telovadnice zato ni dovolj, da projektant izpolni predpisano kvadraturu šrambe orodja, ampak je po, e, bna njena pravilna lega. Telovadno orodje mora biti v teh prostorih tako nameščeno, da se ga lahko v najkrajšem času potegne v telovadnico in začeti z vadbo. Isto velja za shranjevanje po končani vadbi. Nepravilna lokacija prostora za telovadno orodje ali premajhen prostor ima za posledico, da traja pripravljavanje in pospravljanje telovadnega orodja precej minut. Telovadni učitelji zato opuščajo uporabo telovadnega orodja iz šrambe, kar se zaveđajo, da morajo čas dela kar najbolj iskoristiti z vadbo.
 - Že več let se tudi pri nas propagira uporaba krepilnih naprav in uvedbe " Trim " kotičkov-kabinetov. Projektanti ne predvidevajo teh prostorov. Tudi galerije v ta namen ne ustrezajo, ker so odstopne tudi gledalcem, ki te naprave lahko s pridom uporabljajo doma, ali jih poškodujejo.
 - Na čelnih stenah so navadno nameščene lestve in plezala, delno pa ostanejo prazne. Že po par mesečni uporabi telovadnice postanejo čelne stene zamazane od rok in nog predvsem pri plezalih. Čelne stene bi morale biti zato pokrite z ustreznimi ploščami iz plastike ali prepleskane z vzdržno barvo.
 - Pri mnogih telovadnicah ni dobro rešeno zapiranje in odpiranje oken. Priporočamo hidravlično odpiranje in zapiranje oken kot je to primer v drugih državah. Tudi odpiranje in zapiranje na poteg je še vedno bolj primerno kot pa zastarelo plezanje po lestvah zaradi odpiranja in zapiranja oken.
 - Garderobam in sanitarijem ne posvečamo dovolj pozornosti. Pogoji za čisto telovadnico je dosledno upoštevanje ločitev zamazanega dela (hoja s čevlji) in čistega dela (hoja v copatah). Prezračevanje je v splošnem slabo, skoraj povsod je v sanitarijah in garderobah zelo slab zrak in to prā novih telovadnicah! Posebno slaba je tehnična izvedba umivalnih naprav za roke in noge. Korita ne ustrezajo namenov, posebno nefunkcionalno so pa nameščene pipe. Že pred 20 leti je tov. Pančič Peter uvajal pro obnavljanju partizanskih domov posebna korita z odtočnim jarkom, ki so zelo funkcionalna za umivanje rok telesa in nog, danes pa so v novih telovadnicah korita, ki niso vsestransko uporabna.
- Projektanti različno rešujejo premaze podov, zato nekatera tla drčijo, na druge se pa naleplja umazanija. Strokovnjaki barvne stroke, bi morali to proučiti in izbrati primerni premaz, ga preizkusiti v telovadnicah.
- Po vojni smo imeli mnogo primerov, da so morali v telovadnicah menjati pode zaradi gobe. Pred leti je bil tak primer v Velenju. Tudi v Celski novi telovadnici se pod na mnogih mestih dviguje ali ga bo doletela enaka usoda kot tistega v Velenju.

Slika 58: poročilo komisije Inštituta tovarne športnega orodja Elan (list 4)

RAZISKOVALEC IN STROKOVNJAK

PUBLIKACIJE

Skozi športno kariero se je Boris Gregorka lotil zapiskov, dokumentarnega in študijskega gradiva, ki ga je zbiral domala vse svoje življenje. Še posebej ga je zanimala kratka in izjemna zgodovina slovenske vrhunske gimnastike. Objavil je več strokovnih del in člankov s področja razvoja športne gimnastike in njene zgodovine. Njegova bibliografija datira od leta 1933 do leta 1991 in zajema naslednje naslove:

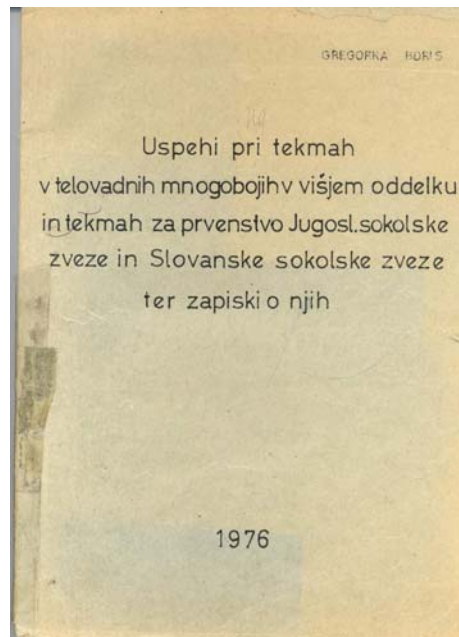
- Proste vežbe za 1. pokrajinski slet I medjusletske utakmice 1933 – Proste vaje za 1. pokrajinski zlet in medzletne tekme 1933, soavtor Mirko Pibernik, vezan tipkopolis, 200 str., Ljubljana 1933
- Temeljne zmožnosti, ki so potrebne vrhunskemu telovadcu na orodju, Izbrani spisi o telesnih vajah, uredila Jelica Vazzaz, Partizanska knjiga, 1 zvezek, str. 81-86, Ljubljana 1953
- Gibljivost (po članku Ozolina v »Opštem fizičkom obrazovanju, 1949, št. 9-10), Izbrani spisi o telesnih vajah, uredila Jelica Vazzaz, Partizanska knjiga, 1 zvezek, str. 87-91, Ljubljana 1953
- Pomoč in varovanje, Izbrani spisi o telesnih vajah, uredila Jelica Vazzaz, Partizanska knjiga, 1 zvezek, str. 93-97, Ljubljana 1953
- Pot telesnega razvoja naše mladine, Izbrani spisi o telesnih vajah, uredila Jelica Vazzaz, Partizanska knjiga, 1 zvezek, str. 99-105, Ljubljana 1953
- Misli o pravilnem in nepravilnem gibanju, Izbrani spisi o telesnih vajah, uredila Jelica Vazzaz, Partizanska knjiga, 1 zvezek, str. 107-113, Ljubljana 1953
- Svet. prv. Rim – 1954, XIII. mednarodne tekme v Rimu, soavtor Jelica Vazzaz, vezan tipkopolis, 30 str., Ljubljana 1954 (poročilo, le 2 izvoda)
- Ritmična igra z enim kijem in obročem, Jelica Vazzaz, 187 str., Polet, Ljubljana 1956, fotografije Boris Gregorka in Dušan Škerlep
- Lestve – lestvenik – plezala, Jelica Vazzaz, 149 str., Državna založba Slovenije, Ljubljana 1960; fotografije: Boris Gregorka in Peter Pavšič
- Vežbe na gredi, Jelica Vazzaz, Priročnik, Jugoslovenski savez organizacija za fizičku kulturo, Partizan, 232 str., Beograd 1964; fotografije in skice: Boris Gregorka

- Premet v strani skozi stojo na rokah v vzpori, Gimnastika, glasilo Gimnastične zveze Slovenije, leto 2, št. 3. str. 39-40, Ljubljana 1968
- Naprave za krepitev, Gimnastika, glasilo Gimnastične zveze Slovenije, leto 2, št. 3, str. 36-38, Ljubljana 1968
- Športna gimnastika. Ženske, Jelica Vazzaz, Športni center za telesno vzgojo, Mala športna knjižnica št. 11, 121 str., Ljubljana 1968, skice Boris Gregorka
- Nazivje telovadnega orodja, vezan tipkopolis, 75 str., Ljubljana 1973
- Navodila za nameščanje in vzdrževanje telovadnega orodja, vezan tipkopolis, 48 str., Ljubljana 1974
- Moji spomini, vezan tipkopolis, Ljubljana 1976
- Uspehi pri tekmah Mednarodne telovadne zveze in olimpijah do druge svetovne vojne in zapiski o njih, vezan tipkopolis, 128 str., Ljubljana 1976
- Uspehi pri tekmah v telovadnih mnogobojih v višjem oddelku in tekmah za prvenstvo Jugosl. sokolske zveze in Slovanske sokolske zveze ter zapiski o njih, vezan tipkopolis, 94 str., Ljubljana 1976
- Dr. Viktor Murnik, njegovo delovanje v tekmovalni telovadbi, vezan tipkopolis, 6 str., Ljubljana 1976
- Telovadni nastop Ljubljanskega Sokola na pokrajinskem sokolskem zletu v Ljubljani I. 1933, vezan tipkopolis, 10 str., Ljubljana 1976
- Spisi o drugi množični telovadni skaldbi dr. Viktorja Murnika in sodelavcev na vsesokolskem zletu v Pragi 1948, vezan tipkopolis, Ljubljana 1978
- Druga množična telovadna skladba dr. Viktor Murnika in sodelavcev na vsesokolskem zletu v Pragi leta 1948, vezan tipkopolis, 49 str., Ljubljana 1978
- 4100 Ambasadorjev. Praga 1948. Jugoslovanski nastop na XI. vsesokolskem zletu v Pragi 3.-4. julij 1948 (uredil Boris Gregorka, likovna oprema Milan Merhar), vezan tipkopolis, 108 str., Ljubljana 1983
- XVII. SP-Gimnastika. Ljubljana 1970, uredila Boris Gregorka in Jelica Vazzaz, vezan tipkopolis, 106 str., Ljubljana 1983
- Razvoj telovadnega orodja na Slovenskem, soavtorica Jelica Vazzaz, vezan tipkopolis, 250 str., Ljubljana 1984,
- Zlata doba slovenskega sokolstva. Obdobje med obema vojnama, 96 str., Ljubljana 1991

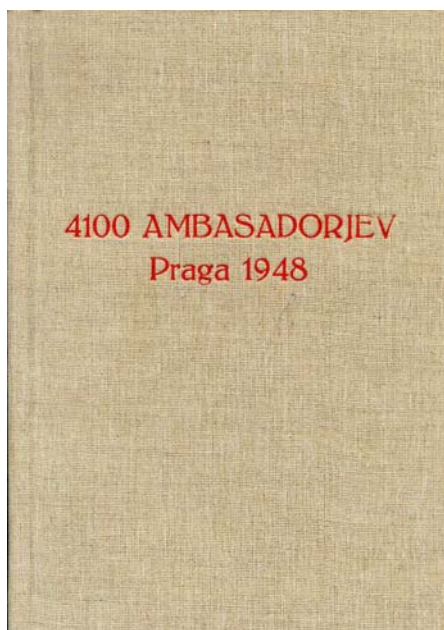
Slika 59: *Zlata doba slovenskega sokolstva*

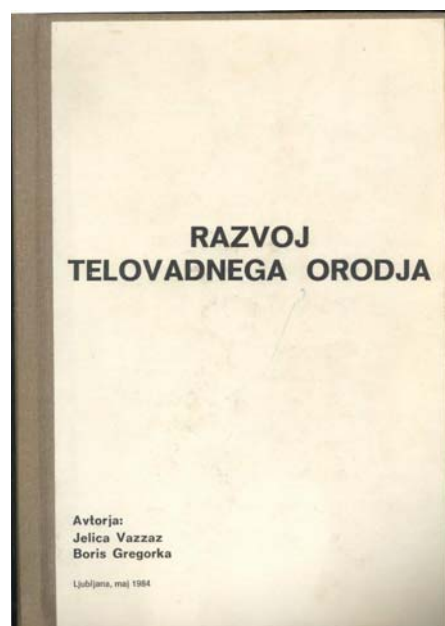
Slika 60: *Uspehi pri tekmah...(1976)*

Slika 61: *Zlata 4100 Ambasadorjev*

Slika 62: *Razvoj telovadnega orodja na Slovenskem*

RAZISKOVALEC IN STROKOVNJAK

ZBIRATELJ

Zbirateljsko žilico je Boris Gregorka podedoval od očeta. Ves čas svoje aktivne športne in trenerske kariere je poleg osvojenih medalj in plaket zbiral tudi dovolilnice, tekmovalne številke, vozne karte, spominske značke in medalje, razglednice in različen propagandni material. Z upokojitvijo je končno našel čas za urejanje zbranega materiala, pri tem pa sta mu v veliki meri pomagala dolgoletna prijatelja ing. Janez Reisner in prof. Jelica Vazzaz.

Zbrano in delno urejeno gradivo je leta 1992 ponudil v dar Narodnemu muzeju Slovenije. S podpisom darilne pogodbe 30. septembra leta 1993 je bila predaja gradiva formalno zaključena. Na njegovo željo je ostala zbirka v eni od sob v njegovi hiši. Narodni muzej Slovenije je poskrbel za nabavo novih vitrin, poenotenje formata povečav in okvirjev ter opremil sobo s primerno razstavno razsvetljavo. Vse do leta 1998 je Boris Gregorka v svojem "zasebnem muzeju" urejal zbrano gradivo, ga dopolnjeval z opombami ter sprejemal obiskovalce, dokler mu je zdravje to dopuščalo.

Njegova zbirka vsebuje več kot 600 predmetov, med njimi je največ športnih znakov, medalj in diplom, več urejenih albumov fotografij, več škatel arhivskega gradiva ter nad deset avtorskih oziroma soavtorskih knjižnih enot. V zbirki se nahaja nekaj izjemnih primerkov športnih odlikovanj, posebno dragoceno pa je zbrano fotografsko gradivo z avtorskimi opombami. Zbirka odstira mnoge naznake v razvoju slovenskega sokolskega gibanja oziroma gimnastičnega športa v 20. stoletju ter v mnogočem dopolnjuje že ovrednoteno mesto in vlogo prvega slovenskega športnega društva: Ljubljanskega Sokola oziroma Partizana Narodnega doma Ljubljana.

Skrbnik Športne zbirke Borisa Gregorke, mag. Jože Podpečnik, bo predvidoma v letu 2009 postavil stalno razstavo (muzejsko sobo) Borisa Gregorke v prostorih Narodnega muzeja Slovenije na Metelkovi.

Slika 63: osnutek teksta o ureditvi muzejske sobe

Uredila sva Muzejsko sobo v mojem
stanovanju.

Že moj oče Miroslav mi je v rani mladosti
svetoval ~~da~~ naj pazim, da ostaj^o ohran-
jeno vse kar prinesem domo iz zletov ali
fekvoranj. Ubogal sem in se napravo foliko
papirja, znakov, kolažn, plaket in drugega,
da sem moral začeti, urejati, bil sem pri-
moran dati na raspolago majhno sobo in
začel urejati, mojo zalogo vse te robe.

Prosil sem mojega telovadca mag. ing.
Janeza Rejsnerja, da mi pomaga. Povezal
se je z vodstvom Lj. muzeja ki šidali na ras-
polago pohištvu in krasno uredil vso zbirko.
Dal sem na raspolago kjižico kamor se
posestniki, najvekrat je napisano, "čudovita
zbirka".

Napravil sem pogodbo, z muzejem &
1) resinven tar dajem bresplačno na raspolago
muzeju.

2) Do moje smrti pa ostane na sedanjem mestu
na kar ga oni prerzamejo.

3) vse v muzejski sobi je zelast. Muzeja.

4) če prav sem jaz plačeval okvirje in drugo,

Kaj se ob zaključku zahvalim za ves trud Janeza
mag. ing. Rejsnerju, ki je tudi mnogo žrtvoval,
da je prišlo do čudovite zbirke.

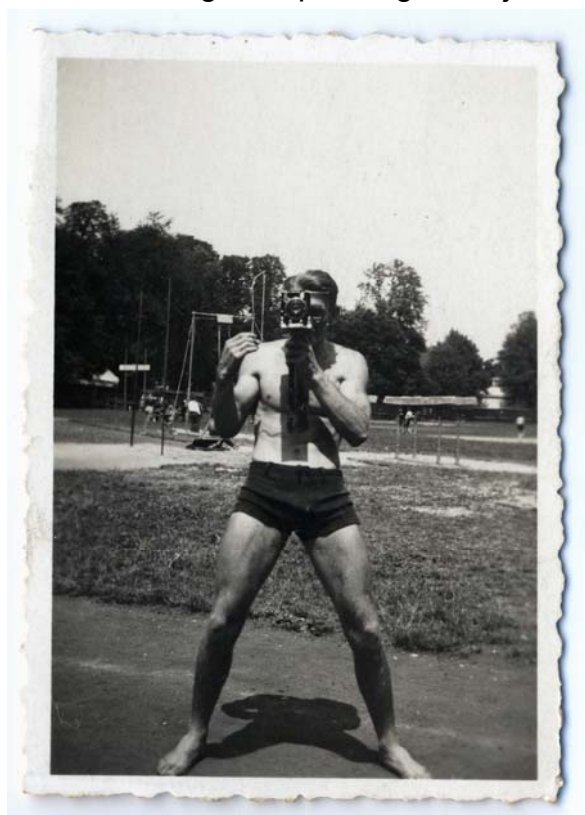
~~GREGOR ZAVI~~

RAZISKOVALEC IN STROKOVNJAK

AMATERSKI FOTOGRAF

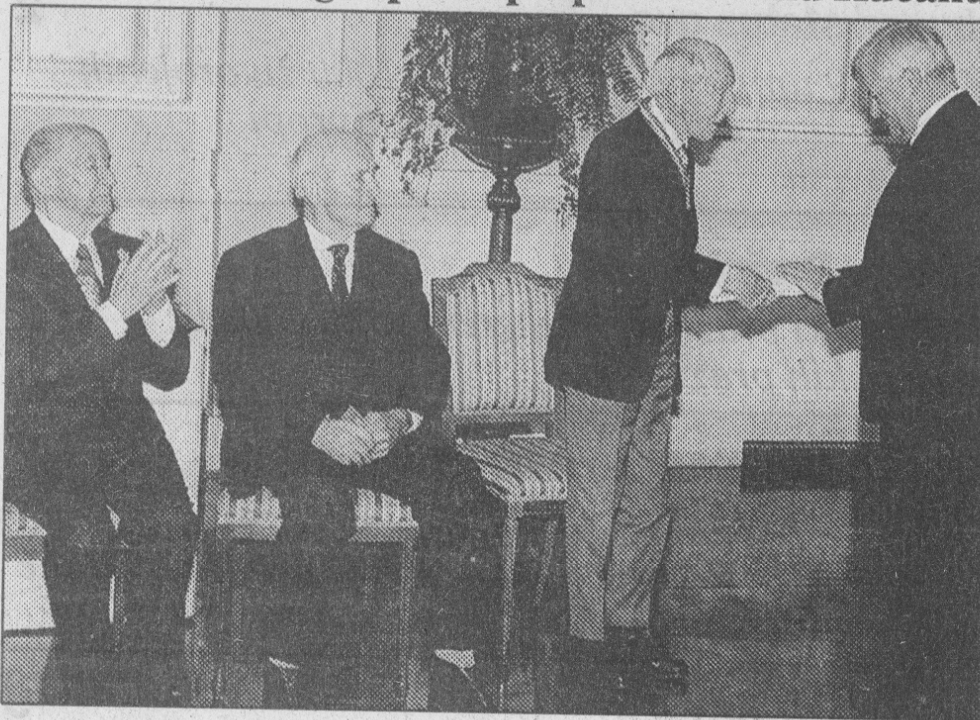
Fotografija ga je zanimala že od malega. Že v mladostnem obdobju si je kupil fotoaparat, s katerim je dokumentiral treninge in nastope svojih kolegov v Ljubljanskem Sokolu in v reprezentanci. Ohranjena je obsežna zbirka dokumentarnih fotografij, na katerih se pojavlja s sotekmovalci med pripravami, športnimi nastopi, ogledovanjem turističnih in kulturnih znamenitosti. Njegova kamera je zabeležila tudi športnike drugih vrst oziroma reprezentanc doma in v tujini, med njimi najuspešnejše telovadce, atlete, športne funkcionarje in osebnosti iz javnega življenja.

Slika 64: Gregorka pri fotografiranju na letnem telovadišču

Slika 66: Cvet slovenskega športa pri predsedniku Kučanu (Delo, 1996)

Cvet slovenskega športa pri predsedniku Kučanu

DELO 27.12.1996

LJUBLJANA, 26. decembra – Kot je ob koncu leta, na dan slovenske samostojnosti, že v navadi, je predsednik države Milan Kučan priredil sprejem našim najboljšim športnikom in jim zaželel veliko uspeha v novem letu. Tokratno srečanje v predsedniški palači je bilo še posebej slovesno, saj je Kučan podelil tudi tri državna odlikovanja starostam slovenskega športa. Zlati častni znak svobode Republike Slovenije je za dosežke na področju športa in uveljavljanje Slovenije prejel najstarejši še živeči olimpijski zmagovalec, 98-letni Leon Štukelj, ob devetdesetletnici pa sta srebrna častna znaka svobode dobila še Boris Gregorka za življenjsko delo na področju športa in Drago Ulaga za življenjski prispevek k športni vzgoji in publicistiki in za uveljavljanje humanih in kulturnih vrednot v našem športu. Na sliki z leve: slavljenici Ulaga, Gregorka in Štukelj s predsednikom Kučanom. (R. Š., foto: Aleš Černivec)

V SPOMIN

Boris Gregorka je umrl 16. marca 2001 v visoki starosti 94 let. Pokopali so ga na ljubljanskih Žalah 29. marca 2001 z državnimi častmi. Napisanih in prebranih je bilo mnogo govorov v slovo.

Slika 67: Borisu Gregorki v slovo (Bensa Savo)

Borisu Gregorki v slovo

Prišel sem nedaleč stran od tvojega matičnega društva Sokola Narodni dom pozneje Partizana. Iz Sokola I. Tabor (Partizan) – danes ŠPORTNO DRUŠTVO TABOR, da se ti dragi Boris zahvalim in poslovim – za vsa dobra dela v telesni kulturi, predvsem v orodni telovadbi, gimnastiki. Tvoja bogata vsebina delovanja v tej panogi športa ni mogoče strniti v dveh besedah.

Poleg svoje službe za življenje, si se posvetil gimnastiki, in še v drugih nalogah društvenih prireditvev: prikazovanj društvenega dela, kakor tudi mednarodnih tekmovanj v gimnastiki. Vsled tega naj se tukaj ob tebi, spomnimo tvojih bratov telovadcev vrstnikov: tako, Žiliča, Vadnala, brata Župančič, Forteja, Pristava, Antosijeviča, Pustiška, Slanino in še drugih, ter tudi taborjanov Vidmarja, Porento, Derganca, Maleja, kakor da bi bili tukaj ob tebi dragi Boris. Menim da je bila skupaj s teboj to ena velika družina dobrih uspešnih telovadcev, ki so ponesli pokazat svoje znanje orodne telovadbe po domovini in v širni svet.

Kakšna navezanost in briga za gimnastiko: med telovadci se zazna leta 1930 ob smrtni nesreči Toneta Maleja v Luksemburgu. Ko si ob koncu pisma zapisal: njegov lik je bil že zapisan, ni pa bila objavljena ta usodna vaja na krogih, zato jo v tem sestavku podajam, da ne bi bilo pozabljeno. To je tvoja ljubezen do gimnastike.

Ob nastanku druge svetovne vojne je morala telovadba molčati ves čas. Poti življenja tudi telovadcev so postala težavna in kruta. Veliko telovadcev tudi mednarodnih je izgubilo življenje, v partizanih, v internaciji in na drugi način. Po vojni si z vso svojo željo in sposobnostjo oživel telovadbo nadaljevati z to športno panogo gimnastike, ter vzgojiti telovadce pokazati doma in v svetu kaj smo sposobni narediti. To so bila tvoja dela za kar se odraža še danes. Potrditev je ta, da tudi s tega vidika svet pozna Slovenijo.

In tako je bilo po vojni: tedaj smo prišli od vsepovsod, seveda v Narodni dom, k vodniku učitelju slovenske gimnastike Borisu Gregorki. Nakar je sledilo še vrsto obdobji telovadcev pod vodstvom Gregorke. Kaj naj ti rečem Boris "tvoje življenje je bila gimnastika".« Zato se ti še v imenu starejših in poznejše generacije telovadcev iskreno zahvaljujem za vse kar si dal gimnastiki.

Tvojim najbližjim pa prejmite iskreno sožalje vseh telovadcev.

Bensa Savo

v imenu Športnega društva Tabor

4. 29.3.2001

Slika 68: ob grobu (29. 3. 2001)

Slika 69: govor Janeza Šlibarja na pogrebu Borisa Gregorke (list 1)

*Govor na pogrebu - 1 -
Borisa Gregorke 29. 3. 2001*

Pred manj kot enim letom in pol smo se poslovili od Leona Štuklja, od tihega odhoda Janeza Pristova pa ni poteklo še niti eno leto, ko je smrt ponovno zarezala v vrste tistih slovenskih telovadcev, ki so na največjih svetovnih tekmovanjih Sloveniji pritelovadili lepo število medalj. Na tem mestu smo se zbrali, da na zadnji poti pospremimo telovadca, mednarodnega tekmovalca in sodnika, vzgojitelja in trenerja mladih telovadcev, organizatorja telovadnih prireditev, pisca strokovnih publikacij, človeka, ki je svoje življenje posvetil orodni telovadbi - Borisa Gregorko.

Rodil se je 2. avgusta 1906 v Brezini pri Brežicah. Že kot sedemletnega dečka ga je oče leta 1913 vpisal v telovadno društvo Ljubljanski Sokol, sedaj, po več preimenovanjih Športno društvo Narodni dom, ki mu je ostal zvest do smrti. Že istega leta je prvič sodeloval na telovadnem nastopu. Tekmovalno se je posvečal tudi nekaterim atletskim disciplinam in zimskim športom, toda na prvem mestu so bile vaje na orodju. Že kot naraščajnik je dosegel vidne uspehe. Bil je edini Slovenec, ki je kot član tekmovalne vrste Ljubljanskega Sokola, med obema vojnama sodeloval na vseh petih tekmah za meč kralja Aleksandra. Na dveh se je uvrstil na drugo mesto. Največji uspeh v državnem merilu je bilo prvo mesto na prvenstvu Zveze Sokola kraljevine Jugoslavije leta 1935. Od leta 1928 dalje je bil stalni član državne reprezentance. Najpomembnejše tekme, ki se jih je udeležil kot državni reprezentant, so bile Olimpijske igre leta 1928 v Antverpen in leta 1936 v Berlinu, svetovni prvenstvi leta 1930 v Luxemburgu in leta 1938 v Pragi, sodeloval pa je tudi na svetovnem prvenstvu posameznikov leta 1931 v Parizu. Poseben uspeh je dosegla reprezentanca, ki so jo, z eno izjemo, sestavljali samo slovenski telovadci, na Olimpijskih igrah leta 1928, ko je v prosti vaji zasedla tretje mesto, in na svetovnem prvenstvu leta 1930, ko je bila v telovadnem mnogoboju tudi tretja. Njegovo tekmovalno pot je pretrgala druga svetovna vojna

Amstredam

Boris Gregorka se ni udejstvoval samo tekmovalno. Udeležil se je številnih zletov in drugih telovadnih prireditev doma in v inozemstvu. Že leta 1927 je začel delovati tudi kot vodnik - trener. To ostal skoraj štirideset let. Mladih telovadcev, katerim je razdajal svoje znanje neposredno, kot trener, je bilo veliko, še več je bilo tistih, ki jim je pomagal posredno, z organiziranjem vaditeljskih tečajev. Kot trener je dosegel največje uspehe po drugi svetovni vojni. Ne bom našteval vseh njegovih telovadcev - državnih reprezentantov. Naj omenim samo enega - Mira Cerarja. Tudi kot vodnik državne reprezentance je dvakrat - leta 1960 in 1964, sodeloval na Olimpijskih igrah, v letih 1948 in 1952 pa je na njih sodil.

Boris Gregorka se je izkazal tudi kot odličen organizator telovadnih prireditev. Preveč bi bilo naštevati vse, ki jih je organiziral, ali pri organizaciji sodeloval. Naj omenim

Slika 70: govor Janeza Šlibarja na pogrebu Borisa Gregorke (list 2)

- 2 -

- samo, kjer je bistveno prispeval k njihovi vrhunski izvedbi: priprave več kot tritisoch mladih jugoslovanskih telovadcev na XI. vsesokolski zlet leta 1948 v Pragi in izvedba nastopa na zletu, ter priprave in izvedba XVII. svetovnega prvenstva v gimnastiki leta 1970 v Ljubljani. Kjer je Boris poprijel pri organizaciji, je stvar tekla.

Dejavnost Borisa Gregorke je bila po obsegu in vsebini tako bogata, da je ni mogoče zajeti z nekaj besedami. Zaradi nje je bil poznan v Sloveniji, Jugoslaviji in tujini. Prejel je številna priznanja, nagrade in državna odlikovanja - jugoslovanska iz časa pred drugo svetovno vojno in po njej, in slovensko. Naj omenim samo priznanje Mednarodnega olimpijskega komiteja za življensko delo in Bloudkovo nagrado, za dosežke na področju športa in s tem za mednarodno uveljavljanje Slovenije pa mu je ob njegovi devetdesetletnici leta 1996 predsednik Republike Slovenije podelil slovensko odlikovanje - srebrni častni znak svobode Republike Slovenije.

V več desetletij trajajočem športnem udejstvovanju je Boris zbiral spominske znake s športnih in drugih prireditiv, značke športnih društev in zvez, pohvale, priznanja in drug dokumentarni material. Zbral je preko šeststo primerkov. S svojimi sodelavci je v večletnem delu uredil zbirko, ki jo je nato podaril Narodnemu muzeju Slovenije, saj predstavlja del slovenske športne, zlasti telovadne zgodovine. Za to mu je muzej leta 2000 podelil Valvasorjevo priznanje, zadnje priznanje, ki ga je prejel še za časa življenja.

Veš Boris, Tvoji telovadci smo vedeli za Tvoje neumorno in nesebično delo na vseh področjih telovadnega življenja. Poznali pa smo te predvsem kot trenerja. Neštete ure smo preživeli skupaj v telovadnici. Vedno si imel čas za nas. Znal si biti tudi strog, če je bilo treba. Morda Te nismo vedno razumeli. Takrat. Najbrže smo bili premladi za to. Šele pozneje smo te začeli razumevati. Zato pa si Ti nas bolje razumel. Našega, morda kdaj očitnega nerazumevanja, nisi zameril. Vedno smo se lahko obrnili nate. Materialne koristi nisi iskal. Nagrada zate je bila uspešno izvedena prireditiv, uspešno izvedena vaja. Najbolj pa mi je ostal v spominu Tvoj odnos do telovadca, ki je na tekmi naredil napako. Nisi mu rekel žal besede, od Tebe ni slišal očitka. Tega je zmožen samo trener, ki se je sam kdaj znašel v enaki situaciji in ve, da tekmovalac ne dela napak namenoma.

Za Tvoje delo, skrb in prijateljstvo do nas, za delo, ki si ga opravil za matično društvo in za vso slovensko telovadbo, Boris, hvala.

Na koncu izrekam v imenu Tvojega matičnega društva, v imenu Tvojih telovadcev in v svojem imenu vsem, ki so te imeli najraje, iskreno sožalje.

Janez Šlibar

ODLIKOVANJA

Njegovo uspešno športno in trenersko delo je cenila tudi država in ga odlikovala z visokimi državnimi odlikovanji. Kraljevina Jugoslavija mu je leta 1936 za prizadevno službo na železnici podelila zlato medaljo za zvesto službo. Leta 1939 je bil odlikovan z redom sv. Save V. stopnje, gasilska zveza Dravske banovine pa ga je istega leta odlikovala s srebrnim križcem. Za uspešno delo na področju množične telovadbe je leta 1952 prejel medaljo dela. Leta 1964 je prejel red zaslug za narod s srebrnimi žarki za zasluge pri razvijanju in organiziranju telesne kulture, leta 1976 pa je prejel še red dela z rdečo zastavo. Tudi novonastala Republika Slovenija je cenila njegove zasluge in ga leta 1996 odlikovala s srebrnim znakom svobode.

Slika 71: red sv. Save
(Kraljevina Jugoslavija)

Slika 72: red dela z rdečo zastavo
(SFRJ)

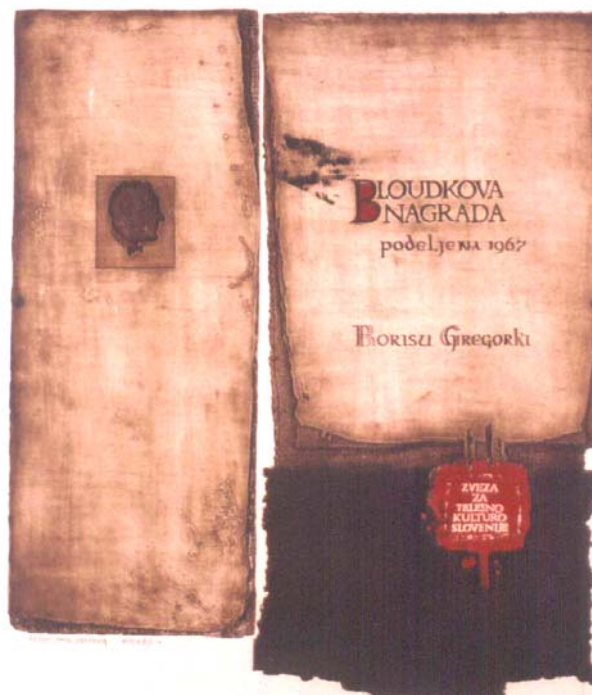

Leta 1967 je prejel Bloudkovo nagrado Zveze za telesno kulturo, najvišje slovensko priznanje za dosežke na športnem področju. Z visokimi odlikovanji ga je nagradil tudi Mednarodni olimpijski komite, Jugoslovanski olimpijski komite, krovni gimnastični organizaciji Partizan (Slovenije in Jugoslavije), Gimnastična zveza Jugoslavije in Slovenije, domača in tuja športna društva in zveze.

Slika 73: srebrni znak svobode
(Slovenija)

Slika 74: Bloudkova nagrada (1967)

LITERATURA

VIRI

Brložnik B. (2006). *Jelica Helena Zoe Vazzaz – legenda slovenske gimnastike*. Diplomsko delo, Ljubljana. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Brodnik, M. (2001). *Vrhunski tekmovalci športne gimnastike ŠD Narodni dom*. Diplomsko delo, Ljubljana. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Gregorka in Vazzaz (1954). Svet. prv. Rim – 1954, XIII. mednarodne tekme v Rimu. Ljubljana 1954

Gregorka B. (1968). Premet v strani skozi stojo na rokah v vzpori. *Gimnastika*, 3, 39-40

Gregorka B. (1968). Naprave za krepitev. *Gimnastika*, 3, 36-38

Gregorka B. (1973). Nazivje telovadnega orodja. Ljubljana

Gregorka B. (1974). Navodila za nameščanje in vzdrževanje telovadnega orodja. Ljubljana

Gregorka B. (1976). Moji spomini. Ljubljana 1976

Gregorka B. (1976). Uspehi pri tekmah Mednarodne telovadne zveze in olimpijah do druge svetovne vojne in zapiski o njih. Ljubljana 1976

Gregorka B. (1976). Uspehi pri tekmah v telovadnih mnogobojih v višjem oddelku in tekmah za prvenstvo Jugosl. sokolske zveze in Slovanske sokolske zveze ter zapiski o njih. Ljubljana 1976

Gregorka B. (1976). Dr. Viktor Murnik, njegovo delovanje v tekmovalni telovadbi. Ljubljana

Gregorka B. (1976). Telovadni nastop Ljubljanskega Sokola na pokrajinskem sokolskem zletu v Ljubljani I. 1933. Ljubljana

Gregorka B (1978). Spisi o drugi množični telovadni skladbi dr. Viktorja Murnika in sodelavcev na vsesokolskem zletu v Pragi 1948. Ljubljana

Gregorka B. (1978). Druga množična telovadna skladba dr. Viktor Murnika in sodelavcev na vsesokolskem zletu v Pragi leta 1948. Ljubljana

Gregorka B. (1983). 4100 Ambasadorjev. Jugoslovanski nastop na XI. vsesokolskem zletu v Pragi 3.-4. julij. Ljubljana

Gregorka in Vazzaz (1983). XVII. SP-Gimnastika. Ljubljana 1970. Ljubljana 1983

Gregorka B. (1991). Zlata doba slovenskega sokolstva – obdobje med obema vojnama. Ljubljana: Gimnastična zveza Slovenije.

Pibernik in Gregorka (1933). Proste vežbe za 1. pokrajinski slet I medjusletske utakmice 1933 – Proste vaje za 1. pokrajinski zlet in medzletne tekme 1933. Ljubljana: Učiteljska tiskarna

Vazzaz J. (1953). Izbrani spisi o telesnih vajah. Partizanska knjiga, zv. 1, 81-86. Ljubljana: Polet

Vazzaz J. (1956). Ritmična igra z enim kijem in obročem, Partizanska knjiga, zv. 7. Ljubljana: Polet

Vazzaz J. (1960). Lestve – lestvenik – plezala. Ljubljana: Državna založba Slovenije

Vazzaz J. (1964). Vežbe na gredi: priručnik. Jugoslovenski savez organizacija za fizičku kulturo. Beograd: Partizan

Vazzaz J. (1968). Športna gimnastika: Ženske. Mala športna knjižnica, 11. Ljubljana: Športni center za telesno vzgojo

Vazzaz in Gregorka (1984). Razvoj telovadnega orodja na Slovenskem. Ljubljana

Stepišnik, D. (1974). *Telovadba na Slovenskem*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Štukelj L. (1989). *Mojih sedem svetovnih tekmovanj*. Novo mesto: Tiskarna Novo mesto, Dolenjska založba.

LITERATURA

INTERVJUJI

Brodnik Janez, intervju, ki ga je opravil Jure Kern, Ljubljana, 7. 5. 2007

Cerar Miroslav, intervju, ki ga je opravil Jure Kern, Ljubljana, 6. 6. 2007

Kokole Jože, intervju, ki ga je opravil Jure Kern, Ljubljana, 3. 5. 2007

Senica Jože, intervju, ki ga je opravil Jure Kern, Brežice, 24. 8. 2007

Šlibar Janez, intervju, ki ga je opravil Jure Kern, Ljubljana, 30. 7. 2007

Šrot Tine, intervju, ki ga je opravil Jure Kern, Ljubljana, 12. 6. 2007

Dokumenti iz Športne zbirke Borisa Gregorke v arhivu Narodnega muzeja Slovenije

Dokumenti o Borisu Gregorki iz arhiva Jelice Vazzaz

Dokumenti o Borisu Gregorki iz arhiva ŠD Narodni dom

Dokumenti o Borisu Gregorki iz arhiva Tomaža Preglja

LITERATURA

SLIKE

Vse slike (66) razen slike 8, 9, 21, 22, 23, 66, 69 in 70 si iz Športne zbirke Borisa Gregorke, ki jo hrani Narodni muzej Slovenije

Slika 8: *portret Borisa Gregorke*, arhiv Jelice Vazzaz

Slika 9: *Jelica in njen prijatelj Boris*, arhiv Jelice Vazzaz

Slika 21: *Poročilo o disciplinskem postopku protl Gregorki (list 1)*, arhivska zbirka Ljubljanskega Sokola, Arhiv Slovenije

Slika 22: *Poročilo o disciplinskem postopku protl Gregorki (list 2)*, arhivska zbirka Ljubljanskega Sokola, Arhiv Slovenije

Slika 23: *Poročilo o disciplinskem postopku protl Gregorki (list 3)*, arhivska zbirka Ljubljanskega Sokola, Arhiv Slovenije

Slika 66: *Cvet slovenskega športa pri predsedniku Kučanu (Delo, 1996)*, arhiv Jelice Vazzaz

Slika 69: *govor Janeza Šlibarja na pogrebu Borisa Gregorke (list 1)*, arhiv Jelice Vazzaz

Slika 70: *govor Janeza Šlibarja na pogrebu Borisa Gregorke (list 2)*, arhiv Jelice Vazzaz